

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

ปริญญาานิพนธ์

ของ

ชันทิพย์ อารีสมาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

ธันวาคม 2545

ลิขสิทธิ์ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

บทคัดย่อ
ของ
ชื่นทิพย์ อารีสมาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
ธันวาคม 2545

๒ ๒๕๔๕

ซีนทิพย์ อารีสมาน. (2545), การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ตรูเนตร อัจฉรสวัสดิ์, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร แผนการเรียนศิลป์ – คำนวณ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนด้วยสัญญาการเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองสอน กลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที โดยทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกัน

ในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีความเชื่อมั่น 0.872 และแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่น 0.774 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t – test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับนักเรียนที่เรียนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับนักเรียนที่เรียนด้วยสัญญาการเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A COMPARATIVE STUDY ON SOCIAL STUDIES ACHIEVEMENT AND
SELF-ESTEEM OF MATTAYOM SUKSA^V STUDENTS LEARNING THROUGH
INSTRUCTION BASED ON CONSTRUCTIVISM AND LEARNING CONTRACTS

AN ABSTRACT
BY
CHUENTIP AREESAMARN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University
December 2002

Chuentip Areesamarn. (2002). *A Comparative Study on Social Studies Achievement and Self-Esteem of Mathayom Suksa V Students Learning Through Instruction Based on Constructivism and Learning Contracts..* Master Thesis, M.Ed (Secondary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Trunate Uschasavad, Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

The purpose of this study was to compare the achievement and self-esteem in social studies through instruction based on constructivism and learning contracts.

The samples consisted of 60 Mathayom Suksa V students of the Art-mathematics program at Assumption College, Bangrak, Bangkok in the first semester of the 2002 academic year. Through Simple random sampling .sixty students were divided into 2 samples groups; the experimental group 1 and 2. Each group consisted of 30 students. The experimental group 1 taught through Constructivism and the other experimental group was taught through learning contract method with the same content sixteen 50 – minute periods.

The randomized Control Group Pretest-Posttest Design was used in the study. The research instruments were an achievement test in social studies, with reliability of 0.872 and a self-esteem test with reliability of 0.774. T -test (Difference Score).was statistically used for data analysis.

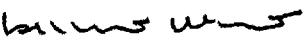
The results revealed that the achievement in social studies through instruction based on constructivism and learning contracts was not significantly different and self-esteem in social studies taught through constructivism and learning contracts was significantly different at the .05 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

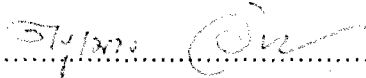
การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

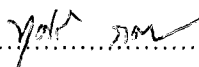
ของ
นางชิ่งทิพย์ อารีสมาน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา)
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

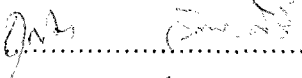

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณ์ หะวานนท์)
วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. เทรเนตร อัสชสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชุตรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุติมา วัฒนาศิริ)

ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน
และส่งเสริมปริญญาโทของ
“ทบวงมหาวิทยาลัย”

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์และได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เนตร อัสชสวัสดิ์ ประธานที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ รัตนวิเชียร รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนะศิริ ซึ่งเป็นกรรมการ สมทบสอบปากเปล่า ที่ให้ความรู้ แนวคิดและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่มีคุณค่า เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย ให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย คณะอาจารย์ และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกๆ ท่านของโรงเรียนเทพศิรินทร์ และโรงเรียน วัตถุประสงค์วิธาราม ที่ให้ความสะดวกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทดลองงาน วิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ ดร.ไพจิตร สดวกการ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในเรื่องวิชาการ อาจารย์สุพรรณนิการ์ ฉิมพลี ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์สถิติ คณะอาจารย์ รุ่งพี รุ่งน้องเอกการมัธยมศึกษา และเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโทปีการศึกษา 2543 ทุกคน อาจารย์พรนิภา สมาเอี่ยม อาจารย์อำไพ ลัดคนานุสรณ์ อาจารย์จรรุวรรณ อำนวยสมบัติ อาจารย์เพ็ญลักษณ์ เทศขยัน พระขวัญชัย ศรีพรรณ อาจารย์ณัฐกาญจน์ เอื้อสุวรรณ อาจารย์อารีย์ ชุมณี อาจารย์สุภาภรณ์ ท้าวบุญชู ที่ให้กำลังใจให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือตลอดมา

ขอขอบใจ อรทัย ภูเก็ตและกมลลาที่คอยให้กำลังใจแม่ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่น้องทุกคนและ หลานๆ ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาและให้กำลังใจอันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลงด้วยดี ขอขอบคุณคุณโอภาส นวลวิไลลักษณ์ที่กรุณาช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาต่อในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชื่นทิพย์ อารีสมาน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	10
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์.....	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยสัญญาการเรียน.....	29
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา.....	45
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	50
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์.....	59
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน.....	60
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา.....	62
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	62
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	64
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	64
	ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง.....	64
	เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	64
	แบบแผนการทดลอง.....	65
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	81
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	81

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) สมมติฐานในการวิจัย.....	81
วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	99
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	159

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การเปรียบเทียบบรรยากาศในห้องเรียนระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์.....	28
2 แบบแผนการทดลองของการวิจัย.....	65
3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2.....	79
4 ผลการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่ม ทดลองที่ 2.....	80
5 วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	115
6 วิเคราะห์ข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	116
7 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา รายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214)	119
8 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	120
9 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง	121

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 วงจรการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์.....	16
3 ตัวอย่างรูปแบบสัญญาการเรียนแบบที่ 1.....	36
4 ตัวอย่างรูปแบบสัญญาการเรียนแบบที่ 2.....	37
5 ขั้นตอนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน.....	38
6 ตัวอย่างรูปแบบบันทึกกิจกรรม.....	40
7 รูปแบบเกณฑ์การพิจารณาสัญญาการเรียน.....	43
8 แสดงความสัมพันธ์ของความรู้สึการเห็นคุณค่าในตนเองกับอัตมโนทัศน์.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนในสังคมมนุษย์ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นความหวังของชาติที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปมีวิถีการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นแต่เพียงวัตถุและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยขาดการคิดไตร่ตรองที่รอบคอบถึงผลกระทบที่จะเกิดตามมา จนกลายเป็นปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน และปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากสาเหตุอันเนื่องมาจากขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ การขาดแรงจูงใจให้คิดปฏิบัติดี และการขาดความนับถือในตนเอง

มีการแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองโดยขาดความรับผิดชอบซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนา “คน” ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่กำลังจะหมดวาระลงในปี พุทธศักราช 2544 และแนวโน้มของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ก็ให้ความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ครบทั้งร่างกายและจิตใจมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกสาธารณะ แต่สภาพการณ์ปัจจุบันเราเน้นการเจริญเติบโตทางด้านเขาวนปัญญา และความฉลาดทางวิชาการมากเกินไป จนไม่ได้สนใจการเจริญเติบโตแห่งบุคลิกภาพและตัวตนภายในของเด็กในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความหนักแน่นและมี

ความนับถือตนเอง ทั้งๆ ที่เป็นสาระสำคัญและเป็นแก่นแห่งการดำรงชีวิต ปัญหาของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กๆ เช่น การลักขโมยหรือการไม่เรียนหนังสือ หรือปัญหาที่รุนแรง เช่น การพยายามฆ่าตัวตาย การติดยาเสพติด และโรคเอดส์ก็ตาม จะลดลงมากหากเราช่วยกันสร้างผู้เรียนให้มีความแข็งแกร่งภายในและตระหนักถึงคุณค่าแห่งตน (อุทุมพร ตรงค์สมบัติ . 2543 : 4) ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่พึงประสงค์ มีความเข้มแข็งและเกิดคุณภาพในทุกๆ ด้าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนของไทยให้มีความพร้อมในด้านวิชาการซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถเรียนรู้และเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและพัฒนาทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้สามารถนำความรู้ที่ได้มาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมภายใต้กรอบแห่งการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กไทยในยุคใหม่ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขกายสุขใจ (กองวิจัยการศึกษา. 2543 : 1-12)

เป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษาคือ การสร้างคนที่ รู้จักคิด รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักรับผิดชอบในตนเอง รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น และรู้จักสร้างสิ่งที่ดีๆ ให้สังคม (อุทุมพร ตรงค์สมบัติ . 2543 : 89 –90) แต่เนื่องจากระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นผลมาจากการพยายามจะพัฒนาประเทศให้ทันสมัยแบบตะวันตก แต่เราเลียนแบบได้เฉพาะรูปแบบภายนอกของเขามากกว่าที่จะจับปรัชญาเนื้อแท้ของการศึกษาตะวันตก มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมไทย ทั้งสิ่งที่นำมาจากตะวันตกก็มักจะเป็นของตะวันตกเมื่อ 20 – 30 ปีที่แล้ว ขณะที่เศรษฐกิจของสังคมไทยและของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต้องการความรู้และการจัดการใหม่ๆ ที่เน้นประสิทธิภาพของการแก้ปัญหา ปัญหาหลักของการศึกษาไทยประการหนึ่งคือ ครูอาจารย์ของไทยส่วนมากเป็นพวกได้รับการฝึกอบรมแบบจารีตนิยม พัฒนาแนวคิดปรัชญาใหม่ไม่ค่อยเป็น มักยึดการสอนตามตำรา (วิทยากร เชียงกุล. 2541 : 9) และปัญหาอีกอย่างหนึ่ง คือ ปัญหา

การจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ระบบการท่องจำ ที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนาน ทำให้ผู้เรียนที่เติบโตขึ้นมาส่วนมากไม่สามารถวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง และถ่ายโอนความรู้จากในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ใน

สถานการณ์จริง เมื่อถูกจำกัดความคิดทำให้คิดไม่เป็น จึงทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเองเนื่องจากต้องคิดตามกรอบที่ครูให้ทำ คือ ท่องจำจากสาระความรู้แทนที่จะเน้นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลรวมถึงระบบการวัดผลที่วัดการท่องจำจากเนื้อหาที่เรียนเพื่อไปสอบ มีผลทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความทุกข์

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง มีนิสัยรักการทำงานและเกิดทักษะที่ติดต่อกการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความภูมิใจในตนเอง ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง การสอนที่สอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ทำให้เกิดความเชื่อมั่นความมั่นใจตนเอง เนื่องมาจากการสอนที่สามารถสร้างทักษะทางสังคมได้ ซึ่งเป็นผลมาจากผู้เรียนทำกิจกรรมมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ภายในกลุ่มของสมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่นด้วย ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกมีความเชื่อมั่นในตนเอง (ระพีพันธ์ุ ธรรม์ 2544 : 81 – 83) และการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน (Learning Contracts) เป็นลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นหลักการที่ให้ผู้เรียนเรียนด้วยความตั้งใจจริง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รู้ว่าจะเรียนอะไรที่จะเรียนอย่างไร ตามที่ครูและผู้เรียนตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย ฝึกให้เกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (สุปราณี ศรีคำใส . 2531 : 55 ; อ้างอิงจาก Wilson and Gambrell . 1973 : 427. *Elementary English*) และเซอร์ลอค ยังกล่าวว่า การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนจากการทำงานที่ง่ายๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง (คำเพียร ปรารถนา 2542:65 ; อ้างอิงจาก Hurlock . 1970 : 244 . *Adolescent Development*)

การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง ทำได้โดยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและยอมรับในตนเอง ให้มีความพึงพอใจในความสุขของตนเองตามสถานะที่ตนดำรงอยู่ ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีวินัย ด้วยการสร้างภาพพจน์ด้านบวกให้กับตนเองโดยใช้พลังคำพูด (การใช้คำพูดดี ๆ กับตนเอง และการรับฟังคำพูดดี ๆ จากผู้อื่น) พลังจินตนาการ (จินตนาการของคนเรามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ตัวเอง) ภาวะแห่งการเรียนรู้ หรือภาวะแห่งสมาธิ (Trance) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อสมองของคนเราส่งคลื่นสมองอัลฟาออกมา ในสภาวะนั้นจะมีจิตใจสงบ เยือกเย็น สมดุล แต่มีความตื่นตัวพร้อมที่จะทำกิจกรรมใดๆ ของชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดสามารถรับข้อมูลใหม่ๆ เข้ามาได้อย่างรวดเร็ว ทำให้การเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของตัวเองเป็นไปอย่างง่ายดายที่สุด พลังสติหรือพลังสมาธิ คือ สภาวะที่จิตใจของเราเป็นหนึ่งเดียว ในการจดจ่อกับสิ่งที่ต้องทำในปัจจุบัน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน พลังแห่งความรัก ที่ทำให้ชีวิตสดใสในการทำกิจการใดๆ ในชีวิตได้อย่างสูงสุด (กรมวิชาการ. 2542 : 26)

การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านปัญญา นั้นมุ่งปลูกฝังและพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีคุณภาพหรือมีความสามารถในการคิดระดับสูง ผู้ที่มีคุณภาพการคิดที่ดีจะมีสมรรถภาพสมองที่ดี เป้าหมายของการพัฒนาความสามารถในการคิดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน คือ การคิดไตร่ตรอง กระบวนการคิดไตร่ตรองนี้ทำให้โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลเจริญงอกงามขึ้น ทำให้ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การคิดเป็นของตนเอง สามารถกำกับและควบคุมกระบวนการคิดได้ ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ และเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ ใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นเจ้าของความคิดที่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา

สามารถเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชากับชีวิตจริงอันก่อให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ โดยการใช้วิธีการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (จิราภรณ์ ศิริทวี. 2541 : 38)

ทิศทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะมีการประกาศใช้ในปีการศึกษาพุทธศักราช 2545 มีการกำหนดแนวคิดที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสังคม สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม (วัลลี หลีสันติพงศ์. 2542 : 18) จากปัญหาที่เด็กไทยขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดแรงจูงใจให้เกิดความศรัทธาอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความพิการทางปัญญา ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่พึงประสงค์ มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา มีความรักในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6. *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*) จึงสมควรที่ครูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชนของชาติจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในทุกๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านเพื่อให้ได้ลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ คือ มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543 : 1 – 9. *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*)

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 13) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันว่าต้องมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมุ่งหวังให้ผู้เรียน มีลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ มีกระบวนการทางปัญญา พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เรียนรู้อย่างเป็นสุข บูรณาการสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ มีความทันสมัย เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและระหว่างผู้เรียนกับครู ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 4 มาตรา 22 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคมเพื่อการสร้างคนรุ่นใหม่ให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข สามารถจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมายและวิธีการที่วางไว้ ได้แก่ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางด้านปัญญาและเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีสอนทั้งสองวิธีมาทำการทดลองเพื่อหาข้อดีของการสอนแต่ละวิธีมาพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถทางความคิดในการที่จะคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีระเบียบวินัย เพื่อนำผลการทดลองของวิธีการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์และการสอนด้วยสัญญาการเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเห็นคุณค่าในตนเองในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มาใช้ในการเรียนการสอนจริงต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนาในด้านการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

1. นักเรียนได้วิธีการสร้างความรู้และการตรวจสอบความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ดี เป็นคนดี รักการแสวงหาความรู้ทางวิชาสังคมศึกษาและความรู้ทั่วไปในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง

2. เป็นข้อมูลทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการนำแผนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์และแผนการสอนด้วยสัญญาการเรียนไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์ – คำนวณ โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 180 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์ – คำนวณโรงเรียน อัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 60 คนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214)ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับสลาก ดังนี้

3.1 สุ่มโดยการจับสลากนักเรียนแผนการเรียนศิลป์ - คำนวณจากจำนวน 3 ห้องเรียนมา 2 ห้องเรียนได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 60 คน

3.2 นำชื่อนักเรียนทั้ง 2 ห้องเรียนมาคละกัน แล้วนำมาจับสลากเพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

3.3 จับสลากอีกครั้งเพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดย

3.3.1 กลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน ที่เรียนโดยวิธีสอนตามแนว
คอนสตรัคติวิสต์

3.3.2 กลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 2 จำนวน 30 คน ที่เรียนด้วยสัญญาการเรียน

ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมเป็น 8 สัปดาห์

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) เรื่อง ความร่วมมือและความขัดแย้งในแต่ละภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอน 2 วิธี คือ

1. การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
2. การสอนด้วยสัญญาการเรียน

ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง การสอนที่มีขั้นตอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง (เกิดความคิดรวบยอด) โดยอาศัยประสบการณ์เดิมโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ และแรงจูงใจในตนเองของผู้เรียน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ผู้จัดการสถานการณ์และจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีลำดับขั้นการสอนดังนี้

1.1 ขั้นกระตุ้น (Excite phase)

เป็นขั้นที่ตั้งคำถามหรือนำเสนอสถานการณ์ที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนโดยเน้นที่ความคิดรวบยอดเดิมที่เอื้อต่อการเกิดประสบการณ์ใหม่ จากนั้นแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน

1.2 ขั้นสำรวจปัญหา เคารพสถานการณ์เพื่อสร้างความคิดรวบยอด (Explore phase)

เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญและไตร่ตรองเพื่อหาคำตอบล่วงหน้า ในการคิดหาสาเหตุให้เกิดความชัดเจน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดโดยจำแนกความคิดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาหรือสถานการณ์ที่มาจากตนเอง จากสิ่งแวดล้อม และหลักวิชาการซึ่งผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้

มาแลกเปลี่ยนความคิดในการพิจารณาความแตกต่างและความขัดแย้งทางด้านความคิดระหว่างความคิดของตนเองกับความคิดของผู้อื่น มาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่

1.3 ขั้นอธิบายความคิดรวบยอด และให้คำจำกัดความ (Explain phase)

เป็นขั้นที่สร้างความคิดใหม่ (Construction of new ideas) โดยผู้สอนให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนนำไปอภิปราย หาเหตุผลที่ดีหรือได้หลักฐานจากการอภิปรายและการทดลองซึ่งผู้เรียนจะเห็นแนวทางการวิธีการที่หลากหลายในการตีความปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ มาจัดอันดับและอธิบายเพื่อสร้างความรู้และแนวคิดใหม่

1.4 ขั้นขยายความคิดเพื่อประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ (Expand phase)

เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกลุ่มของผู้เรียนและในกรอบของสาระการเรียนรู้มาสร้างสถานการณ์ที่ใช้แก้ปัญหาให้เหมาะสมกับในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่โดยใช้บรรทัดฐานของสังคมเป็นเกณฑ์ เป็นขั้นที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถคิดในระดับสูงและพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันทางสังคม ผู้เรียนและครูจะช่วยกันสรุปถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

1.5 ขั้นขยายองค์ความรู้ (Extend phase) เป็นขั้นที่ผู้สอนตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนในการนำองค์ความรู้ใหม่ไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆ ที่สามารถใช้ได้กับสภาพสังคมจริงในบริบทนั้นๆ โดยครูให้กรณีตัวอย่างแก่ผู้เรียน เพื่อหาแนวทางที่ตัดสินใจ มาปฏิบัติและตรวจสอบผลการปฏิบัติ

1.6 ขั้นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Exchange phase)

เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียน และผู้สอนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในข้อคิดเห็นที่เป็นองค์ความรู้พร้อมกับส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสู่โลกกว้าง เพื่อให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการตรวจสอบข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข

1.7 ขั้นประเมินผล (Examine phase)

เป็นขั้นที่ผู้สอนใช้วิธีการสังเกต ชักถามและสอบถาม เพื่อประเมินความรู้ของผู้เรียนในเรื่องของการพัฒนาในด้านความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์กับกลุ่มและการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. การสอนด้วยสัญญาการเรียน หมายถึง วิธีการเรียนการสอนซึ่งผู้สอน และผู้เรียนตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การวางแผนในการเรียนรู้ การแสดงผลงาน การกำหนดแหล่งเรียน และระยะเวลาในการเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะเรียนและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนเป็นรายบุคคลหรือจับคู่เรียน หรือจัดกลุ่มเรียน ให้ผู้เรียนมีอิสระอย่างสมบูรณ์ในการเลือกสาระการเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองสนใจและระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนแต่ละเรื่องด้วยตนเอง ภายใต้ขอบเขตของจุดประสงค์รายวิชาและคุณลักษณะของผู้สอน ขั้นตอนในการทำสัญญาการเรียนประกอบด้วย

2.1 ขั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ครูแจกคู่มือการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียน และแนะนำให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับลักษณะการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียน ขั้นตอนการเรียนการสอนองค์ประกอบของสัญญาการเรียน ระยะเวลาของสัญญาการเรียน แนวทางที่สามารถทำให้การเรียนโดยใช้สัญญาการเรียนประสบความสำเร็จ

2.1.2 ครูแจกคู่มือครูแนะนำบทเรียนประกอบสัญญาการเรียนพร้อมกับแนะนำสาระการเรียนรู้อันเนื่อง ความร่วมมือและความขัดแย้งในแต่ละภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับเนื้อหาต่างๆ จุดประสงค์การเรียนรู้ แหล่งเรียน เอกสารประกอบการเรียน และแบบทดสอบย่อย

2.1.3 ทำการทดสอบก่อนเรียนและตรวจให้คะแนนพร้อมกับแจ้งให้ ผู้เรียนทราบเป็นรายจุดประสงค์ จุดประสงค์ที่ผู้เรียนทำข้อสอบได้ถูกหมดถือว่าผ่าน และมีสิทธิ์ที่จะไม่ทำสัญญาในจุดประสงค์นั้น สำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ใดต้องทำสัญญาในจุดประสงค์นั้นๆ

2.2 ขึ้นกำหนดวิธีการเรียนรู้ : ผู้เรียนร่างสัญญาในแบบสัญญาการเรียนให้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่ผู้เรียนยังไม่ผ่าน โดยผู้เรียนวางแผนในการเลือกเรียนเป็นรายบุคคล หรือจับคู่เรียนแบบใดแบบหนึ่ง ใช้แหล่งเรียน หลักฐานการเรียนและการประเมินผลอย่างไร ภายในขอบเขตที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด ซึ่งผู้เรียนสามารถปรึกษาผู้สอนได้

2.3 ขึ้นวางแผนและกำหนดตารางเวลาในการเรียนรู้ : เป็นการตกลงทำสัญญาระหว่างผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาตกลงสัญญาการเรียนตามร่างสัญญาที่ผู้เรียนได้เสนอโดยยึดหลักเกณฑ์พิจารณาสัญญาการเรียนของ บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 95 - 196) ถ้าร่างสัญญาที่เสนอไม่เป็นไปตามเกณฑ์แล้ว ผู้เรียนเขียนผลจากการเจรจาตกลงในแบบสัญญาการเรียนฉบับใหม่ และทั้งสองฝ่ายเซ็นชื่อลงในสัญญาดังกล่าวพร้อมกับทำสำเนาและเก็บไว้ฝ่ายละหนึ่งชุด

2.4 ขึ้นทำกิจกรรมและแสดงผลงาน : ผู้เรียนจะใช้สัญญาการเรียนเป็นแนวทางโดยปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนเลือกเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายคู่ รายกลุ่มก็ได้ เมื่อพบปัญหาและแนวทางที่เหมาะสมกว่าก็อาจตกลงทำสัญญาใหม่ได้ ในขั้นนี้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นลักษณะการเสนอประสบการณ์ใหม่ต่างๆ จนผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด แล้วจึงให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาและถ่ายโอนไปยังประสบการณ์ตรงที่อาจประสบในชีวิตประจำวัน

2.5 ขึ้นกำหนดและแสดงวิธีการที่ใช้ในการประเมินวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดเป็นชั้นการประเมินผลการเรียน แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

2.5.1 ผู้เรียนส่งหลักฐานการเรียนรู้อันประกอบด้วย กระดาษคำตอบที่ประกอบบทเรียนหรือหลักฐานอื่นเพิ่มเติมตามที่ระบุไว้ในสัญญา โดยจะต้องส่งหลักฐานในคาบที่ทำกิจกรรมนั้นๆ หรือถ้ายังไม่เรียบร้อยให้ฝากครูไว้ และกลับมาทำต่อในคาบถัดไปถ้านักเรียนตอบคำถามในบทเรียน และบัตรงานทุกรายการและได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องตามเฉลยถือว่าผ่าน ถ้าไม่ผ่านให้กลับไปศึกษาใหม่

2.5.2 ผู้เรียนที่ผ่านการประเมินในข้อ 2.5.1 ให้รับแบบทดสอบหลังเรียนประจำบทเรียนนั้นๆ จากครู แล้วทำข้อสอบให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด โดยครูเป็นผู้ตรวจถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ในจุดประสงค์ใด ให้กลับไปทำสัญญาใหม่เฉพาะจุดประสงค์นั้นๆ สำหรับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ให้ทำกิจกรรมการเรียนต่อไป ตามสัญญา ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาจะพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียน แหล่งเรียน หลักฐานการเรียนและการประเมินการเรียนแต่ละส่วนยึดตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ตามแบบเกณฑ์พิจารณาสัญญาการเรียนของ บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 195 - 196) และให้ครอบคลุมในเรื่องของความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์กับกลุ่มและการเห็นคุณค่าในตนเอง

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์ปัจจุบัน (ส 0214) ซึ่งวัดได้จากกรอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก ประกอบด้วย ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า (สมบุญณ์ ชิตพงษ์ . 2523 : 1 – 140 ; อ้างอิงจาก Bloom and others ม.ป.ป.) ได้แก่

3.1 ความรู้ - ความจำ ประกอบด้วย ความรู้ความจำที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง เรื่องราว หรือปรากฏการณ์ต่างๆ

3.2 ความเข้าใจ ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับ การแปลความหมาย การตีความและการขยายความตามสภาวการณ์ได้ตรงตามความหมายที่มีความสอดคล้องตรงตามบริบทของสังคมปัจจุบันได้อย่างสมเหตุผล

3.3 การนำไปใช้ ประกอบด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยการนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับมาแก้ปัญหาต่างๆ ได้สำเร็จ

3.4 การวิเคราะห์ ประกอบด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้วยวิธีการแยกแยะได้ถึงถึงความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการ ด้วยกรณีตัวอย่าง หรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างสมเหตุผล และสอดคล้องกับบริบทในขอบเขตของสังคมนั้นๆ

3.5 การประเมินค่า ประกอบด้วยความสามารถในการตัดสินใจ และสรุปลงในเรื่องราวต่างๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม สามารถตัดสินใจ ไต่แย้ง วิพากษ์วิจารณ์ตามข้อเท็จจริงเป็นหลักในการการประเมินค่า

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการประเมินตนเองที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับในตนเอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครู และสมาชิกในครอบครัว ว่าเป็นบุคคลที่มีความหมาย มีความสามารถและประสบความสำเร็จ เกิดความพึงพอใจ ภาคภูมิใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยวัดได้จากการตอบแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยสอดคล้องกับแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง SEI (SELF - ESTEEM INVENTORY) ซึ่งแปลและทำการปรับปรุงจาก คูเปอร์สมิท (Reasoner.1985 :86. ; อ้างอิงจาก Coopersmith . 1982 : 265. *Developing Sele - Esteem*) ประกอบด้วยการประเมินตนเองตามความรู้สึกได้ 5 ด้าน คือ

4.1 ด้านตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น ความรู้สึกที่ตนเองเป็นบุคคลน่าคบ สามารถพึ่งตนเองได้ และรู้สึกภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง

4.2 ด้านสังคมเพื่อน หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสังคมเพื่อน เช่น ผู้เรียนสามารถเข้ากับเพื่อนๆ ในห้องได้ดี ได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนร่วมงานให้ร่วมทำงานกลุ่ม

4.3 ด้านโรงเรียนและการศึกษา หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและโรงเรียน เช่น ผู้เรียนเป็นที่รักและไว้วางใจจากครู ครูให้ความสนใจเอาใจใส่ มอบหมายงานให้ทำเพราะผู้เรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ

4.4 ด้านครอบครัว หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับทางบ้าน เช่น พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นที่รักใคร่ของคนในครอบครัวผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่ตนเองเป็นอย่างดี

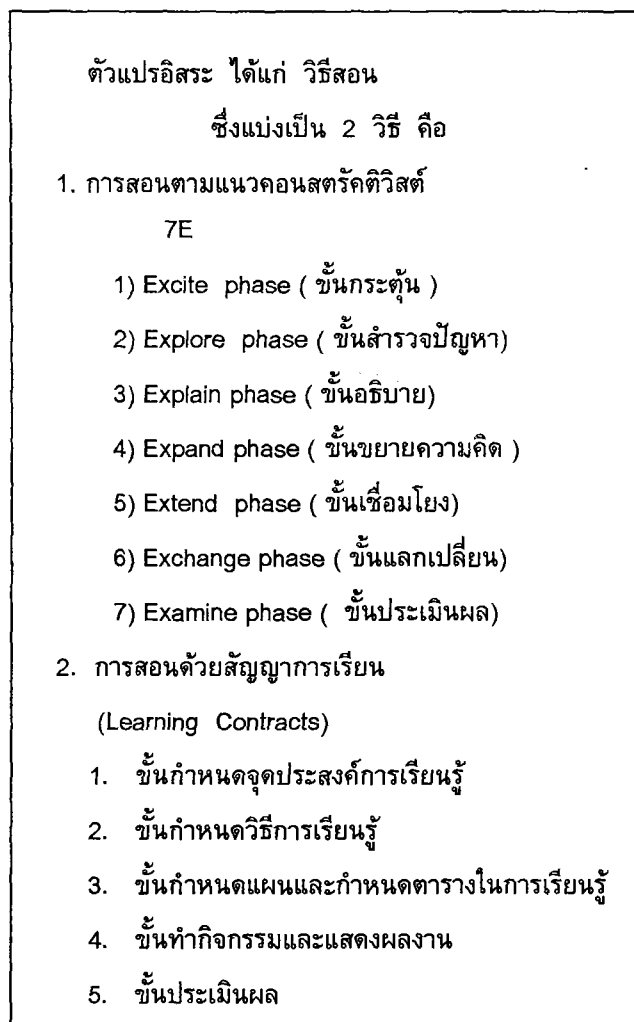
4.5 ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นข้อเท็จจริงของตนเองในเรื่องของความจริงใจในการตอบแบบสอบถามของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนได้คะแนนจากแบบสอบถามจากข้อวัดการตอบที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนข้อที่วัดการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง ผู้เรียนต้องตอบแบบสำรวจใหม่ เพราะผู้เรียนตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

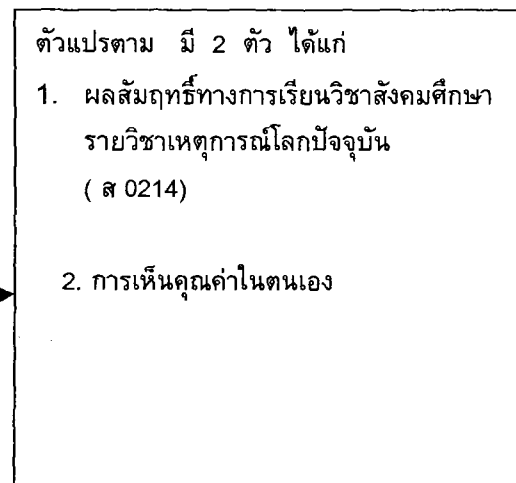
1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยสัญญาการเรียน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยสัญญาการเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

1. ที่มาของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (ไพจิตร สดวกการ. 2542 : 69) กล่าวไว้ดังนี้
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ พัฒนามาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ที่นำโดยเจมส์ (James) และดิวอี้ (Dewey) ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เกี่ยวกับวิธีหาความรู้ในปรัชญาวิทยาศาสตร์ (Philosophy of Science) ที่นำโดยปอปเปอร์ (Popper) และเฟเยอราเบนด์ (Feyerabend) ในครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 และจากการบุกเบิกของนักจิตวิทยาคนสำคัญๆ เช่น เพียเจต์ (Piaget), ออซูเบล (Ausubel) และเคลลี (Kelly) และพัฒนาต่อมาโดยนักการศึกษากลุ่ม คอนสตรัคติวิสต์ (The Constructivists) เช่น ไดรเวอร์ (Driver), เบล (Bell), คามี่ (Kamii), นอดดิงส์ (Nodding), วอน เกลเซอร์สเฟลด์ (Von Glasersfeld), เฮนเดอร์สัน (Henderson) และอันเดอร์ฮิลล์ (Underhill)

1.1 รากฐานทางปรัชญา

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์อธิบายความรู้ว่า เป็นผลของความพยายามทางปัญญาของมนุษย์ในการจัดการกับโลกแห่งประสบการณ์ของคนด้วยตนเอง (ไพจิตร สดวกการ. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Von Glasersfeld : 1991. *Radical constructivism in mathematics education*) ทรรศนะนี้มีส่วนร่วมกันอย่างมากกับทรรศนะเกี่ยวกับความรู้ในปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ซึ่งเสนอโดย วิลเลียม เจมส์ (William James) และจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

เจมส์ (ไพจิตร สดวกการ. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก James .1975. *Pragmatism*) มีความเห็นว่า ความรู้คือความสามารถของรายบุคคลในการปรับประสบการณ์เก่า หรือความเชื่อเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ได้ด้วยกระบวนการพิสูจน์ให้เห็นจริงได้และมีความสมเหตุสมผล (Process of Verification and Validation) ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและกระบวนการของการนำความคิดที่ผ่านกระบวนการพิสูจน์ให้เห็นจริงและมีความสมเหตุสมผลแล้วไปสู่ความคิดอื่นๆ ในประสบการณ์อื่นๆ ที่มีค่าสำหรับการดำเนินชีวิต และขจัดความขัดแย้งระหว่างความคิดในประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่

วิธีการหาความรู้ของปฏิบัตินิยมไม่ได้เริ่มต้นจากความจริงทั่วไปแล้วใช้หลักเหตุผลถอดเอาความจริงไปลึกๆออกมาตั้งการนิรนัย (Deduction) ที่ปรากฏในลัทธิเหตุผลนิยม ปฏิบัตินิยม ยอมรับประสบการณ์และข้อเท็จจริงที่ได้รับประสาทสัมผัส (Senses) แต่ไม่ถือเอาประสาทสัมผัสเพียงอย่างเดียวเป็นบ่อเกิดของความรู้ และไม่ใช้ประสบการณ์ทุกประสบการณ์จะเป็นความรู้ ความรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการไตร่ตรอง (Reflection) เกี่ยวกับประสบการณ์นั้น

ดิวอี้ (ไพจิตร สดวกการ . 2539 : 19 ; อ้างอิงจาก Dewey . 1929. *Experience and nature*) ได้แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ ประสบการณ์ที่ไม่ได้รู้คิด (Non - Cognitive Experience) และประสบการณ์รู้คิด (Cognitive Experience) ประสบการณ์ที่ไม่ได้รู้คิดเป็นกระบวนการของการกระทำ และการประสบการณ์เปลี่ยนแปลงระหว่างอินทรีย์กับสภาพแวดล้อมโดยที่ยังมิได้มีการไตร่ตรอง (Reflection) มักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของอินทรีย์จากการมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในลักษณะต่างๆ อย่างไม่มีความหมายและกลายเป็นความเคยชินโดยที่อินทรีย์มิได้ตระหนักเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น ครั้นเมื่อกระบวนการไตร่ตรองเริ่มขึ้น ประสบการณ์ที่ไม่ได้รู้คิดเหล่านั้นจะค่อยๆ มีความหมายขึ้น ผู้ไตร่ตรองจึงเริ่มรู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนประสบ ประสบการณ์ที่ไม่ได้รู้คิด ซึ่งผ่านกระบวนการไตร่ตรองแล้วก็จะกลายเป็นประสบการณ์รู้คิด ซึ่งเป็นความรู้ ประสบการณ์ที่ไม่ได้รู้คิดจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการไตร่ตรองเป็นสิ่งที่มียู่ก่อนและมีขอบเขตกว้างกว่าประสบการณ์รู้คิดซึ่งเป็นความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และการจัดความขัดแย้งระหว่างความคิดในประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ของปรัชญาปฏิบัตินิยม ดังกล่าวมานี้ มีอิทธิพลต่อแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้ในทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มาก

1.2 รากฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้

แนวคิดที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลมากในช่วงประมาณ ค.ศ. 1960 - 1970 คือแนวคิดของ จีน เพียเจต์ (Jean Piaget) ผลงานของเพียเจต์ ทางด้านจิตวิทยาได้รับการยอมรับมาประมาณ 10 - 15 ปี ก่อนที่เขาจะถึงอสัญกรรม (เขามีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1896 - 1980) ผลการวิจัยของจีน เพียเจต์ได้รับอิทธิพลมาจาก ดาร์วิน (Darwin) ในเรื่องของการดำรงเผ่าพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต เขามีความเห็นที่คนเราเรียนรู้ได้ด้วยกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดสภาวะสมดุล (Equilibration) ซึ่งประกอบด้วยกลไกพื้นฐาน 2 อย่าง คือ (1) กระบวนการดูดซึมเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation), (2) กระบวนการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) (Fosnot . 1996 : 13 - 15)

การปรับตัวเป็นกระบวนการที่บุคคลหาหนทางที่จะปรับสภาพความไม่สมดุลทางความคิดให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว และเมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว โครงสร้างทางสมองจะถูกจัดระบบให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมคือ มีรูปแบบของความคิดเกิดขึ้น ซึ่งเพียเจต์ เรียกรูปแบบของความคิดที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ภายในสมองนี้ว่า "Scheme" กระบวนการปรับตัว ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 ประการ คือ (วรรณทิพา รอดแรงคำ. 2540: 5; อ้างอิงจาก Flavell. 1977.

Constructivism.)

1. กระบวนการดูดซึม (Assimilation) หมายถึง กระบวนการที่อินทรีย์ซึมซาบประสบการณ์ใหม่เข้าสู่ประสบการณ์เดิมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แล้วสมองก็รวบรวมปรับเหตุการณ์ใหม่ให้เข้ากับโครงสร้างของความคิดอันเกิดจากการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมเปรียบเทียบกับกระบวนการดูดซึมของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการย่อยอาหาร ซึ่งจะดูดซึมอาหารแต่เพียงที่ร่างกายจะรับไว้ได้

2. กระบวนการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากกระบวนการดูดซึม คือ ภายหลังจากที่ซึบซาบเอาเหตุการณ์ใหม่เข้ามาและปรับเข้าสู่โครงสร้างเดิมแล้ว ถ้าปรากฏว่าประสบการณ์ที่รับเข้าใหม่คุณสมบัติเหมือนกับประสบการณ์เดิม ประสบการณ์ใหม่จะถูกซึบซาบและปรับเข้าหาประสบการณ์เดิม คือ ทำให้ประสบการณ์เดิมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับการซึบซาบเข้ามาให้เข้ากับประสบการณ์เดิมได้ สมอลก็จะสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมาแทนเพื่อปรับให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่นั้น

เพียเจต์ ยังกล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาจะเป็นไปได้ช้าหรือเร็วแตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. การเจริญเติบโตของร่างกายและวุฒิภาวะ คือ มีพัฒนาการทางร่างกายและอวัยวะรับสัมผัส ระบบประสาทที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนที่ได้รับ

2. ประสบการณ์ เพียเจต์ แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 2 ชนิด คือ ประสบการณ์ทางกายภาพ (Physical Experience) กับประสบการณ์ทางตรรกศาสตร์ (Logicomathematical Experience) ประสบการณ์ทางกายภาพ คือ ประสบการณ์ตรงที่เด็กได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งของและปรากฏการณ์ในสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการอย่างสมบูรณ์สอดคล้องกับวุฒิภาวะและสติปัญญาอันงอกงามของเด็ก ควรมีการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบให้กับเด็กมากๆ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น

3. การมีปฏิสัมพันธ์และการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม คือ การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคม อันได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ค่านิยมและความเชื่อในเรื่องราวต่างๆ พฤติกรรมทางสังคม ตลอดจนวิธีการจัดการศึกษาจะทำให้เด็กแต่ละคนได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก

4. สภาวะสมดุล เพียเจต์ อ้างถึงสภาวะสมดุลว่าเป็นกลไกภายในตัวสิ่งมีชีวิตที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งการปรับตัวเองนี้จะประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 ประการ คือ กระบวนการดูดซึม และกระบวนการปรับขยายโครงสร้าง ดังนั้น พัฒนาการทางสมองจะเกิดขึ้นได้กับการปรับตัวและการจัดระบบโครงสร้างภายในสมองนั่นเอง

นักทฤษฎีคนสำคัญอีกคนหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อความเคลื่อนไหวของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ได้แก่ เดวิด ออซุเบล (David Ausubel) ที่มีความเห็นว่าโครงสร้างส่วนบุคคล (The Child's Own Personal Constructs) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดที่ครูจะต้องรู้ในจุดเริ่มแรกของการสอนคือ สิ่งที่เด็กรู้ เพื่อที่ครูจะได้วางแผนการสอนโดยใช้ความรู้เดิมและกลวิธีการเรียนรู้เดิมของเด็กเป็นจุดเริ่มต้น ทรรศนะนี้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์เป็นอย่างดี แต่กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่มีความหมายด้วยภาษา (Meaningful Verbal Learning) ของออซุเบล ซึ่งเสนอให้มีการจัดโครงสร้างทางความคิด (Advance Organizer) ให้แก่เด็กก่อนที่จะให้เด็กได้รับประสบการณ์เฉพาะเชิงรูปธรรมของโครงสร้างนั้น (ไพจิตร สดวกการ. 2539 : 21 ; อ้างอิงจาก White.1992. *Cognitive Development Today: Piaget and His Critics.*)

ส่วนไวโกตสกี (Vygotsky) ให้ความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมในการที่ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจโดยตนเอง และความเป็นจริงที่มีอยู่ในโลกว่าเป็นสิ่งจำเป็นในวิธีการของคอนสตรัคติวิสต์ทางสังคม (Social Constructivism)

แนวคิดของไวคอตสกี และเพียเจต์มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ทั้ง 2 คน เน้นการให้ความสำคัญของการตื่นตัวในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเน้นกระบวนการของการเรียนรู้มากกว่าผลที่ได้ ทั้งคู่เน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของความเท่าเทียมกัน (Peer) ในด้านประสบการณ์ของการเรียนรู้ในโลกแห่งความเป็นจริงอันเป็นประสบการณ์ของผู้เรียน และเป็นเหตุผลที่ครูใช้เป็นแนวทางในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน (Mcinerney and Mcinerney. 1994 : 109)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้ความสำคัญและยอมรับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมว่าส่งผลต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนตลอดเวลา

2. ความหมายของคอนสตรัคติวิสต์

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ยังไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดใช้คำศัพท์ภาษาไทยอย่างเป็นทางการ มีเพียง ธงชัย ชิวปรีชา (2537 : 3) ที่ได้เรียกแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ว่า ทฤษฎีสร้างเสริมต่อ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2540 : 9) เรียกว่า วิชาคุณกรรมนิยม และสุนทร สุนันท์ชัย (2540 : 25) เรียกว่า นิรมิตนิยม ซึ่งแปลว่า สร้าง แปลง ทำ ซึ่งตรงกับ คำว่า Construct ซึ่งเป็นคำกริยาแปลว่า to build, to devise ตามคำแปลใน New World Dictionary หมายถึง ทฤษฎีที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนในฐานะเป็นการสร้างความรู้ วารินทร์ รัศมีพรหม (2542 : 180) ให้ความหมายของ คำว่า คอนสตรัคติวิสต์ ว่าเป็นทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง

วอน กราเซอร์ฟีล (Von Glaserfeld.1989 : 1) กล่าวถึง คอนสตรัคติวิสต์ว่า เป็นทฤษฎีของความรู้ที่มีรากฐานมาจากปรัชญา จิตวิทยา และการศึกษาที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายและการควบคุมกระบวนการสื่อความหมายในตัวตน ทฤษฎีของความรู้นี้อ้างถึงหลักการ 2 ข้อ คือ (1) ความรู้ไม่ได้เกิดจากการรับรู้เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างขึ้นโดยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ (2) หน้าที่ของการรับรู้ คือ การปรับตัวและการประมวลประสบการณ์ทั้งหมด แต่ไม่ใช่เพื่อการค้นพบสิ่งที่เป็นจริง ซึ่งถ้านำเอาหลักการทั้งสองนี้ไปใช้จะมีผลเกิดขึ้นตามมาแม้วางไกล ในการศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญา และการเรียนรู้ก็เช่นเดียวกับการฝึกปฏิบัติการณ์ในจิตวิทยาบำบัด และในการจัดกระทำระหว่างบุคคล

ฟอสโนต (Fosnot.1996 : 6) กล่าวว่า คอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการเรียนรู้ และเป็นการบรรยายโดยอาศัยพื้นฐานทางจิตวิทยา ปรัชญา มานุษยวิทยาว่า ความรู้คืออะไร และได้ความรู้มาอย่างไร ทฤษฎีจึงอธิบายความรู้ว่าเป็นสิ่งชั่วคราวมีการพัฒนา ไม่เป็นปรนัยและถูกสร้างขึ้นภายในตัวตน โดยอาศัยสื่อกลางทางสังคม และวัฒนธรรม ส่วนการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีนี้ถูกมองว่า เป็นกระบวนการที่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเอง ในการต่อสู้กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างความรู้เดิมที่มีอยู่กับความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างตัวตนใหม่ และสร้างโมเดลของความจริง โดยคนเป็นผู้สร้างความหมายด้วยเครื่องมือและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นการประนีประนอมความหมายที่สร้างขึ้นโดยผ่านกิจกรรมทางสังคม ผ่านการร่วมมือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

มาร์ติน (Martin. 1994 : 44) กล่าวว่า คอนสตรัคติวิสต์นิยมเห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยการสร้างความรู้หรือค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยเปรียบเทียบความรู้เดิมหรือเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้นี้ใหม่

ไตรเวอร์ และเบล (ไพจิตร สดวกการ. 2539 : 23 ; อ้างอิงจาก Driver and Bell. 1986. *The School Science Review*. 443 – 456) ได้กล่าวถึงจุดเน้นของทฤษฎีการเรียนรู้ในแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความรู้เดิมของผู้เรียน
2. การเรียนรู้ คือ การสร้างความหมาย ความหมายที่สร้างขึ้นโดยผู้เรียน จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ยืม หรืออาจจะเป็นไปตามความมุ่งหมายของผู้สอน ความหมายที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ได้รับผลกระทบอย่างมากจากความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่
3. การสร้างความหมายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและผู้เรียนเป็นผู้กระทำกระบวนการนั้นเอง (Active) ในสถานการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนจะตั้งสมมติฐานตรวจสอบและอาจเปลี่ยนสมมติฐานในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์และกับผู้อื่น
4. ความหมายที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะได้รับการตรวจสอบและอาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธ
5. ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ในการสร้างความตั้งใจในการทำงาน การตั้งความรู้ที่มีอยู่มาสร้างความหมายให้แก่ตนเอง และการตรวจสอบความหมายที่สร้างขึ้นมา
6. มีแบบแผน (Patterns) ของความหมายที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจากประสบการณ์โดยเชิงกายภาพ และภาษาธรรมชาติที่มีความหมายเดียวกันในเชิงนามธรรม

วิลสัน (วรรณทิพา รอดแรงค่า. 2540 : 1 ; อ้างอิงจาก Wilson.1996. *Constructivism Across the Curriculum*.) กล่าวถึง คอนสตรัคติวิซึ่มว่าเป็นทฤษฎีของความรู้ที่ใช้อธิบายว่าเรารู้ได้อย่างไร และเรารู้อะไรบ้าง คอนสตรัคติวิสต์ จึงเป็นวิธีการคิดเกี่ยวกับเรื่องของความรู้และการเรียนรู้

เออร์เสนท์ (วรรณทิพา รอดแรงค่า. 2540 : 1 ; อ้างอิงจาก Emest. 1993. *Constructivism, the Psychology of Learning and the Nature of Mathematics* : 87 – 93) ถือว่า คอนสตรัคติวิสต์เป็นปรัชญาเป็นความเชื่อ แต่ไม่ใช่ทฤษฎี

จากความหมายของคอนสตรัคติวิสต์ สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง การเรียนรู้ที่วางอยู่บนรากฐานที่ว่า กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Constructing) จากความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วนำมาบูรณาการเสริมสร้างใหม่ด้วยโครงสร้างทางปัญญา แล้วจึงเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ (New – Concept)

3. หลักการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

แนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) หรือคอนสตรัคติวิซึ่ม (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการรู้โดยการกระทำของตนเอง (Theory of Active Knowing) ซึ่งมีแนวคิดหลัก ดังนี้ (ไพจิตร สดวกการ. 2539 :22 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1965. *Judgement and reasoning in the child*; Underhill, 1991. *Radical constructivism in mathematics education*; Cobb, Wood, and Yackel. 1991. *Radical constructivism in mathematics education*; Balacheff. 1991. *Radical constructivism in mathematics education*; Confrey. 1991. *Radical constructivism in mathematics education*)

1. ความรู้คือโครงสร้างทางปัญญาที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ปัญหาที่เผชิญอยู่ โดยมีการตรวจสอบว่าสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรืออธิบายสถานการณ์อื่นๆ ที่อยู่ในกรอบโครงสร้างเดียวกันได้

2. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยวิธีการที่ต่างๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ และแรงจูงใจภายในตนเองเป็นจุดเริ่มต้น

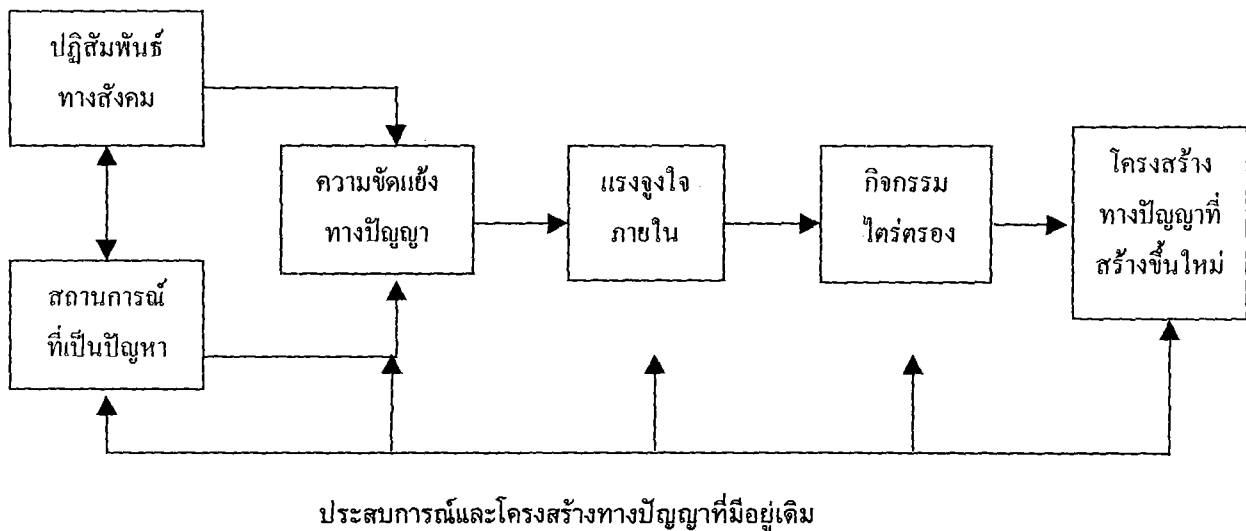
3. ครูมีหน้าที่จัดการให้ผู้เรียนได้ปรับขยายโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนเอง ภายใต้ข้อสมมติฐาน ต่อไปนี้

1) สถานการณ์ที่เป็นปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา

2) ความขัดแย้งทางปัญญาเป็นแรงจูงใจภายในให้เกิดกิจกรรมไตร่ตรองเพื่อขจัดความขัดแย้งนั้น

3) การไตร่ตรองบนฐานแห่งประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกระตุ้นให้มีการสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญา

การสร้างความรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นวงจรซึ่งแสดงด้วยแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2. วงจรการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

ไพจิตร สดวกการ.(2539).ผลของการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.:35

จากแผนภาพนี้ จะเห็นได้ว่า ประเด็นหลักของวงจรการสร้างความรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ คือ ความขัดแย้งทางปัญญา ดังนั้น หน้าที่หลักของครูในแนวคอนสตรัคติวิสต์ จึงได้แก่ การหากลวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา อันเป็นองค์ประกอบหลักในการนำมาซึ่งองค์ประกอบอื่นในวงจรการสร้างความรู้ของผู้เรียน และโครงสร้างทางปัญญาที่ผู้เรียนสร้างขึ้นใหม่จะทำหน้าที่เป็นโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมสำหรับปัญหาใหม่ต่อไป

คำศัพท์ที่ใช้ในการอธิบายแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ขยายความได้ดังนี้ (ไพจิตร สดวกการ. 2539:24-36)

1. โครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หมายถึง กรอบของความหมายหรือแบบแผนของการดำเนินการที่บุคคลสร้างขึ้นจากความพยายามจัดการกับสิ่งแวดล้อมหรือจัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วใช้เป็นเครื่องมือในการตีความให้เหตุผลหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่อยู่ในกรอบของโครงสร้างนั้น และใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างโครงสร้างใหม่อื่นๆ ต่อไป โครงสร้างทางปัญญามักจะมีการใช้แทนกันกับคำว่า “โครงสร้างความรู้ (Knowledge Structure)” นักจิตวิทยาแนวปัญญานิยม (Cognitive Science) ในปัจจุบันเรียกความรู้ที่อยู่ในระดับนี้ทั่วไปซึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริงเฉพาะว่า “โครงสร้าง” โดยมีคำที่ใช้เรียกหลายคำ เช่น Scheme, Schema, Structure, Frame และ Script

เพียเจต์ศึกษาโครงสร้างทางปัญญาจากพฤติกรรมการให้เหตุผล และการแก้ปัญหาของทารก เด็กและวัยรุ่น (Brainerd. 1978) เนื่องจากโครงสร้างทางปัญญาเป็นนามธรรม วัดโดยตรงไม่ได้ ต้องวัดที่การนำไปใช้ในการตีความ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ

2. ความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) หมายถึง สภาวะอสมดุลย์ (Disequilibrium) อันเกิดจากการเผชิญกับความไม่สอดคล้องในความเชื่อบางอย่างที่ยึดถืออยู่ ความไม่สอดคล้องกันของข้อมูล ความไม่สมเหตุสมผล ความล้มเหลว สภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้หรือสภาวะที่โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ไม่สามารถดูดซึมข้อมูลใหม่หรือแก้สถานการณ์ปัญหาที่เผชิญอยู่

บาลาเชฟ (Balacheff. 1991:89-110)เสนอเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับความตระหนักได้ถึง ความขัดแย้งทางปัญญาว่าประกอบด้วย (1) มีสมมติฐานอยู่ (2) มีทั้งข้อสนับสนุนและข้อคัดค้านสมมติฐานนั้น บุคคลที่อยู่สถานการณ์ซึ่งมีความขัดแย้งในระดับที่บุคคลสามารถจะตอบสนองได้จะเกิดแรงขับที่เป็นความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในให้บุคคลค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนองแรงขับนั้น

3. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นความพอใจที่ได้รับจากตัวเสริมแรงภายใน (Internal Reinforcer) ของบุคคล ไม่ขึ้นกับจุดมุ่งหมายภายนอก พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน ประกอบด้วย การสำรวจ (Exploration), การสืบสวน (Investigation), การจัดกระทำ (Manipulation), การเผชิญความท้าทาย (Challenge Confrontations) เพื่อสนองความสนใจ ความเพลิดเพลิน เหตุผลส่วนตัว หรือ ความอยากรู้อยากเห็น และหลังจากได้ประจักษ์ในความสามารถของตนแล้ว จะเกิดความพยายามมุ่งหน้าไม่ลดละ (Persistence) และนำตนเองเข้าผูกพันกับงานใหม่ต่อไป (Re-Engagement) (ไพจิตร สดวกการ. 2539: หน้า ; อ้างอิงจาก Condry and Chambers. 1992; Quoted in Reeve)

บิกส์และเทลเฟอร์ (ไพจิตร สดวกการ. 2539 : 26 ; อ้างอิงจาก Biggs and Telfer. 1987. *The Process of Learning.*) กล่าวถึงสาเหตุสำคัญของการเกิดแรงจูงใจภายในว่า ประกอบด้วย

1. ความต้องการสร้างสมรรถภาพ (A Need to Build Up Competence) ในทางชีววิทยามนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาให้มีความต้องการภายใน ที่จะสร้างสมรรถภาพในการจัดการกับสิ่งแวดล้อม และมีความพอใจในพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของตน โดยมีความอยากรู้อยากเห็นเป็นกลไกสำคัญ ในการรวบรวมวิธีการต่างๆ เพื่อจัดการกับสิ่งแปลกใหม่ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงามทางปัญญา

1. ระดับของความไม่เข้ากัน (Degree of Mismatch) แรงจูงใจภายในอาจเกิดขึ้นเมื่อมีความไม่เข้ากันระหว่างโครงสร้างทางปัญญาที่สิ่งแวดล้อมต้องการ และโครงสร้างทางปัญญาที่บุคคลมีอยู่ในกรณีที่ระดับของความไม่เข้ากันมีไม่มากพอ บุคคลจะสามารถจัดกระทำกับสิ่งแวดล้อมได้โดยแทบจะไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม งานก็จะไม่ทำหาย ในกรณีที่ระดับความไม่เข้ากันมีมากเกินไป ก็อาจยังผลให้เกิดแรงจูงใจภายในทางลบ (Negative Intrinsic Motivation) ซึ่งเป็นความหวาดกลัว ตื่นตกใจ และต้องการหลีกเลี่ยง ดังนั้น แรงจูงใจภายในทางบวก (Positive Intrinsic Motivation) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่ทำหาย ซึ่งมีระดับความไม่เข้ากันของสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้อยู่ในระดับที่ไม่มากไม่น้อยเกินไปสำหรับบุคคลนั้น

2. การสร้างความขัดแย้งที่ให้ผลดีที่สุด (Creating Optimum Conflict) ช่องว่างที่กว้างเกินไประหว่างข้อมูลใหม่กับโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่จะนำไปสู่การหลีกเลี่ยง ช่องที่แคบเกินไปก็ขาดความน่าสนใจ เทคนิคที่สามารถช่วยสร้างระดับของความขัดแย้งที่นำไปสู่แรงจูงใจภายในทางบวกมีหลายอย่าง เช่น การสร้างความประหลาดใจ (Surprise), การมีทางเลือกให้เกิดความงง (Perplexity), การทำให้อันตราย (Bafflement), การทำให้ขัดแย้งกับสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว (Contradiction) และการใช้คำถาม (Questions)

ความขัดแย้งอาจจะเหมาะสมเป็นพิเศษกับการสอนในวิชาสังคมศึกษา เช่น ในการสอนเรื่องคำนิยามที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และหน้าที่ที่มีต่อประเทศชาติ จากกรณีตัวอย่างในเรื่องของการกระทำที่ขัดกับรัฐธรรมนูญที่บางครั้ง ผู้ถูกกล่าวหาไม่ตั้งใจกระทำผิด ดังนั้นการพิจารณาตัดสินในเรื่องของความถูกต้องหรือเป็นความผิดก็ขึ้นอยู่กับหลักการพิจารณา เช่น อาจใช้หลักนิติศาสตร์ในการพิจารณา หรือ อาจจะใช้หลักรัฐศาสตร์ในการพิจารณา ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจในการตรวจสอบเฉพาะกรณี ซึ่งอาจจะมีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยหาเหตุผลสรุปว่าทำไมต้องมีการปรับปรุง

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างความขัดแย้งทางปัญญาด้วยการให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ซึ่งต้องการโครงสร้างทางปัญญาในการแก้ปัญหาเกินกว่าโครงสร้างทางปัญญาที่ผู้เรียนมีอยู่ แต่มีบางส่วนรวมอยู่ในโครงสร้างทางปัญญาที่ผู้เรียนมีอยู่ และระดับความไม่เข้ากันระหว่างโครงสร้างทางปัญญาที่ปัญหาใหม่ต้องการกับโครงสร้างทางปัญญาที่ผู้เรียนมีอยู่ อยู่ในระดับที่เป็นไปได้ที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหาได้โดยตนเองหรือโดยการร่วมมือกับเพื่อน รวมทั้งการให้ผู้เรียนเผชิญกับความไม่สอดคล้องทางความคิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน อันก่อให้เกิดความลังเล เกิดสภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้จะก่อให้เกิดแรงขับที่เป็นความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นแรงจูงใจภายในให้ผู้เรียนทำการสำรวจตรวจสอบเพื่อสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญาที่สามารถคลี่คลายสถานการณ์ปัญหา หรือขจัดความขัดแย้งทางปัญญาระหว่างผู้เรียนได้ และความสามารถคลี่คลายสถานการณ์ปัญหาหรือขจัดความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้นี้จะเป็นแรงจูงใจภายในให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยการเผชิญกับปัญหาใหม่ต่อไป

4. การไตร่ตรอง (Reflection) เป็นการพิจารณาความเชื่อหรือข้อสมมติฐานใดๆ ด้วยเหตุการณ์เชิงประจักษ์หรือเหตุการณ์ที่ทดสอบได้อย่างพินิจพิเคราะห์ และมุ่งหน้าไม่ลดละที่จะหาหลักฐานมาสนับสนุน หรือคัดค้านความเชื่อหรือข้อสมมติฐานนั้นๆ และข้อสรุปที่จะได้ต่อไปตามแนวโน้มของการเรียนรู้ในลักษณะนี้อยู่บนพื้นฐานของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Approach) และในกระบวนการของการไตร่ตรองนั้นจะมีการตรวจสอบทางเลือกหลายทาง แล้วเลือกเก็บทางเลือกที่ดีที่สุดไว้ กระบวนการดังกล่าวนี้ทำให้โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลเจริญงอกงามขึ้น

ดิวอี้ (Dewey. 1933) กล่าวว่า กิจกรรมไตร่ตรอง (Reflective Activity) จะเริ่มต้นด้วยสถานการณ์ที่งงววย ยุ่งยาก หรือสับสนด้วยปัญหาหรือคำถามที่ต้องการคำตอบ และจบลงด้วยสถานการณ์ที่แจ่มชัด หรือปรองดองกันได้หรือแก้ปัญหาได้ มีความพอใจกับผลที่ได้รับ ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการไตร่ตรอง ประกอบด้วยขั้นต่างๆ 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

1. ขั้นเกิดข้อเสนอ (Suggestions) เป็นขั้นที่มีความคิดผุดขึ้นมา โดยที่จิตจะโลดแล่นไปยังคำตอบที่อาจเป็นไปได้ซึ่งมีลักษณะปลายเปิด ข้อเสนอเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดการค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดต่อไป
2. ขั้นกำหนดรู้ปัญหา (An Intellectualization of The Perplexity into a Problem to be Solve) เป็นการสำรวจเงื่อนไขของสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ว่าเงื่อนไขใดที่ก่อความยุ่งยากและเป็นสาเหตุของความยุ่งยากนั้น การรู้จุดที่เป็นปัญหาจริงๆ จะทำให้การแก้ปัญหาง่ายขึ้น ในความเป็นจริงแล้ว การรู้ปัญหาที่แท้จริงจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กันกับการพบทางแก้ปัญหา
3. ขั้นกำหนดความคิดนำทางหรือตั้งสมมติฐาน (Leading Idea or Hypothesis) หลังจากได้พิจารณาเงื่อนไขของสถานการณ์ปัญหาในขั้นที่ 2 แล้ว ข้อมูลในปัญหาและความเข้าใจในปัญหาจะปรับเปลี่ยนความคิดที่เกิดขึ้นในขั้นที่ 1 ให้เป็นสมมติฐานที่เป็นไปได้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นความคิดนำทาง (Guiding Idea) หรือสมมติฐานดำเนินการ (Working – Hypothesis) ในการสังเกตและการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมภายใต้การควบคุม
4. ขั้นใช้เหตุผล (Reasoning) เป็นการขยายความคิดหรือสมมติฐานด้วยเหตุผล โดยที่การใช้เหตุผลเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการอ้างอิงข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบในเชิงประจักษ์จะเป็นตัวบังคับคำตอบ การปรับปรุงสมมติฐานโดยการใช้เหตุผลจะช่วยเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้งหมด ซึ่งดูเหมือนขัดแย้งกันเข้าด้วยกันได้อย่างสอดคล้องตรงกัน สมมติฐานที่กำหนดขึ้นจากการสังเกตในเชิงวิทยาศาสตร์และเชิงทดลองใดได้รับการทำให้อยู่ในรูปแบบทางคณิตศาสตร์ได้ สมมติฐานนั้นจะสามารถเปลี่ยนรูปไปได้อย่างมากจนกระทั่งอยู่ในรูปที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างฉับไวและได้ผลดี
5. ขั้นกระทำเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Testing Hypothesis by Action) เป็นขั้นทดสอบสมมติฐานด้วยการกระทำที่ปรากฏออกมาเป็นหลักฐานในเชิงประจักษ์ (Overt Action) หรือกระทำด้วยการพิสูจนในเชิงเหตุผล (Imaginative Action) สมมติฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ต้องมีผลตามมาที่แน่นอน แม้ว่าข้อสรุปจะเป็นเพียงเชิงภาวะสันนิษฐาน (Hypothetical) หรือเชิงเงื่อนไข (Conditional) ถ้าเราพบว่าเงื่อนไขทั้งหมดเป็นไปตามทฤษฎี และไม่พบทางเลือกอื่นที่จะมาเทียบได้ แนวโน้มที่จะรับสมมติฐานนั้นก็จะเป็นไปได้สูง บางครั้งการสังเกตโดยตรงจะเป็นหลักฐานยืนยัน จึงต้องมีการทดลอง โดยการจัดเงื่อนไขตามสมมติฐานนั้นอย่างรอบคอบ เพื่อดูว่าผลตามความคิดในเชิงทฤษฎีจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ถ้าหากพบว่าผลการทดลองเป็นไปตามการนิรนัยเชิงทฤษฎีและมีเหตุผลที่จะเชื่อว่าผลดังกล่าวเกิดจากเงื่อนไขนั้นเท่านั้น ก็เป็นการยืนยันที่เข้มแข็งมากพอที่จะก่อให้เกิดข้อสรุปที่ยอมรับได้ จนกว่าจะพบข้อเท็จจริงที่ขัดแย้ง ซึ่งเป็นตัวชี้ว่าการแก้ไขต่อไป

ผลที่เกิดขึ้นอาจไม่ได้เป็นไปตามที่คิดเสมอ แต่ประโยชน์ยิ่งใหญ่ที่ได้รับจากการมีนิสัยไตร่ตรอง คือ ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นอย่างมีการไตร่ตรองจะช่วยชี้ทางว่าควรจะทำการศึกษาทดสอบอย่างไรต่อไป ควรจะปรับเปลี่ยนสมมติฐานเดิมอย่างไร อีกทั้งนำไปสู่การพบปัญหาใหม่หรือการทำปัญหาเดิมให้กระจ่างขึ้น

ขั้นตอนทั้งห้าในการไตร่ตรองของดิวอี้ ไม่ได้เรียงลำดับตายตัวทุกขั้นจะทำบางสิ่งบางอย่างให้การก่อรูปของข้อเสนอสมบูรณ์แบบกลายเป็นสมมติฐานนำทาง ทุกขั้นจะทำบางสิ่งบางอย่างที่เป็นการหาสมมติฐานและการนิยามปัญหา การปรับปรุงความคิดหรือสมมติฐานแต่ละครั้งจะนำไปสู่การทดสอบใหม่ที่ให้

ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลใหม่และช่วยพิจารณาตัดสินข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วว่ามีความตรงกับปัญหาเพียงใดได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น การปรับเปลี่ยนสมมติฐานอาจเกิดขึ้นในตอนที่ไหนก็ได้ การทดสอบให้ปรากฏผลออกมาอาจยังไม่เป็นที่สิ้นสุดของกระบวนการไตร่ตรอง แต่อาจเป็นตัวนำไปสู่การเกิดข้อเสนอมใหม่และการทดสอบใหม่ก็ได้ในทางปฏิบัติจริง บางขั้นอาจถูกข้ามผ่านไปอย่างรวดเร็ว บางครั้งการบรรลุข้อสรุปอาจเกิดขึ้นในขั้นเดียว บางครั้งอาจต้องย้อนกลับไปมาในขั้นต่างๆ หลายครั้งก็ได้ สมมติฐานที่ทดสอบแล้วว่าสามารถแก้ปัญหาหรืออธิบายสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ ก็คือ ความรู้ ความรู้จริงไม่ใช่แบบที่สำเร็จรูป แต่เป็นกระบวนการในการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายซึ่งมีผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ร่วมอยู่ในกระบวนการนั้น

เพียเจต์ (Piaget. 1965: 60) กล่าวถึงการไตร่ตรองว่าเป็นกิจกรรมของการหลอมรวมความโน้มเอียงและความเชื่อที่แตกต่างกันของรายบุคคลในวิถีทางซึ่งการสนทนาและการแลกเปลี่ยนทางสังคมหลอมรวมความเห็นของรายบุคคลให้เป็นความเห็นกลาง (Median Opinion) ที่ทุกคนยอมรับได้

ฮัลฟิชและสมิท (Hullfish and Smith. 1961: 28) มีความเห็นว่าพัฒนาการทางสติปัญญาและกระบวนการทางสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น เช่น ในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางสังคมจำเป็นต้องมีทักษะในการสังเคราะห์และวิเคราะห์ความเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมการปฏิสัมพันธ์นั้น การทำงานร่วมกันจะทำให้มีความเข้าใจในความคิดของผู้อื่น และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้จากกันและกัน ในขณะที่เดียวกันก็รักษาความหลากหลายส่วนบุคคลไว้ด้วย การไตร่ตรองจึงทำให้รายบุคคลเข้าใจโลกของตนทั้งในความหมายเชิงส่วนตัวและเชิงสังคม

โคโนลด์ (Konold. 1991: 45) ได้เสนอแนะให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ดำเนินกระบวนการไตร่ตรองโดยการอภิปรายถึงความเชื่อของตนเกี่ยวกับสถานการณ์เฉพาะอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินหรือตรวจสอบความเชื่อของตนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เกณฑ์ที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างความเชื่อของตนเองกับความเชื่อของผู้อื่น ในเรื่องเดียวกัน

เกณฑ์ที่ 2 ความสอดคล้องภายในความเชื่อของตนเอง ระหว่างสถานการณ์เฉพาะต่างๆ ที่อยู่ในกรอบโครงสร้างเดียวกัน

เกณฑ์ที่ 3 ความสอดคล้องระหว่างความเชื่อกับผลจากการสังเกตในเชิงประจักษ์

ในกระบวนการของการพยายามแสดงความน่าเชื่อของความเชื่อหรือความคิดของตนต่อกันและกันนั้น ผู้เรียนจะสำรวจลึกลงไปในความเชื่อของตนเอง ถึงสถานการณ์อื่นที่อยู่ในกรอบโครงสร้างเดียวกันกับสถานการณ์ที่กำลังอภิปราย และทำการสังเกตให้ประจักษ์ การสำรวจนี้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การค้นพบความไม่สอดคล้องภายในความเชื่อของตนเองหรือพบความขัดแย้งระหว่างความเชื่อกับการสังเกตในเชิงประจักษ์ ดังตัวอย่างการทดลองกับบาลาเชฟ (Balacheff, 1991:32) กับผู้เรียนวัย 13 – 14 ปี โดยให้ผู้เรียนจับคู่กันหาวิธีคำนวณจำนวนเส้นทแยงมุมของรูปหลายเหลี่ยม สูตรที่ผู้เรียนคิดได้ถือว่าเป็นสมมติฐานที่ได้มาจากความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เรียนในคู่ ตามเกณฑ์ที่ 1 สมมติฐานนี้จะเป็นความรู้ที่ยอมรับได้ก็ต่อเมื่อมีความสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่ 2 และตามเกณฑ์ที่ 3 ด้วย เช่น สูตรที่ผู้รับการทดลองคู่หนึ่งคิดขึ้น สามารถคำนวณจำนวนเส้นทแยงมุมของรูปหลายเหลี่ยมได้ถูกต้อง ตรงกับจำนวนเส้นทแยงมุมที่นับได้จริงๆ เมื่อใช้กับรูปสามเหลี่ยมจนถึงรูปหกเหลี่ยม แต่สูตรนั้นมีอันต้องตกไปเพราะเกิดความไม่สอดคล้องตามเกณฑ์ที่ 2 และเกณฑ์ที่ 3 เมื่อใช้กับรูปเจ็ดเหลี่ยม สมมติฐานของผู้เรียนคู่นั้นจึงต้องได้รับการปรับเปลี่ยนใหม่ เพื่อให้ใช้กับรูปหลายเหลี่ยมจำนวนมากที่สุด และเมื่อใดที่มีตัวอย่างรูปหลายเหลี่ยมใดมายืนยันความขัดแย้งในเชิงประจักษ์อีกทีก็ต้องปรับเปลี่ยนสมมติฐานต่อไปอีก

จากการพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการไตร่ตรองข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการไตร่ตรองเป็นกิจกรรมของการตรวจสอบและปรับเปลี่ยนสมมติฐานต่างๆ ที่รายบุคคลเสนอเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ที่เป็นปัญหาอย่างพินิจพิเคราะห์ด้วยเหตุผลหรือเหตุการณ์ที่ทดสอบได้ โดยอาศัยประสบการณ์โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมของรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนทางสังคมเป็นเครื่องมือจนได้สมมติฐานที่สามารถจัดความขัดแย้งทางปัญญาระหว่างบุคคล ภายในบุคคลและระหว่างความคิดกับผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ได้มานี้ คือ โครงสร้างใหม่ทางปัญญาที่รายบุคคลและกลุ่มได้ร่วมกันสร้างขึ้นเป็นความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง กิจกรรมดังกล่าวนี้ นอกจากจะส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างทางปัญญาที่ร่วมกันของกลุ่มแล้ว ยังส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างทางปัญญาที่เป็นส่วนตัวด้วย

5. การให้อำนาจแก่ผู้เรียน (Learner Empowerment) กระบวนการสร้างความรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นกระบวนการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียนในการสร้างความหมายแก่เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นอิสระและแสดงออกถึงกลวิธีในการได้มาซึ่งความหมายนั้นๆ ตลอดจนรับผิดชอบต่อความหมายที่ตนสร้างขึ้น กระบวนการนี้เป็นพลวัต (Dynamic) ที่มีการพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ทำให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)

เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น บทบาทของครูในธรรมชาติของคอนสตรัคติวิสต์ จึงหมายถึง ผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าที่จะเป็นผู้บอกความรู้ และครูมีภาระที่จะต้องตระหนักถึงโครงสร้างทางปัญญาและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ทั้งประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากโรงเรียน และประสบการณ์ในชีวิตประจำวันภายนอกโรงเรียน เพื่อจะได้ใช้สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญาและครูไม่ควรปฏิเสธวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้ได้ผลจริงๆ สำหรับตัวผู้เรียนเอง ไตรเวอร์ (Driver, 1983:37) พบว่าผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะถดถอยอย่างเงียบเชียบไปสู่กลวิธีเดิมของตนเองเสมอ แม้ว่าจะได้รับการสอนกลวิธีที่เป็นแบบมาตรฐานแล้วก็ตาม ครูผู้ไม่สามารถทนได้กับวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจะประสบกับความล้มเหลวในการสอน เพราะผู้เรียนไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีเดียวกันหมดทุกคน

บุคคลจะไม่เปลี่ยนความคิดของตนอย่างแท้จริง ตราบเท่าที่ตนยังไม่ตระหนักในความผิดพลาดของความคิดนั้น ความผิดพลาดที่พบด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยความเห็นด้วยของกลุ่มเพื่อนที่ร่วมกันแก้ปัญหาเดียวกัน ให้ผลในการเปลี่ยนความคิดของผู้เรียนได้มากกว่าการได้รับการบอกผิดจากภายนอก ดังที่เพียเจต์ (Piaget, 1967: 51) ได้กล่าวย้ำหลายครั้งว่า หลังจากวัยทารกไปแล้ว ต้นเหตุที่มีความถี่สูงสุดในการปรับโครงสร้างทางปัญญาเกิดขึ้นในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อรายบุคคลรู้สึกว่ามีข้อสงสัยเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีของผู้อื่น เพียเจต์เน้นว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนเป็นแหล่งหนึ่งของพัฒนาการทางปัญญา ถ้าเด็กไม่มีโอกาสได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นที่ต่างๆ กัน เด็กก็จะเป็นทางของความคิดเห็นที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กที่มีพัฒนาการทางปัญญายู่ในระดับเดียวกันมักจะสามารถช่วยเหลือกัน ย้ายเด็กด้วยกันนอกจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางได้ดีกว่าการช่วยของผู้ใหญ่ ห้องเรียนจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีมากในการปฏิสัมพันธ์ลักษณะนี้

จากความเชื่อที่ว่า พลังทางสังคมมีอำนาจต่อสถานการณ์ต่างๆ ด้านที่ดำเนินไปภายในสังคมนั้น การเรียนการสอนในแนวคอนสตรัคติวิสต์ จึงให้ความสำคัญกับการอภิปรายซึ่งมักอยู่ในแบบของการแก้ปัญหาร่วมกัน (Cooperative Problem Solving) (Lochhead, 1991 :75-87) และเห็นว่า ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะสนทนากับผู้อื่นและกับตัวเอง ในกระบวนการของกิจกรรมการสร้างความรู้ร่วมกันการร่วมมือกันทำงาน และการใช้คำถามที่มุ่งวิเคราะห์วิธีการ เช่น “คุณสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีอื่นหรือไม่” “คุณได้แก้

ปัญหาอื่นที่คล้ายกับปัญหานี้หรือยัง” มาถามกันในระหว่างผู้ร่วมงานและถามตัวเองด้วย จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาโครงสร้างทางปัญญา ด้านการดำเนินการได้ในระดับที่เหนือกว่าระดับปกติของผู้เรียน นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนได้พูดออกมาถึงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาทำให้ผู้สอนแน่ใจได้ว่าผู้เรียนกำลังตรวจสอบโครงสร้างทางปัญญาของตนเองอยู่ สิ่งที่มีค่ามากซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการตรวจสอบนี้ คือ การที่ผู้เรียนได้รู้ถึงความไม่เพียงพอ ความขัดแย้ง หรือความไม่ตรงของความเข้าใจหรือกระบวนการคิดของตน (Balacheff and others.1991:89-110) อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของตนเองในที่สุด

4. การถ่ายโยงการเรียนรู้

การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะทำให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจน และความรู้ก็จะอยู่คู่กับตน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี (สำนักงานโครงการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1-2)

ความหมายของการถ่ายโยงการเรียนรู้ ไพจิตร สดวกการ (2539: 37-42) กล่าวถึงความหมายของการถ่ายโยงการเรียนรู้ว่า หมายถึง การนำความรู้ที่เรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีบริบทต่างกับสถานการณ์เดิม และการได้ความรู้ใหม่จากการบูรณาการความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่

เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของการศึกษาในโรงเรียนจะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายสูงสุดคือการทำให้การเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเป็นไปอย่างสะดวกและง่ายขึ้น โรงเรียนไม่เพียงต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาเทคนิควิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจสิ่งใหม่ๆ ได้ด้วยตนเอง การถ่ายโยงวิธีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้

ประเภทของการถ่ายโยงการเรียนรู้

ตามการอธิบายเท่าที่ปรากฏอยู่ การถ่ายโยงการเรียนรู้ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. การถ่ายโยงที่เป็นกลาง (Zero Transfer) คือ การที่ผลของการเรียนรู้หรือการกระทำในงานหนึ่งไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้หรือการกระทำในอีกงานหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมหรือขัดขวาง
2. การถ่ายโยงในทางลบ (Negative Transfer) คือ การที่ผลของการเรียนรู้ การกระทำในงานหนึ่งขัดขวางหรือก่อให้เกิดความยากลำบากต่อการเรียนรู้ หรือการกระทำในอีกงานหนึ่ง
3. การถ่ายโยงในทางบวก (Positive Transfer) คือ การที่ผลของการเรียนรู้ การกระทำในงานหนึ่งช่วยให้การเรียนรู้หรือการกระทำในอีกงานหนึ่งง่ายขึ้น การถ่ายโยงในทางบวกยังได้มีการจำแนกที่แตกต่างกันหลายแบบ ได้แก่

3.1 การถ่ายโยงในแนวนอน (Horizontal Transfer of Lateral Transfer) และการถ่ายโยงในแนวตั้ง (Vertical Transfer)

- 1) การถ่ายโยงในแนวนอน (Horizontal Transfer of Lateral Transfer) หมายถึง การนำข้อสรุปนัยทั่วไปที่ได้เรียนรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งมีระดับ

ความซับซ้อนเท่ากัน หรือการนำทักษะจากสถานการณ์การเรียนรู้เดิมไปใช้ในงานใหม่ซึ่งมีลักษณะเดียวกัน ได้โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมหรือมีก็น้อยมาก ตัวอย่างของการถ่ายโยงในแนวนอน เช่น ช่างไม้ที่เรียนรู้การใช้เลื่อยในโรงฝึกงานไม่สามารถนำทักษะการเรียนรู้ที่ได้จากโรงฝึกงานไปใช้ในการทำงานของเขาได้ เกือบเหมือนกับที่เขาได้เรียนรู้ในสถานการณ์ของการฝึกหรือการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้ในวิชาฟิสิกส์ไปใช้แก้ปัญหาในวิชาชีววิทยาหรือในทางสังคมศาสตร์ เป็นต้น

2) การถ่ายโยงในแนวตั้ง (Vertical Transfer) หมายถึง เจือจางซึ่งความสามารถซึ่งได้จากการเรียนรู้เดิม ส่งผลต่อการเรียนรู้ใหม่ที่มีระดับสูงขึ้น หรือต่อการแก้ปัญหาใหม่ที่ยากขึ้น โดยที่ทักษะหรือความรู้เดิมจะได้รับการปรับให้เหมาะสมกับเงื่อนไขของการเรียนรู้ใหม่หรือปัญหาใหม่นั้นคือ ต้องมีการปรับขยายการเรียนรู้หรือต้องมีการทำความเข้าใจเพิ่มเติมจึงแก้ปัญหาใหม่อย่างได้ผล ตัวอย่างของการถ่ายโยงในแนวตั้ง เช่น ผู้เรียนนำความสามารถในการคูณและการลบ มาใช้ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการหาร หรือนักแนะแนวนำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์การเรียนรู้ภายใต้เงื่อนไขที่จำลองขึ้นไปใช้ในการทำงานจริงๆ โดยต้องมีการปรับทักษะที่เรียนรู้มาใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการ ลักษณะของผู้มารับการแนะแนวและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งทำให้นักแนะแนวเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นจากเดิม

3.2 การถ่ายโยงอย่างเฉพาะเจาะจง (Specific Transfer) และการถ่ายโยงอย่างไม่เฉพาะเจาะจง (Non Specific Transfer, or General Transfer)

1) การถ่ายโยงอย่างเฉพาะเจาะจง (Specific Transfer) หมายถึง สถานการณ์ที่มีความคล้ายที่ชัดเจนระหว่างองค์ประกอบของสิ่งเร้าในการเรียนรู้เดิมกับองค์ประกอบของสิ่งเร้าในการเรียนรู้ใหม่ องค์ประกอบเหล่านี้อาจให้การนิยามได้ในลักษณะที่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของลักษณะทางกายภาพ เช่น การสะกดหรือการออกเสียงของคำ วลีหรืออาจไม่ชัดเจนนัก เช่น ในกรณีของความคล้ายคลึงกันของความหมายระหว่างสถานการณ์การเรียนการสอนสองสถานการณ์ แต่ผู้เรียนก็สามารถจับองค์ประกอบที่ร่วมกันได้และนำไปสู่การเรียนรู้งานใหม่ได้เร็วขึ้น ตัวอย่างของการถ่ายโยงที่เฉพาะเจาะจง เช่น การทดลองการเรียนรู้รายการ (List Learning) ผู้รับการทดลองอาจได้เรียนรู้รายการโยงคู่ (Paired-Associate List : An A-B list) ชุดแรกก่อน แล้วเรียนรายการชุดที่สอง ซึ่งมีตัวเร้าตัวเดียวกัน แต่ตัวตอบสนองมีความหมายคล้ายกันกับตัวตอบสนองของชุดแรก (an A-B list) ผู้ที่อยู่ในกลุ่มทดลองจะสามารถเรียนรู้รายการชุด A-B ได้เร็วกว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนรู้รายการชุดแรกที่แตกต่างกับรายการชุดที่สอง เช่น เรียนรายการชุด C-D เป็นรายการชุดแรก ตัวอย่างการถ่ายโยงอย่างเฉพาะเจาะจงที่ใช้ในวิธีสอน เช่น วิธีสอนที่ใช้ในบทเรียนโปรแกรมสำหรับเรียนด้วยตนเอง ซึ่งมีการจัดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นลำดับให้เห็นได้อย่างชัดเจน

2) การถ่ายโยงอย่างไม่เฉพาะเจาะจง (Non Specific Transfer, or General Transfer) แตกต่างจากการถ่ายโยงอย่างเฉพาะเจาะจง ตรงที่สิ่งเร้าระหว่างสถานการณ์การเรียนรู้ และสถานการณ์ที่จะถ่ายโยงไป ไม่มีองค์ประกอบร่วมที่ชัดเจน การถ่ายโยงอย่างไม่เฉพาะเจาะจงเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนนำกฎ (Rule) หรือหลักการ (Principle) ไปใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เคยประสบมาก่อน ตัวอย่างของการถ่ายโยงอย่างไม่เฉพาะเจาะจง เช่น ผลของ “การเรียนรู้ที่จะเรียน (learning to Learn)” และ “การอุ่นเครื่อง (Warm up)” ที่พบในการทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้มีนทัศน์และการเรียนรู้รายการ โดยทั่วไปแล้วผู้ถ่ายโยงมักต้องอาศัยการอ้างอิงเหตุผลจากเหตุการณ์ที่สนับสนุนข้อสรุปนั้นๆ เช่น ผู้เรียนคนหนึ่งประเมิน

การโฆษณาทางโทรทัศน์ คำบอกเล่าของเพื่อน คำกล่าวของครู และคำสอนของบิดามารดาด้วยหลักการ และเหตุผลบนพื้นฐานของเหตุการณ์อื่นที่สนับสนุนหลักการและเหตุผลนั้น

3.3 การถ่ายโยงเชิงตัวอักษร (Literal Transfer) และการถ่ายโยงเชิงภาพ (Figural Transfer)

1) การถ่ายโยงเชิงตัวอักษร (Literal Transfer) เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

2) การถ่ายโยงเชิงภาพ (Figural Transfer) เป็นการนำความรู้ในชีวิตจริงมาเป็นเครื่องมือสำหรับการคิดหรือการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นเฉพาะอย่างหนึ่ง ตัวอย่างที่ชัดเจนของการถ่ายโยงเชิงภาพอาจพบได้ในการใช้ภาษาเชิงอุปมาอุปไมย เช่น การพูดว่า “มีเอนไซม์โครปีเดีย เหมือนมีขุมทรัพย์” เป็นการขอให้ผู้ฟังใช้ความรู้ในชีวิตจริงที่เขามีอยู่เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจสิ่งที่เราพูดถึง หรือผู้เรียนได้รับการบอกเล่าว่า สัญญาณทางโทรศัพท์ถูกส่งจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ในทำนองเดียวกันกับสัญญาณแห่งความเจ็บปวดจากนิ้วหัวแม่มือเดินทางมายังสมอง โดยที่ความเจ็บปวดที่นิ้วหัวแม่มือเป็นประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนที่ไม่จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนมาก่อน การถ่ายโยงเชิงภาพมีความสำคัญในกระบวนการคิดของมนุษย์มากเป็นกลไกหลักในการพัฒนาความคิดใหม่ๆ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์โดยทั่วไป

3.4 การถ่ายโยงอย่างใกล้ (Near Transfer) และการถ่ายโยงอย่างไกล (Far Transfer, or Remote Transfer)

1) การถ่ายโยงอย่างใกล้ (Near Transfer) หมายถึง เงื่อนไขที่มีความซับซ้อนของสิ่งเร้าในสถานการณ์ของการถ่ายโยง กับความซับซ้อนของสิ่งเร้าในสถานการณ์การเรียนรู้เดิมมีความคล้ายกันมาก

2) การถ่ายโยงอย่างไกล (Far Transfer, or Remote Transfer) หมายถึง เงื่อนไขที่มีความซับซ้อนของสิ่งเร้าในสถานการณ์ที่ถ่ายโยงไปถึงมีความแตกต่างกับความซับซ้อนของสิ่งเร้าในสถานการณ์การเรียนรู้เดิมมากกว่าการถ่ายโยงอย่างใกล้

จากการพิจารณาการจำแนกในแบบต่างๆ พบว่ามีความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนกันระหว่างการจำแนกแบบแนวนอน – แนวตั้ง และการจำแนกแบบเฉพาะเจาะจง – ไม่เฉพาะเจาะจง ส่วนการจำแนกที่ค่อนข้างแตกต่างจากการจำแนกในแบบอื่นๆ ได้แก่ การจำแนกแบบเชิงตัวอักษรเชิงภาพ ตัวอย่างของการถ่ายโยงเชิงภาพ ได้แก่ การอุปมาอุปไมย (Analogy) ถ้ามีการอุปมาอุปไมยอย่างเหมาะสม ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์อย่างมหาศาลจากการบูรณาการความรู้จากประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนกับความรู้ใหม่

5. วิธีการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

พื้นฐานของทฤษฎีแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่นำมาใช้อยู่บนพื้นฐาน การสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน ความรู้เกิดจากสมองและสติปัญญา (Cognitive Constructivism) ของเพียเจต์ (Piaget) ส่วนไวทกอสกี (Vygotsky) เน้นความรู้มีแหล่งอยู่ภายนอกสมองคน คือ ขณะอยู่ในสังคมจะเกิดการเรียนรู้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อม (Social Constructivism) การยอมรับและนำแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มาจัดระเบียบในการเรียนการสอน เพียงเพื่ออธิบายถึงวิธีคิด วิธีสร้างเนื้อหาความรู้ใหม่ๆ ที่ผู้เรียนเข้าใจวิถีคิดของตนเอง จนสามารถนำไปสร้างความรู้ของตนเองได้ ไม่ว่าจะใช้กับการเรียนการสอนวิธีใดๆ (เอกศักดิ์ ยุกตะนันท์. 2542 : 32)

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ได้รับการพัฒนาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ นำมาจัดการเรียนการสอนโดย สภาครุคณิตศาสตร์นานาชาติ (NCTM, National Council for Teachers of Mathematics) และสมาคมครู วิทยาศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (AASS, The American Association for The Advancement of Science) ทั้งสองสมาคมศึกษาทดลองและทำวิจัยจัดรูปแบบการสอนแบบต่างๆ ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ออกมา เผยแพร่ (Magaret Lrice and Elizabets K.Willson. 1999 : 28)

จากแนวคิดเบื้องต้นดังกล่าว ผู้วิจัยพยายามศึกษาแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มาประยุกต์ใช้กับวิชา สังคมศึกษาในรายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) ด้วยแนวการสอนของ Roger Bybee แห่ง The Biological Science Curriculum Study (BSCS) เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน 7 ขั้นตอน ที่เรียกว่า The Constructivism and The Seven E's ดังต่อไปนี้

การสอนตามแนว Constructivism หมายถึง การสอนที่มีขั้นตอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และ ค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง (เกิดความคิดรวบยอด) โดยอาศัยประสบการณ์เดิม โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ และแรงจูงใจในตนเองของผู้เรียน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ผู้จัดสถานการณ์ และจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีลำดับขั้นการสอนดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นเพื่อจัดให้ผู้เรียนอยู่ในบทเรียน (Excite Phase) เป็นขั้นที่ตั้งคำถามหรือนำเสนอ สถานการณ์ที่กำลังเป็นปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจหรือทบทวนมโนทัศน์ และประสบการณ์ เดิมของผู้เรียนที่เอื้อต่อการเกิดมโนทัศน์ใหม่

2. ขั้นสำรวจปัญหา เสนอสถานการณ์เพื่อสร้างมโนทัศน์ (Explore Phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียน พิจารณาปัญหา สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและไตร่ตรองหาคำตอบล่วงหน้า คิดหาสาเหตุ เพื่อทำความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความคิด โดยจำแนกความคิดได้ 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาหรือสถานการณ์ที่มาจากตนเอง จากสังคมสิ่งแวดล้อม และหลักวิชาการซึ่งผู้เรียนจะเข้าใจได้ดีขึ้น เมื่อได้พิจารณาความแตกต่างและ ความขัดแย้งระหว่างความคิดของตนเองกับผู้อื่น

3. ขั้นอธิบายมโนทัศน์ และให้คำจำกัดความ (Explain Phase) เป็นขั้นที่สร้างความคิดใหม่ (Construction of New Ideas) โดยผู้สอนให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลไปอธิบาย หาเหตุผลที่ดี หรือได้ หลักฐานจากการอภิปราย และการทดลอง ซึ่งผู้เรียนจะเห็นแนวทางวิธีการที่หลากหลายในการตีความ ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ มาจัดอันดับ และอธิบายเพื่อสร้างความรู้และแนวคิดใหม่

4. ขั้นขยายความคิดเพื่อประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ (Expand Phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำ ความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันอย่างมีทักษะและมีเหตุผล เป็นขั้นที่ ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถคิดในระดับสูง และพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันทางสังคม ผู้เรียนและครูจะ ช่วยกันสรุปถึงการเรียนที่เกิดขึ้น

5. ขั้นขยายองค์ความรู้ (Extend Phase) เป็นขั้นที่ครูตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนในการ นำองค์ความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงบูรณาการในวิชาอื่นๆ ที่สามารถใช้ได้ในประสบการณ์จริงอย่างเหมาะสมกับ สภาพสังคมในบริบทนั้นๆ โดยที่ผู้เรียนนำแนวทางที่ตัดสินใจปฏิบัติและตรวจสอบผลการปฏิบัติอย่างเป็น ระยะเวลาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการปฏิบัตินั้นให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. ขั้นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Exchange Phase) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียนและครู สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็นที่เป็นองค์ความรู้รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีการ ตรวจสอบข้อมูลและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

7. ชั้นประเมินผล (Examine Phase) เป็นขั้นที่ครูใช้เทคนิคต่างๆ ประเมินความรู้ของผู้เรียนว่าเกิดการพัฒนาในมโนทัศน์หรือไม่

5.1 บทบาทของครูตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

บรูคส์ และบรูคส์ (Brooks and Brooks. The case for Constructivism classrooms

Association for Supervisor and Curriculum Development. 1993 : 103 – 118) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูผู้สอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์นั้น ควรยึดหลักในการสอน 12 ประการ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ครูต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการแก้ปัญหา เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา

5.1.2 ครูจะต้องใช้แหล่งข้อมูลวัตถุดิบที่อยู่รอบๆ ตัวผู้เรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

5.1.3 เมื่อจะมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำ ครูจะต้องใช้คำพูดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดและสติปัญญา เช่น “ให้จำแนก” “ให้วิเคราะห์” “ให้ทำนาย” และ “ให้สร้างสรรค์”

5.1.4 ครูจะต้องอนุญาตให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อบทเรียน วิธีสอน และเนื้อหาวิชา

5.1.5 ครูจะต้องพยายามทำความเข้าใจความคิดรวบยอดของผู้เรียน ก่อนที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเอง

5.1.6 ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งกับเพื่อนที่เรียนด้วยกัน และกับครู

5.1.7 ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูใช้คำถามที่สมเหตุสมผลใช้คำถามปลายเปิด และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ถามคำถามกับเพื่อนที่เรียนด้วยกัน

5.1.8 ครูจะต้องพยายามช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตัวเอง

5.1.9 ครูต้องให้ความสนใจประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตั้งสมมติฐานเพื่อหาวิธีการตรวจสอบ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รวมอภิปรายปัญหา

5.1.10 ครูต้องให้เวลากับผู้เรียนเพื่อรอคำตอบหลังจากที่ป้อนคำถาม

5.1.11 ครูต้องให้เวลากับผู้เรียนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ของผู้เรียน

5.1.12 ครูจะต้องตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนโดยให้แผนภูมิการเรียนรู้แบบวัฏจักร (Learning Cycle) ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement)
- 2) การสำรวจ (Exploration)
- 3) การอธิบาย (Explanation)
- 4) การลงข้อสรุป (Elaboration)
- 5) การประเมินผล (Evaluation)

5.2 บทบาทของผู้เรียนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

5.2.1 ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่ามีความหมายและมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5.2.2 ผู้เรียนจะต้องตั้งเป้าหมายและวางแผนการศึกษาให้เหมาะสมกับความถนัด และความสามารถของตนเอง

5.2.3 ผู้เรียนจะต้องรู้วิธีการเรียนรู้ มีทักษะชีวิต รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนได้เมื่อมีความจำเป็น

5.2.4 ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

5.2.5 ผู้เรียนจะต้องมีการประเมินตนเองรวมทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

5.3 บรรยากาศของห้องเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์

บรูคส์ และ บรูคส์ (Brooks and Brooks, 1993: 17) ได้เปรียบเทียบบรรยากาศของห้องเรียนและระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์

ตาราง 1 การเปรียบเทียบบรรยากาศในห้องเรียนระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์

แบบสัญญาการเรียน (Learning Contracts)	แบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Classrooms)
1. การสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจภายใต้กรอบหรือขอบเขตรายวิชา	1. การสอนเริ่มจากภาพรวมไปยังรายละเอียดย่อยๆ โดยเน้นที่ความคิดรวบยอด
2. ผู้เรียนมีการพัฒนาเจตคติในด้านการรับผิดชอบ	2. ยึดแนวทางที่จะให้ผู้เรียนแสวงหาคำถามจากคำตอบ
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนมีความรับผิดชอบในเรื่องการเรียนของตนเอง	3. กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นหนักที่แหล่งข้อมูลและสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวผู้เรียน
4. ผู้เรียนมีแนวทางและสิ่งจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4. ผู้เรียนเปรียบเสมือนนักคิดซึ่งเป็นผู้คิดค้นทฤษฎีด้วยตัวผู้เรียนเอง
5. ครูทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ (Organize)	5. ครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมและจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้ผู้เรียน
6. ครูทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลและประสบการณ์การเรียนจากห้องเรียนไปช่วยในการปรับปรุงมาตรฐานรายวิชา	6. ครูทำหน้าที่ค้นหาความคิดของผู้เรียนเพื่อจะได้นำไปใช้ประกอบการเรียน
7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ถือตามเกณฑ์ความแตกต่างระหว่างบุคคล	7. การวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนไม่สามารถแยกออกจากการสอนได้ ครูใช้การสังเกตการทำงานของผู้เรียน การจัดนิทรรศการของผู้เรียนและเลือกชิ้นงานที่ดีที่สุดของผู้เรียนด้วยตัวผู้เรียนเอง
8. ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม	8. ผู้เรียนส่วนใหญ่ทำงานเป็นกลุ่ม

5.4 การประเมินผลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

การประเมินผลการเรียนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะต้องพิจารณาถึงชนิดของข้อมูลย้อนกลับที่ตัวผู้สอนและผู้เรียนต้องการ ทั้งก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอนซึ่ง Begg (วรรณทิพา รอดแรงคำ 2540 : 10-11; อ้างอิงจาก Bigg, 1991. *Assessment and constructivism*) ได้เสนอไว้ดังนี้

5.4.1 ก่อนการเรียนการสอน

- ความสนใจของผู้เรียนคืออะไร
 - ความคิดเห็นเดิมของผู้เรียน มีโน้ตส์และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน
- ก่อนการเรียนการสอนคืออะไร
- คำถามของผู้เรียนที่น่าจะเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนมีอะไรบ้าง
 - กิจกรรม (คำถาม) อะไรที่เหมาะสมที่จะตอบคำถามของผู้เรียน

5.4.2 ระหว่างการเรียนรู้การสอน

- คำถามปัจจุบันของผู้เรียนคืออะไร
- กิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้เน้นคำถามดังกล่าวหรือไม่
- ความหมายที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนคล้ายกับความหมายที่ผู้สอนตั้งใจจะให้เกิดขึ้นหรือไม่
- ผู้เรียนผสมผสานความคิดเข้าด้วยกันอย่างไร ผู้เรียนกำลังคิดถึงอะไร
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ เช่น ทักษะการถามคำถาม ทักษะการวางแผน และทักษะการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างไร

5.4.3 หลังการเรียนรู้การสอน

- ความคิดเห็นของผู้เรียนเมื่อเรียนจบแล้วคืออะไร และความคิดเห็นนี้ต่างจากความคิดเห็นที่มีอยู่ก่อนการเรียนรู้การสอนหรือไม่

- สิ่งที่จะต้องรายงาน หรือบันทึกในใบประเมินผลของผู้เรียนคืออะไร

การที่ผู้สอนถามคำถามผู้เรียนจะทำให้ผู้สอนได้รับข้อมูลจากผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในระหว่างที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียนส่วนการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะรายงานในลักษณะที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรไปแล้วบ้าง มากกว่าที่จะรายงานว่าผู้เรียนยังไม่รู้เรื่องอะไร นอกจากนี้ยังให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง การประเมินที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดให้กับผู้เรียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัญญาการเรียน

2.1 ความหมายของสัญญาการเรียน

คำว่าสัญญาการเรียน (Learning Contracts) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้ มาร์โลว์ (สุปราณี ศรีไสคำ.2531 : 20 ; อ้างอิงจาก Marlow.1974: 441. *Motivation and Personality*) กล่าวถึงความหมายของสัญญาการเรียนว่าเป็นเอกสารที่ร่างขึ้น โดยผู้เรียนปรึกษากับผู้สอนในการกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไรในเวลาที่กำหนดให้อย่างไร และประเมินผลอย่างไรโดยครูจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน

ค็อกชีวา (Kocheva. 1975 : 135) กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 129) และคอลลาฮัน (Callahan . 1882 : 92) ได้ให้ความหมายของสัญญาการเรียนเหมือนกันว่า เป็นข้อตกลงระหว่างครูและผู้เรียนระบุถึงงานที่จะต้องทำให้เสร็จ และผลที่ได้เมื่องานเสร็จ

ดันน์ และดันน์ (Dunn and Dunn. 1978 : 41) และประหยัด จิระวรพงศ์ (2529 : 209) กล่าวว่า สัญญาการเรียน คือ ข้อบัญญัติซึ่งเขียนสำหรับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยผู้เรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมการเรียน วิธีการเรียน เวลาและสภาพเรียนที่กว้างขวางภายใต้ดุลยพินิจของครู

คลิงสเตดท์ (Klingstedt. 1983 : 127) ให้คำจำกัดความของสัญญาการเรียนว่าเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นสำหรับผู้สอนกับผู้เรียน โดยกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไรและอย่างไรในเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งผู้สอนเป็นผู้เตรียมการให้การสนับสนุน

ทิพวัลย์ คำคง (2533 : 14) ได้สรุปความหมายของสัญญาการเรียนว่าเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในเรื่องวัตถุประสงค์การเรียน เนื้อหา แหล่งวิทยาการ วิธีการเรียน และการวัดผลตามความเหมาะสมของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องทำให้เสร็จภายในช่วงเวลาหนึ่ง โดยผู้สอนให้คำปรึกษา และแนะนำในด้านต่างๆ

เสรี อินทร์คง (2535 : 16) ให้นิยามสัญญาการเรียนว่าเป็นสัญญาที่ผู้เรียนและครูตกลงร่วมกัน และใช้เป็นหลักยึดของผู้เรียนซึ่งระบุว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เรียนอย่างไร ภายในช่วงเวลาใด และใช้เกณฑ์อะไรในการประเมินผล โดยผู้เรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมการเรียนวิธีการเรียน เวลาและสถานที่อย่างกว้างขวาง ภายใต้คำแนะนำและดุลพินิจของครู

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 108) ให้ความหมายสัญญาการเรียนว่าเป็นสัญญาที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนด เพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนอะไร จะเรียนอย่างไร ภายในช่วงเวลาใด และจะใช้เกณฑ์อะไรประเมินการเรียน

ชนพร แยมสุดา (2524: 229) ให้ความหมายสัญญาการเรียนว่าเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบชี้แนะตนเอง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรับผิดชอบในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้อย่างตนเอง วางแผนการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ และมีอิสระอย่างสมบูรณ์ในการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ภายใต้ขอบเขตของจุดมุ่งหมายรายวิชา

จากความหมายของคำว่า “สัญญาการเรียน” ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปคำจำกัดความของสัญญาการเรียนได้ว่า เป็นสัญญาข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียนที่ร่วมกันกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร และอย่างไร ในระยะเวลาเท่าใด โดยใช้เกณฑ์อะไรในการประเมิน โดยผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมการเรียน วิธีการเรียน เวลา สภาพในการเรียนได้อย่างกว้างขวางภายใต้คำแนะนำของครูและขอบเขตของจุดมุ่งหมายรายวิชา

2.2 ประวัติความเป็นมาของสัญญาการเรียน

การสอนโดยใช้สัญญาการเรียนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งใช้เป็นเทคนิคในการสอนแบบรายบุคคลที่ใช้กันมานานแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1920 – 1930 โดยเริ่มจากโครงการสอนประสมที่นำมาใช้ในโรงเรียนหลายโรงเรียนในเมืองดัลตัน (Dalton) วิธีสอนแบบนี้จะใช้บัตรงาน (Jobcard) และมีการประชุมปรึกษารื้อกันระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนต้องทำสัญญาตารางการทำงานของตน (Klingstedt. 1983 : 27)

ค.ศ. 1971 – 1972 ได้มีการนำสัญญาการเรียนมาใช้อย่างเป็นระบบมากขึ้นที่โรงเรียนทางตอนใต้ของ จิมส์ มาร์ริส เมืองดูลูท รัฐมินเนโซตา กลุ่มโรงเรียนทั้งหมดในเมืองดูลูท The Duluth Contract ระดับ 8 ได้ใช้วิธีสอนนี้ โดยให้ครอบครัวของเด็กแต่ละคนตัดสินใจว่าเด็กควรจะเรียนอะไรในโรงเรียน จัดทำหลักสูตรขึ้นมีการประชุมผู้เรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถเลือกสัญญาการเรียน ซึ่งเขาสามารถประสบความสำเร็จไปสู่จุดหมายปลายทางในช่วงเวลาที่กำหนด (Esbensen. 1972 : 47)

ในช่วง ค.ศ. 1974 เป็นต้นมา การเรียนแบบสัญญาการเรียนเป็นที่แพร่หลายและพัฒนาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันได้มีการนำวิธีการเรียนแบบนี้มาใช้ในการสอนเด็กเป็นรายบุคคลและนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงทักษะการเรียนสาขาวิชาต่างๆ และอาชีพอื่นๆ มากมาย เช่น ปรัชญา (Barlow. 1974 : 441 – 447) ปรับปรุงทักษะการเรียน (Goldman. 1978 : 320 – 323) พยาบาล (Donovan and others. 1981 : 467 – 471) พลศึกษา (Darst and others. 1983 : 66 – 67) แพทย์ (Fox and West. 1983 : 251 – 252) สอนภาษาอังกฤษทักษะการอ่าน (Kassens. 1984 : 46 – 51) นอกจากนั้นยังมีผู้นำมาใช้ในการสอนคณิตศาสตร์ โดยแบล็ค (Black. 1981 : 2605 – A) และปาร์เกอร์ (Parker. 1986 : 2221 – A)

ดักฟาเรลลา (Caffarella. 1983 : 7) ได้กล่าวถึงลักษณะการนำสัญญาการเรียนมาใช้ในวงการ
ศึกษา ไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อจัดแนวทางเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เรียน
2. เพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้
3. อำนวยความสะดวกในการพัฒนาความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้อง

4. เพื่อจัดเตรียมการเรียนการสอนแบบเอกัตภาพ (Individualized Instruction)
5. สนับสนุนทักษะการเรียนแบบชี้นำตนเอง (Self Directed Learning)

2.3 หลักการและเหตุผลในการใช้สัญญาการเรียน

รีเกล (Riegler. 1978 : 14) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสัญญาการเรียนควรอยู่บนหลักการ 4 ประการ
คือ มีจุดมุ่งหมายที่กระจ่างและชัดเจน การจำแนกลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคล การประเมินผล
ตนเองของผู้เรียนและการให้ความร่วมมือกันในการเจรจาข้อตกลงระหว่างครูและผู้เรียน

ดัน และ เคนเนท ดันน์ (Dunn and Kenneth Dunn. 1978 : 81 – 84) ได้กล่าวถึงเหตุผลการใช้
สัญญาการเรียนในการเรียนการสอนโดยยึดหลัก 5 ประการ คือ

1. ผู้เรียนมีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน (Varied Academic Level) โดยพบว่า
ครูเป็นผู้ให้เนื้อหาสาระแก่ผู้เรียนจำนวนมาก ซึ่งมีความสามารถที่ต่างกัน คือ เรียนช้า เรียนเร็ว และ
เรียนปานกลาง ดังนั้นการเรียนจะถูกนำมาใช้เพื่อที่จะให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถแยกระดับความสามารถ
ทางการเรียนให้เหมาะสมกับตนเอง

2. ก้าวไปตามความสามารถของตนเอง (Self - Pacing) สัญญาการเรียนจะช่วยพัฒนาความ
สามารถของผู้เรียนไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และจะเรียนช้าหรือเร็วตามที่เขาสามารถเรียนได้โดย
ไม่ลำบากใจ

3. มีอิสระในการเรียน (Independent) การใช้สัญญาการเรียนผู้เรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบใน
การเรียนด้วยตนเองตามที่เขาสงใจ และต้องการโดยให้เลือกแหล่งเรียน กิจกรรมเลือก และกิจกรรมเสนอ
สื่อการสอนหลายๆ รูปแบบ ซึ่งองค์ประกอบในการเลือกต้องอยู่ในขอบเขตที่ครูและผู้เรียนร่วมกันพิจารณา
และใช้ประโยชน์จากครูด้วยการเป็นผู้ชี้แนะมากกว่าเป็นผู้ให้ความรู้

4. ลดความคับข้องใจและความวิตกกังวล (Reduced Frustration) ในชั้นเรียนทั่วไปผู้เรียนทุก
คนเรียนตามหลักสูตรในเวลาที่กำหนดในขีดความสนใจ และวินัยที่เหมือนกันและได้รับระดับคะแนนด้วย
การเปรียบเทียบกับผู้เรียนคนอื่น ซึ่งจะสร้างความกดดัน และความเครียดให้แก่ผู้เรียนผู้ซึ่งควรจะได้รับ
ประสบการณ์ที่พึงพอใจในการเรียน

5. ความสนใจของนักเรียนแต่ละคน (Capitalizing on Individual Students Interest) ใน
สัญญาการเรียนครูยอมรับหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคลกำหนดความสนใจและความสามารถ ตาราง
การทำงานให้ผู้เรียนในลักษณะลึกและชักจูงให้เขาฝึกปฏิบัติด้วยความสนใจผ่านทางศักยภาพของเขาให้มากที่สุด

จึงสรุปได้ว่า หลักการและเหตุผลในการใช้สัญญาการเรียนการสอน คือ ยึดหลักความแตกต่าง
ระหว่างบุคคล การตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย มีอิสระในการเรียน ลดความคับข้องใจและความวิตกกังวลและ
ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.4 รูปแบบของสัญญาการเรียน

เอสเบนเซน (Esbensen. 1972 : 22 – 23) ได้เสนอรูปแบบของสัญญาการเรียนที่ใช้กับผู้เรียนไว้ 4 แบบ คือ

1. ครูจัดทำขึ้นและมอบหมายสัญญาให้ ครูจะเป็นผู้พิจารณาถึงปริมาณงานและเวลาที่กำหนดให้ การใช้วิธีนี้ คือ กำหนดสัญญาขึ้นตามความยากง่ายต่างกัน แล้วให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกสัญญา 1 ฉบับ ครูตกลงเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในสัญญานั้น ในกรณีนี้ครูต้องมีเวลาให้กับผู้เรียนแต่ละคนและช่วยเหลือเขาในการตัดสินใจ
2. ครูจัดทำขึ้น ผู้เรียนเลือกสัญญา ครูจะพัฒนารูปแบบของสัญญามอบให้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนต้องตัดสินใจเองว่าจะเลือกสัญญาใด โดยมีสถานการณ์หรือทางเลือกมากกว่า 3 ทาง ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกได้หลายทาง ข้อจำกัดของงานถูกสร้างขึ้นในสัญญาและมอบหมายให้แก่ผู้เรียน
3. ผู้เรียนจัดทำสัญญาขึ้น ครูร่วมตกลงในสัญญาผู้เรียนกำหนดขอบเขตโดยคำนึงถึงจุดอ่อนของตนเองในหัวข้อซึ่งกำหนดขึ้นโดยชั้นเรียน ผู้เรียนตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบร่วมด้วย ช่วยตัดสินใจถึงความเหมาะสม และช่วยผู้เรียนหรือขยายงานถ้ามีความจำเป็น
4. ผู้เรียนจัดทำสัญญาขึ้นเอง ผู้เรียนตัดสินใจว่าต้องการทำอะไร แล้วเขียนสัญญาขึ้นมา ซึ่งกิจกรรมอาจจัดเตรียมไว้ด้วยตนเองหรือครูก็ได้ บทบาทของครูในกระบวนการนี้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและติดตามผลให้การทำกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายและเวลาที่กำหนด

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบที่ 3 เพราะผู้เรียนมีโอกาสกำหนดขอบเขตของตนเอง โดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด ความสนใจและจุดอ่อนของตนเอง ในหัวข้อที่กำหนดโดยครูและข้อจำกัดของแหล่งเรียน มีครูเป็นผู้คอยตรวจสอบร่วมด้วย และช่วยตัดสินใจถึงความเหมาะสม

2.5 ระยะเวลาที่ใช้ในสัญญาการเรียน

คริสเตน (Christen. 1976 : 25) ได้กล่าวถึงประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ระยะเวลาของสัญญา ซึ่งกำหนดไว้ว่าควรใช้เวลาเท่าใด โดยพิจารณาจากความเป็นอิสระของงานที่กำหนดให้และระดับชั้นของผู้เรียนในแต่ละโปรแกรม โดยเสนอช่วงเวลาของการทำสัญญา 2 แบบ คือ

1. สัญญาที่เป็นช่วงเวลานาน (Long Term Contracts)

Grade	10 – 12	ระยะเวลาของสัญญาประมาณ 6 สัปดาห์หรือมากกว่านั้น
Grade	7 - 9	ระยะเวลาของสัญญาประมาณ 3 สัปดาห์หรือมากกว่านั้น
Grade	4 - 6	ระยะเวลาของสัญญาประมาณ 1 สัปดาห์หรือมากกว่านั้น
Grade	1 - 3	ระยะเวลาของสัญญาประมาณ 1 วันหรือมากกว่านั้น
2. สัญญาที่เป็นช่วงเวลานสั้น (Short Term Contracts)

Grade	10 – 12	ระยะเวลาของสัญญาประมาณ 1 สัปดาห์หรือน้อยกว่านั้น
Grade	7 - 9	ระยะเวลาของสัญญาน้อยกว่า 1 สัปดาห์
Grade	4 - 6	ระยะเวลาของสัญญาประมาณ 2 วันหรือน้อยกว่านั้น
Grade	1 - 3	ระยะเวลาของสัญญาน้อยกว่า 1 วันหรือน้อยกว่านั้น

สรุปว่าระยะเวลาที่ใช้ในการกำหนดแผนการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนของสัญญาการเรียนขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาวิชา ในแต่ละระดับชั้นและหน่วยการเรียนตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.6 ลักษณะการเรียนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน

ลักษณะการเรียนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนต่างจากการเรียนการสอนแบบที่มีผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงฝ่ายเดียว (แบบเดิม) ซึ่งคริสเทน (Christen. 1976 : 24) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกเรียนในสิ่งที่ตนต้องการจะเรียน
3. ผู้เรียนสามารถกำหนดงานที่จะทำ และรับผิดชอบในงานนั้นตามเวลาที่กำหนด
4. ผู้เรียนมีโอกาสมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนทั้งหมด ตั้งแต่การตั้งจุดมุ่งหมายไปจนถึง

การประเมินผล

5. ผู้เรียนสามารถทำงานอย่างมีอิสระกับสัญญาที่ทำไว้ และสามารถรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการที่จะทำให้สัญญาสำเร็จสมบูรณ์ลง
6. ทำทนายผู้เรียนในการหาคำตอบด้วยตนเอง
7. เรียนรู้ที่จะรับผิดชอบในงานที่ทำสัญญาไว้กับครู และเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น
8. ผู้เรียนเรียนตามวัตถุประสงค์และอยู่ภายใต้ขอบเขตของความสนใจและความสามารถของตนเอง

เฟลมมิง (Flaming.1983:216) ได้กล่าวถึงลักษณะการใช้สัญญาการเรียนซึ่งแตกต่างจากการเรียนโดยวิธีแบบที่มีผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพียงฝ่ายเดียว(แบบเดิม) คือ

1. สามารถเรียนได้ด้วยตนเองด้วยการตกลงร่วมกัน
2. สร้างจุดมุ่งหมายได้ด้วยตนเอง
3. สามารถจัดการเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
4. สามารถประเมินผลความก้าวหน้าได้ด้วยตนเอง
5. ความรู้ที่ได้มาจากหลายแหล่งมิใช่เพียงครู ตำรา แต่สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง
6. เกิดความสนุกสนานตื่นเต้นต่อการเรียน และสามารถประสบความสำเร็จในการเรียน

กรีนวูด (Greenwood. 1985 : 488) ได้กล่าวสรุปลักษณะที่ดีของสัญญาการเรียนไว้ว่ามี มาตรฐาน

3 ประการ คือ

1. มีทางเลือก (Alternatives)
2. ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน
3. มีการตกลงร่วมกัน

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 129 – 130) ได้กล่าวว่า สัญญาการเรียนนี้อาจตกลงเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ข้อควรปฏิบัติในการทำสัญญาการเรียน คือ

1. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คือ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน
2. ใช้คำพูดเชิงบวกในข้อความต่างๆ ของสัญญา
3. ให้การเสริมแรงทันทีที่งานเสร็จ
4. ถ้าหน่วยการเรียนนั้นต้องใช้เวลาาน ครูอาจให้การเสริมแรงเป็นขั้นตอน เช่น การให้

คะแนน

5. จัดทำสัญญาเป็นช่วงๆ ให้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จเป็นขั้น

เป็นตอนและการบันทึกความก้าวหน้า ควรระบุไว้ในสัญญาการเรียนด้วย

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 111) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของสัญญาการเรียนไว้ 4 ประการ คือ

1. เป็นสัญญาที่ผ่านการเจรจาและตกลงร่วมกัน (Negotiated) ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
2. ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้ผูกมัดในการทำงานตามสัญญาการเรียนนั้น ผู้เรียนได้ผูกมัดในการทำให้เสร็จตามสัญญา และผู้สอนได้ผูกมัดในการให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก
3. เนื่องจากจะต้องเจรจาทำการตกลงเป็นรายๆ ไป ดังนั้น สัญญาการเรียนแต่ละรายจึงแตกต่างกัน
4. สามารถที่จะเจรจาตกลงกันใหม่ได้ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ และความต้องการเดิมนั้นหรือถ้าผู้เรียนเกิดความต้องการใหม่ก็อาจจะเปลี่ยนไปทำสัญญาการเรียนใหม่ได้

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ถึงลักษณะของสัญญาการเรียนว่าเป็นลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของผู้เรียนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้ทำสัญญาร่วมกับผู้สอนโดยผู้เรียนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าควรบรรลุวัตถุประสงค์อะไร เรียนอะไรอย่างไรและประเมินผลอย่างไร เพื่อเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวคิดของจอสซี่และเบส (Jossey&Bass.1986:27) ที่กล่าวว่า ความต้องการและความสนใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ความคาดหวังของผู้เรียนจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

2.7 องค์ประกอบของสัญญาการเรียน

คลิงสเตดท์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2537 : 108 – 109;อ้างอิงจาก Klingstedt. 1983 : 27 –

28. *Constructing for Individualization*) กล่าวว่า สัญญาการเรียนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียน แหล่งเรียน หลักฐานการเรียนรู้และประเมินผล ซึ่งสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ ความมุ่งหวังที่ต้องการจะได้จากการเรียนหรือศึกษา หรือทำโครงการเรื่องนั้นๆ เป็นข้อกำหนดของพฤติกรรมที่พึงพอใจของผู้เรียนที่ต้องการเรียน จุดประสงค์ที่แน่นอนและระบุไว้ชัดเจนจะเป็นรากฐานที่ดีในการสร้างสัญญาการเรียนต่อไป

2. กิจกรรมการเรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนวางแผนไว้ว่าจะกระทำเพื่อให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้อาจใช้กิจกรรมหลายอย่างประกอบกันตามความเหมาะสม รวมทั้งอธิบายว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างไร และกำหนดโครงสร้างของเวลาในการทำงานด้วยตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ อ่าน เรียน เขียน ทบทวน สัมภาษณ์บุคคล ฟังการบรรยาย ฟังการอภิปราย ดูสไลด์ ดูภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ ทัศนศึกษา เป็นต้น

3. แหล่งเรียน (Resources) เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ โดยระบุรายชื่อว่าเป็นที่ไหน เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้แก่ ตำรา วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงานการวิจัย บทเรียนโปรแกรม บทเรียนปฏิบัติการ บทเรียนกิจกรรม บทเรียนโมดูล ศูนย์การเรียนรู้ สไลด์ ภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ทุนจำลอง ผลงานศิลปะ วัตถุหรือสิ่งมีชีวิต ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

4. หลักฐานการเรียนรู้และการประเมินการเรียนรู้ เป็นการอธิบายถึงวิธีการและกระบวนการประเมินผลว่าจะทำอย่างไร โดยอาจเขียนสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องส่งเป็นข้อๆ เพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ กำหนดวันเวลาที่แน่นอน เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการเรียน รวมทั้งพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนที่ผู้เรียนได้รับ เช่น คะแนนหรือเกรดที่ผู้เรียนจะได้รับในการเรียนตามกระบวนการตามสัญญาการเรียน นั้นผู้เรียนอาจทำกิจกรรมการเรียนตามที่กำหนดไว้ทุกประการ ข้อสำคัญ คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแสดงหลักฐานการเรียนรู้ โดยระบุว่า จะแสดงหลักฐานอะไร ใช้วิธีการใด เมื่อใด และใครเป็นผู้ประเมิน ในสัญญาการเรียนนอกจากจะมีส่วนสำคัญ 4 ส่วนดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องมีชื่อผู้เรียน หัวข้อเรื่องหรือวิชา และส่วนที่เป็นลายเซ็นของผู้เรียนและผู้สอน ดังตัวอย่างแสดงแบบ 2 แบบ ในภาพประกอบ 1 – 2 จะเลือกใช้แบบใดก็ได้

สัญญาการเรียน

ชื่อ (ผู้เรียน).....
 เรื่อง (หรือวิชา).....
 จุดประสงค์.....

 กิจกรรม.....

 แหล่งเรียน.....

 หลักฐานการเรียนและการประเมินการเรียน.....

.....
 (ลายเซ็นผู้เรียน)

.....
 (ลายเซ็นผู้สอน)

ภาพประกอบ 3 ตัวอย่างรูปแบบสัญญาการเรียน แบบที่ 1

สัญญาการเรียน

ชื่อ (ผู้เรียน).....

เรื่อง (หรือวิชา).....

จุดประสงค์	กิจกรรม	แหล่งเรียน	หลักฐานการเรียนและ การประเมินผลการเรียน

.....(ลายเซ็นผู้เรียน)

.....(ลายเซ็นผู้สอน)

2.8 หลักเกณฑ์เบื้องต้นของการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียน

ดันน์ และเคนเนท ดันน์ (Dunn and Dunn, 1978 : 87 – 89) ได้สรุปหลักเกณฑ์เบื้องต้นของการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียนไว้ดังนี้

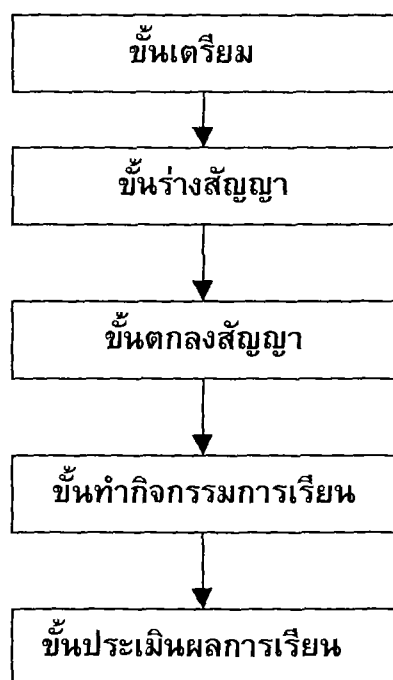
1. ครูตั้งจุดประสงค์อย่างเด่นชัดว่านักเรียนต้องการเรียนอะไร
2. ครูแจกเอกสารแนะนำ แหล่งการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เรียนได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์
3. กิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเลือกได้และยังสามารถเสนอกิจกรรมอื่นๆ ได้
4. ควรมีการใช้เทคนิคกลุ่มย่อย อย่างน้อย 3 แบบ เช่น การระดมพลังสมอง การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม เป็นต้น
5. มีการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ทดสอบตนเอง (Self – test) และทดสอบหลังเรียน (Posttest)

แคสเซนส์ (Kassens, 1984 : 46) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการนำสัญญาการเรียนมาใช้ในการสอนดังนี้

1. มีกิจกรรมที่เป็นทางเลือกหลากหลาย
2. สัญญาการเรียนควรทำเป็นช่วงเวลานานพอเหมาะ
3. สัญญาการเรียนต้องให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้วย
4. การเสริมแรงจะช่วยให้การเรียนแบบนี้
5. จัดทำเอกสารแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้เรียน

9. ขั้นตอนในการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2528:189-193) ได้เสนอขั้นตอนการใช้สัญญาการเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน ของบุญชม ศรีสะอาด

1. **ขั้นเตรียม** ครูแนะนำการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียน แนะนำบทเรียนโดยใช้การบรรยาย อภิปรายให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะวิชา หัวข้อ เนื้อหาต่างๆ จุดประสงค์และทำการทดสอบก่อนเรียน

2. **ขั้นร่างสัญญา** ผู้เรียนร่างสัญญาที่เป็นจุดประสงค์การเรียนของตน กิจกรรมการเรียนที่วางแผนไว้ว่าจะปฏิบัติ แหล่งเรียนที่ตั้งใจจะใช้ หลักฐานการเรียนและการประเมินผล โดยผู้เรียนอาจปรึกษากับผู้สอนได้ถ้าต้องการ

3. **ขั้นตกลงสัญญา**

พิจารณาและดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 **จุดประสงค์การเรียน** ผู้สอนและผู้เรียนทำการอภิปราย และปรับปรุงจุดประสงค์การเรียน เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชา และตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3.2 **กิจกรรมการเรียน** ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงกิจกรรมการเรียนที่ผู้เรียนได้เสนอมา และกำหนดตารางกิจกรรมของแต่ละคน ดังภาพประกอบที่ 4

3.3 **แหล่งเรียน** ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายถึงแหล่งเรียนที่ผู้เรียนได้เสนอมาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

3.4 **หลักฐานการเรียนรู้และการประเมินการเรียน** เมื่อผู้เรียนแต่ละคนจัดทำสัญญาการเรียนของตนเอง จึงต่างก็มีการออกแบบการประเมินการเรียนแตกต่างกันออกไปผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาปรับปรุงร่างของสัญญาการเรียนในส่วนนี้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานทางวิชาการ การมีพื้นฐานสำหรับการเรียนในวิชาหลังๆ อย่างเพียงพอ การระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับหลักฐานที่ประเมินและวิธีการประเมิน เช่น จะประเมินอะไร เมื่อใด โดยใคร และประเมินอย่างไร หลักฐานการเรียนรู้หรือผลจากการเรียนโดยวิธีนี้อาจอยู่ในรูปใดรูปหนึ่ง หรือหลายรูปประกอบกันก็ได้

ถ้ามีการสอบก่อนเรียน (Pretest) และการสอบหลังเรียน (Posttest) ก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนได้จากคะแนนที่เพิ่มขึ้นเมื่อสอบปลายภาค

3.5 **การเซ็นสัญญา** หลังจากดำเนินการจากขั้นที่ 3.1 – 3.4 จนเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายแล้ว ผู้เรียนนำผลดังกล่าวไปเขียนในแบบสัญญาการเรียน และทั้งสองฝ่ายเซ็นชื่อในสัญญาดังกล่าว ถ่ายเอกสารและเก็บไว้คนละแผ่น

4. **ขั้นทำกิจกรรมการเรียน** ผู้เรียนจะใช้สัญญาการเรียนเป็นแนวทางโดยปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ เมื่อพบปัญหาหรือแนวทางที่เหมาะสมกว่าก็อาจตกลงทำสัญญาใหม่ได้

5. **ขั้นประเมินผลการเรียน** ประเมินผลการเรียนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาการเรียนเพื่อเป็นการประกันว่าได้เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการจริง

บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้

ชื่อ (ผู้เรียน).....
 เรื่อง (หรือวิชา).....

วันที่	กิจกรรมที่ได้กระทำในช่วงสัปดาห์นี้	
(สัปดาห์ที่ 1)		ลายเซ็นผู้สอน
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(สัปดาห์ที่ 10)		ลายเซ็นผู้สอน

ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างรูปแบบบันทึกกิจกรรม

2.10 ข้อควรคำนึงในการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน

1. ก่อนที่จะใช้กระบวนการสัญญาการเรียน ผู้สอนควรมีความเชื่อดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2528:194 – 195;อ้างอิงจาก Williams. 1972.*Contracting to Teacher*)

- 1.1 จะต้องมีความไว้วางใจ (Trust) ในตัวผู้เรียน
- 1.2 จะต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสรับผิดชอบการเรียนของเขา
- 1.3 จะต้องยินดีให้ผู้เรียนมีส่วนในการตัดสินใจ
- 1.4 จะต้องยินดีที่จะใช้วิธีสอนแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากวิธีบรรยาย
- 1.5 จะต้องยินดีที่จะมีส่วนช่วยอื่น ๆ
- 1.6 จะต้องยินดีที่ผู้เรียนจะใช้แหล่งหรือสื่อการเรียนหลายประการ
- 1.7 จะต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนไว้วางใจในตัวครู

จะเห็นได้ว่า วิลเลียมส์ เน้นความมีใจกว้างของครู

2. ผู้สอนจะต้องมีความยินดีที่จะช่วยเหลือผู้เรียนอยู่เสมอ
3. ผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการวางแผนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน
4. จะต้องมีแหล่งเรียน (เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร ผู้รู้ ฯลฯ) มากกว่าที่คาดหวังจากชั้นเรียน

แบบเต็ม

5. ทักษะการสื่อสารส่วนตัว มีส่วนสำคัญในการช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตาม

จุดประสงค์

6. ควรช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับจากกระบวนการเรียนด้วยวิธีนี้ ไม่ใช่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้สอน

7. สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่ตัวสัญญา แต่อยู่ที่กระบวนการในการทำสัญญา การเอื้ออำนวยให้สำเร็จผล และความสำเร็จในการเรียน

นอกจากนั้น วิลสันและแกมเบรล (สุปราณี ศรีไศลคำ. 2531 : 85;อ้างอิงจาก Wilson and Gambrell. 1973 : 429. *Elementary English*) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการใช้สัญญาการเรียนพอสรุปได้ 3 ประการ

1. การเก็บรักษาระเบียน (Record Keeping) สัญญาทุกฉบับจะต้องเก็บไว้อย่างรอบคอบ ครูต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับ Pre – test, Post – test สัญญาการเรียนข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน และพบว่าเมื่อผู้เรียนเรียนในชั้นที่สูงขึ้นไป จะมีข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับงาน การแก้ไขงาน ผลการสอบ Pre – test, Post – test ของผู้เรียนเป็นแฟ้มและสามารถตรวจสอบงานของผู้เรียนได้ตลอดเวลา

2. การเก็บรักษาข้อสนเทศของผู้ปกครอง (Keeping Parent Informed) การเขียนจดหมายสั้นๆ ถึงบ้าน อธิบายถึงกระบวนการเรียนการสอนของการเรียนแบบสัญญาการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนพบกับความสำเร็จในการเรียนได้มากขึ้น โรงเรียนจะนำปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนวิธีนี้มาปรึกษาหารือกันและครูจะจัดบันทึกไว้ เพื่อให้ความช่วยเหลือ โดยผู้ปกครองและครูจะสามารถมองเห็นเส้นทางแห่งความสำเร็จของผู้เรียนได้ ผู้ปกครองก็สามารถให้ความร่วมมือกับครูในการที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้

3. ทางเลือก (Alternatives) ผู้เรียนบางคนจะรู้สึกว่าการเรียนของเขาประสบความสำเร็จยากและลำบากในการที่จะฝึกปฏิบัติ ดังนั้นเราอาจไม่สามารถทำตามสัญญาการเรียนก็ได้ หรือไม่สามารเลือก รูปแบบ (Style) การเรียนได้ กรณีที่มีทางเลือกครูจะต้องหาหนทางเลือกให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการตัดสินใจและเลือกด้วยตัวเองหรือให้เขามีโอกาสพบกับความสำเร็จเช่นเดียวกับผู้อื่น

2.11 เกณฑ์ในการพิจารณาสัญญาการเรียน

ลักซ์ (Lux. 1979 : 10) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาสัญญาการเรียนในสิ่งต่อไปนี้ว่า

1. สัญญาการเรียนเป็นกระบวนการ (Process) ซึ่งนำไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่ตั้งไว้
2. สัญญาการเรียนบ่งบอกถึงข้อผูกมัด (Commitment) มีการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่ายเพื่อไปสู่เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายนั้น
3. สัญญาการเรียนอยู่บนรากฐานของการทำงานเป็นทีม (Team Approach) โดยแลกเปลี่ยนแหล่งเรียนและทำทหายความสำเร็จจากผลลัพธ์ที่ออกมา
4. เป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่น (Flexible) อยู่บนความต้องการและยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ตายตัว

คลิงสเตดท์ (Klingstedt. 1983 : 29) ได้เสนอแบบตรวจสอบสัญญาการเรียนไว้ 11 ประการ เพื่อพิจารณาว่าใช่หรือไม่ใช่ไว้ดังนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมายทุกข้อของสัญญาการเรียนมีการระบุรายละเอียดไว้ชัดเจน และเหมาะสมเพียงใด
2. สัญญาการเรียนนั้นมีสิ่งใดที่แสดงให้เห็นถึงความช่วยเหลือสนับสนุนของครูผู้สอนรวมอยู่ด้วยหรือไม่
3. งานและกิจกรรมการเรียนรู้อันทั้งหมดมีความจำเป็นที่จะทำให้การเรียนรู้อันสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่เขียนได้หรือไม่
4. งานและกิจกรรมการเรียนและจุดมุ่งหมายมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนหรือไม่
5. มีการกำหนดเวลาที่เหมาะสมเป็นจริงในการให้ผู้เรียนทำงาน หรือทำกิจกรรม และรายงานผลการเรียนเพื่อเป็นหลักฐานว่าผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลในการเรียนหรือไม่
6. รายชื่อแหล่งหรือวัสดุที่ใช้ค้นคว้าหาความรู้มีความเหมาะสมหรือไม่
7. แบบของการประเมินผลและหลักฐานที่ได้จากการประเมินผลการเรียนมีการแสดงรายละเอียดไว้หรือไม่
8. มีการเตรียมตัวสำหรับการจะทำสัญญาการเรียนหรือไม่
9. มีรายละเอียดเกี่ยวกับกำหนดการประชุมระหว่างครูกับผู้เรียนหรือไม่
10. สัญญาการเรียนนั้นมีการกำหนดวัน เดือน ปี และเซ็นชื่อไว้ทั้งสองฝ่ายหรือไม่
11. สัญญาการเรียนนั้นจัดทำไว้อย่างเป็นทางการหรือไม่

บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 195) ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาสัญญาการเรียนว่า ควรพิจารณาตามส่วนประกอบส่วนต่างๆ ของสัญญาการเรียน ได้แก่ จุดประสงค์ กิจกรรม แหล่งเรียน หลักฐานการเรียน และการประเมินการเรียน โดยในแต่ละส่วนพิจารณาตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ต่อไปนี้ เกณฑ์ใดพิจารณาแล้วตัดสินใจในช่องเห็นด้วยแสดงว่ามีความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การพิจารณาสัญญาการเรียน

รายการ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. เกี่ยวกับจุดประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> 1.1 ระบุไว้ชัดเจน 1.2 มีรายละเอียดพอเหมาะ 1.3 มีความเป็นไปได้ 2. เกี่ยวกับกิจกรรม <ul style="list-style-type: none"> 2.1 มีความเหมาะสม 2.2 มีประสิทธิภาพ 2.3 กิจกรรมต่าง ๆ จำเป็นต่อการบรรลุจุดประสงค์ 2.4 มีการกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือเวลาที่จะทำงานต่าง ๆ 2.5 มีการกำหนดเวลาพบระหว่างผู้เรียนและผู้สอนไว้ชัดเจน 3. เกี่ยวกับแหล่งเรียน <ul style="list-style-type: none"> 3.1 ระบุแหล่งเรียนที่จะใช้อย่างเหมาะสม 3.2 ระบุแหล่งเรียนที่มีความสะดวกสามารถใช้ได้จริง 3.3 แหล่งเรียนที่จะใช้มีความเพียงพอต่อการบรรลุจุดประสงค์ 4. เกี่ยวกับหลักฐานการเรียนรู้และการประเมินการเรียน <ul style="list-style-type: none"> 4.1 กำหนดวันเวลาประเมินไว้ชัดเจน 4.2 กำหนดหลักฐานและวิธีการประเมินไว้ชัดเจน 4.3 หลักฐานและวิธีการประเมินมีความเหมาะสม 5. พิจารณาโดยส่วนรวม <ul style="list-style-type: none"> 5.1 มีการจัดทำอย่างรอบคอบ เหมาะสม 		

ภาพประกอบ 7 รูปแบบเกณฑ์การพิจารณาสัญญาการเรียน

2.12 ข้อดีของสัญญาการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 194) ได้สรุปไว้ดังนี้

ข้อดีสำหรับผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีโอกาสวางแผนการเรียนของตนเอง กำหนดจุดประสงค์ของตนเอง จัดระบบ (Organize) การเรียนและประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง นั่นคือผู้เรียนมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการเรียน มีส่วนรับผิดชอบในการเรียนของตนเองมากขึ้น
2. ผู้เรียนพัฒนาเจตคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง
3. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนสิ่งที่ตนสนใจและมีความหมายต่อตนเองมากขึ้น ถึงแม้ในบางรูปแบบของสัญญาการเรียนจะมีกรอบหรือขอบเขตของวิชานั้น แต่ยังมีโอกาสเลือกตามความสนใจในกรอบดังกล่าว
4. ในกระบวนการของสัญญาการเรียน จะมีการเจรจาตกลงเกี่ยวกับการเรียนร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ลักษณะดังกล่าวเอื้อต่อการเกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียน
5. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้อย่างอิสระตามสัญญาการเรียนของตน
6. เอื้อต่อการค้นพบและสังเคราะห์ความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นความรู้ใหม่ จึงเป็นแนวทางและสิ่งจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนคงความสนใจโดยตลอดถือว่าสัญญาการเรียนเป็นสิ่งที่ "เป็นสมบัติของตน"

ข้อดีของผู้สอน

1. ข้อมูลและประสบการณ์จากสัญญาการเรียนจะช่วยในการปรับปรุงวิชาและกำหนดมาตรฐานของการเรียน
2. เปลี่ยนบทบาทของผู้สอนความรู้มาเป็นผู้จัดโปรแกรมการเรียนที่มีประสิทธิภาพร่วมกับผู้เรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน (สุปราณี ศรีใสคำ, 2531:93 ; อ้างอิงจาก Wilson and Gambrell. 1973 : 444 *Elementary English*) มีดังต่อไปนี้ คือ

นักเรียน	ครู
1. รู้ว่าเขาจะเรียนอะไร	1. จะมีอิสระในการสอนโดยคำนึงถึงเอกัตบุคล
2. มีความสุขและพบกับความสำเร็จ	2. ปัญหาการคุมชั้นลดน้อยลงไป
3. ส่งเสริมและพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้เรียน	3. มีความสุขที่รู้ว่าเป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนพบกับความสำเร็จ

เฟลมมิง (Flaming. 1983 : 213-214) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสัญญาการเรียน ไว้ดังนี้ คือ

1. ช่วยสร้างความพอใจต่อการเรียนแบบเอกัตภาพ ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยวิธีการที่การสอนแบบอื่นไม่มี
2. เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนโดยส่งผลต่อการเรียน และเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมาก
3. เป็นการจัดหาทุกโอกาสให้ผู้เรียนพบจุดมุ่งหมายในระยะเวลาสั้น ๆ
4. เป็นการสร้างนิสัยให้ผู้เรียนเรียนด้วยสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้มีผู้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

เดโช สวานานนท์ (2512:3) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม จากการลงแรง เพื่อมุ่งในจุดหมายปลายทางที่ต้องการอาจจะหมายถึง ระดับของความสำเร็จที่ได้รับแต่ละด้าน

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 9) กล่าวถึง ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) หมายถึง คุณลักษณะ ความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใด

อารมณ เพชรชื่น (2527 : 46) กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) หมายถึง คุณลักษณะ ความสามารถของบุคคลที่พัฒนาขึ้นจากผลของการเรียนการสอน การฝึกฝน อบรมและประสบความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆ

3.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

พีระยุทธ์ สันติวัน (2533 : 38) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนว่า ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านตัวผู้เรียน เช่น ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง สุขภาพร่างกาย ความสนใจ สติปัญญา การปรับตัว ความมุ่งมั่น แรงจูงใจ เพศและอายุ ความบกพร่องของร่างกายลักษณะทางพันธุกรรม วุฒิภาวะ รูปแบบการใช้เวลา เป็นต้น องค์ประกอบทางด้านโรงเรียน เช่น ขนาด โรงเรียน ความพร้อมทางด้านบุคลากร และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนแหล่งค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ เป็นต้น

ดลาอุสมเยย์ (สัมภาษณ์ จิตรบุปผา, 2529:14;อ้างอิงจาก Dlausmier . n.d.Equipment of Evaluation) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า มีอยู่ 6 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกาย และสติปัญญา ความสามารถทางด้านทักษะ ร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุและเพศ
2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ระดับการศึกษา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะจิตใจ เช่น เจตคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง สุขภาพร่างกาย ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุและเพศ
3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการสอน ทั้งหลาย เช่น วิธีสอน ปฏิสัมพันธ์ทางด้านความรู้ และความคิด
4. คุณลักษณะของกลุ่ม ได้แก่ โครงสร้าง เจตคติ ความสามัคคี และการเป็นผู้นำ
5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองเครื่องมืออุปกรณ์ เป็นต้น
6. แรงผลักดันจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางสังคม อิทธิพลของศิลปะ

วัฒนธรรม เป็นต้น

บลูม (Bloom, 1976 : 139) กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีอยู่ 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Entry Behavior) เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หมายถึง การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนเรื่องนั้น และมีมาก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัด และ พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ใหม่

2. ลักษณะทางอารมณ์ (Affective Entry Characteristics) เป็นตัวกำหนดด้านอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน รวมถึงทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ เนื้อหาวิชา ต่อโรงเรียน และระบบการเรียนและมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง

3. คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในการเรียน ของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย การชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและงานที่จะต้อง ทำให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การให้การเสริมแรงของครู การใช้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่ และการแก้ไขข้อบกพร่อง จากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งกล่าวมาพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบ สำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ นิสัย ทัศนคติ แรงจูงใจ อายุ พื้นฐานความรู้เดิม สุขภาพ ความสนใจรวมทั้งสติปัญญา
2. คุณลักษณะของผู้สอน เช่น คุณวุฒิ ระยะเวลาที่สอน ความสามารถและทัศนคติของ ผู้สอน สุขภาพ
3. องค์ประกอบด้านอื่นๆ เช่น องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ

3.3. ความสัมพันธ์ของวิชาสังคมศึกษา

สวัสดี สุวรรณอักษร (2534 : 196) กล่าวถึง สังคมศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องของมนุษย์และความสัมพันธ์เกี่ยวข้อ หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้พัฒนาทักษะความสามารถอันจำเป็นในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มุ่งในการเตรียมหรือพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดีหรือเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

วิเชียร อำพนรักษ์ (2537 : 15) อ้างถึงเวสเลย์ (Wesley) ที่กล่าวถึง เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาเป็น ผลรวมที่มาจากเนื้อหาในวิชาสังคมศาสตร์ คือ ผลรวมของวิชามนุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และ สังคมวิทยา

3.4. ขอบเขตวิชาสังคมศึกษา

วิเชียร อำพนรักษ์ (2537 : 15) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษา คือ วิชาที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นเบื้องต้น เป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในเขตพื้นที่ และวัฒนธรรมที่เลือกไว้ โดยศึกษาทั้งอดีตปัจจุบันและอนาคต ช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา สังคมและบุคลิกภาพของผู้เรียน เพื่อให้มีศักยภาพในการเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้

3.5 บทบาทของวิชาสังคมศึกษา

สังคมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมี ความมุ่งหมายเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อบรรลุถึงความเจริญของตนในข้อกำหนด อันจำเป็นเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ทุกวิชาในหลักสูตรจะมีบทบาท ความมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เจริญอกงามสูงสุดตามความคาดหวังของสังคม แต่ด้วยเหตุที่วิชาสังคมศึกษามีลักษณะ สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับวิชาอื่นๆ ในหลักสูตร จึงมีบางคนยึดเอาวิชาสังคมศึกษาเป็นศูนย์กลางของ การบูรณาการในการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษา

ลาวัตถ์ วิทยาวุฑฒิกุล (2533 : 19 – 20)กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษามีลักษณะวิชา ขอบเขตและ ความมุ่งหมายที่เห็นได้ชัด จึงมีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เจตคติ ค่านิยมและทักษะของความเป็น พลเมืองดีในสังคม ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นวิชาที่ต้องกำหนดหรือบังคับให้เรียนในโรงเรียนโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็น สังคมที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบใด
 2. สังคมศึกษามีบทบาทหน้าที่เบื้องต้น ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่รอบรู้ มีเหตุผล และใช้เหตุผล มีความเป็นมนุษย์ มีความรู้สึกหรือสัมผัสจับใจสามารถสนองตอบสังคมรอบตนอย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมประชาธิปไตย
 3. การเรียนทางสังคม (Social Education) เกิดขึ้นได้ในทุกสถานการณ์และสถานที่ นอก เหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน วิชาสังคมศึกษามีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางสังคม (Social Education) ในลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นระบบ แต่การเรียนการสอนต้องประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติด้วย จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ทางสังคมในรูปแบบอื่นประกอบ
 4. สังคมศึกษามีบทบาทเป็นแกนกลางของการสัมพันธ์หลักสูตร ไปสู่เป้าหมายเพื่อ ความเป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพของสังคม ดังนั้น สังคมศึกษาจึงเป็นตัวเชื่อมโยงความรู้ในวิชาต่างๆ มา ประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกัน ในกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ด้วย
 5. สังคมมีบทบาทพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถปฏิบัติตนในฐานะพลเมือง (Citizen Actor) โดย การประยุกต์ความรู้ เจตคติ ค่านิยม และทักษะที่ได้รับในโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม
- ความเข้าใจในลักษณะเฉพาะและบทบาทที่สำคัญของวิชาสังคมศึกษาจะเป็นพื้นฐานให้เข้าใจ ปรัชญา ความมุ่งหมายและการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนทำอย่างเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ค่านิยมที่ถูกต้องเตรียมพร้อมจะเผชิญสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว รู้จักนำความรู้ที่ได้รับไปปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันได้อย่างมี ความสุข

3.6 ทักษะจำเป็นที่ควรฝึกให้นักเรียนในวิชาสังคมศึกษา

ประนอม เดชชัย (2534: 79 – 80) ใต้กล่าวว่า ทักษะที่ควรได้รับการฝึกฝนในวิชาสังคมศึกษา นั้นมีอยู่หลายประการ ดังนี้

1. ทักษะในการอ่าน (Reading Skill) เป็นทักษะพื้นฐานของวิชาสังคมศึกษา เช่น อ่าน ตีความ อ่านจับใจความ อ่านเพื่อเก็บความคิดรวบยอดในเรื่องให้มาสัมพันธ์กันได้

2. ทักษะในการคิด (Thinking Skill) คือ การฝึกให้คิดอย่างมีเหตุผล รู้ว่าจะทำอะไรคือข้อเท็จจริง หรือความเห็น ซึ่งการฝึกให้มีความคิดแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเลือกและรู้จักการตัดสินใจ
3. ทักษะในการค้นคว้าวิจัย (Research Skill) คือ การค้นคว้าแสวงหาข้อมูลจากการอ่าน การฟังตลอดจนการใช้หนังสือคู่มือและสารานุกรม เพื่อสรุปและนำมาเสนอโดยวิธีต่างๆ เช่น เขียนรายงาน เสนอรายงานปากเปล่า เป็นต้น
4. ทักษะในการใช้แผนที่และลูกโลก (Map and Globe Skill) คือ การฝึกใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิชาสังคมศึกษา เพื่อให้รู้จักอ่านแผนที่และการใช้ลูกโลก เข้าใจถึงอิทธิพลและความสัมพันธ์ ระหว่างที่ตั้ง มาตรการส่วน ละติจูด ลองจิจูด การเข้าใจสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์ในชีวิตมาก
5. ทักษะการใช้และเข้าใจสิ่งพิมพ์ที่เขียนกราฟ (Graphing Skill) เพื่อให้เข้าใจและสามารถ อ่านหรือแปลความหมายจากสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ ที่ใช้ประกอบ หรือแทนคำอธิบายได้ เช่น รูปภาพ ตาราง แผนภูมิ แผนผัง เป็นต้น
6. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) คือ ทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เช่น การวางแผนทำงานร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น
7. ทักษะในการเกิดความรู้ขั้นปัญญา (Intellectual Skill) เป็นทักษะที่ลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้เพื่อให้มีความรู้ปกติธรรมดา คือ เกิดทักษะในการค้นคว้าและคิดสร้างสรรค์ให้เกิดความรู้ใหม่ สามารถประดิษฐ์ สิ่งอันใหม่อันเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป
8. ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น การปฏิบัติงานในสังคม มารยาทสังคม การแต่งกาย การรู้จักค่านิยมในสังคม มีความรอบรู้กฎระเบียบข้อบังคับกฎหมายและความต้องการของ สังคม ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมทางสังคม

3.7. การวัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

น้อมฤดี จงพยุหะ (2519 : 197) ให้ความหมายของการวัดผลวิชาสังคมศึกษา ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้เรียนอันเป็นผลจากการศึกษาเล่าเรียนวิชา สังคมศึกษา แล้วนำเอาข้อมูลที่ได้นั้นมาพิจารณาว่า ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด เช่น ความรู้ ความจำ เหตุผล เจตคติ การประมาณค่า การนำความรู้ไปใช้ และความสามารถปฏิบัติได้ ฯลฯ ว่ามีปริมาณและคุณภาพเพียงใด

การประเมินผลวิชาสังคมศึกษาแนวใหม่วัดทักษะ เจตคติ และความสามารถเชิงพฤติกรรมไม่ได้ วัดความรู้แต่อย่างเดียว วิธีการวัดทำได้หลายวิธี เช่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 178)

1. การสังเกต สังเกตจากความประพฤติการเล่น การทำงานร่วมกับเพื่อน การรักษาสาธารณสมบัติ การไม่ดูดาบในการทำงาน การแสดงออกทางความคิด ความรับผิดชอบและสำเร็จในการทำงาน
2. การตรวจผลงานในภาคปฏิบัติ การทำแผนที่ แผนที่ แผนผัง ภาพจำลอง การจัดชั้นเรียน การปรับปรุงบริเวณโรงเรียน การรายงาน การตรวจสอบจุดงาน และกิจกรรมทุกอย่างในการเรียนการสอน สังคมศึกษา
3. การสัมภาษณ์เมื่อจบเรื่อง หรือกิจกรรมหนึ่งๆ โดยใช้วิธีซักถามเพื่อวัดความรู้

ความเข้าใจเจตคติ ความคิดเห็น และการประเมินตนเอง กิจกรรมต่างๆ

4. การทดสอบข้อเขียน ทดสอบด้วยการตั้งคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่เรียนไปแล้วในระย
หนึ่งๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของผู้เรียน

สันต์ ธรรมบำรุง (2522 : 157) ให้ความหมายของการวัดผลวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า การวัดผล
การศึกษา คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ปรับปรุง
การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และเป็นกระบวนการต่อเนื่องกับการสอนเรื่อยไป การวัดผลอาจ
มีได้หลายวิธี เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน และวิธีอื่นๆ ที่เป็นเครื่องมือใน
การวินิจฉัยสำหรับประเมินค่าดูความสามารถของผู้เรียน

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าสามารถวัดผลได้ 2
แบบตามความมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้

1. การวัดผลด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะ
ของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงเป็นผลงาน เช่น วิชา
ศิลปะศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดผลแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดผลด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถที่เกี่ยวกับเนื้อหา อันเป็น
ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดผลได้โดยใช้
“ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)”

สรุปได้ว่า การวัดผลวิชาสังคมศึกษาก็ คือ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม
ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน
ให้ดีขึ้น

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 13 - 14) การประเมินผล คือ กระบวนการในการตัดสินใจ ตีราคา
สรุปผล เพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือหาคุณค่าของลักษณะและพฤติกรรม เช่น ผลการเรียน
ผลการปฏิบัติ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดผลและใช้วิจารณ์ญาณประกอบการพิจารณา
การประเมินผลต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอน โดยเริ่มต้นด้วยการวัดผลสิ่งนั้นและนำผลการวัดที่ได้มา
วินิจฉัยอย่างมีหลักเกณฑ์และมีคุณธรรมเพื่อพิจารณาตัดสินใจว่าดีหรือเลว เก่งหรืออ่อน ได้หรือตก

น้อมฤดี จงพยุหะ (2519 : 158) กล่าวถึงความหมายของการประเมินผลวิชาสังคมศึกษาว่า
หมายถึง การใช้เครื่องมือต่างๆ (แบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า แบบสำรวจ) เพื่อหาคุณภาพของ
พฤติกรรมผู้เรียน อันเป็นผลจากการศึกษาเล่าเรียนวิชาสังคมศึกษาว่า บรรลุผลสมความมุ่งหมายของ
การสอนสังคมศึกษาเป็นที่พอใจ โดยใช้มีนธรรมประกอบการวินิจฉัย

สันต์ ธรรมบำรุง (2522 : 157) ได้กล่าวถึงการประเมินผลวิชาสังคมศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการ
นำผลการวัดหลายๆ ครั้ง หลายๆ ด้านมาประเมินเพื่อพิจารณาตัดสินอย่างหนึ่ง เช่น ให้สอบได้ - ตก
หรือประเมินว่าผู้เรียนคนใดเรียนอ่อน เนื้อหาวิชาตอนใดควรแก้ไขหรือการสอนของครูวิชาใด เรื่องใดที่มี
คุณภาพไม่ถึงระดับ เป็นต้น ในการศึกษาเราอาจประเมินผลโดยการพิจารณาถึงความเจริญของงามของ
ผู้เรียน ทักษะ ทักษะ การทำงาน ความรู้ความเข้าใจ ความซาบซึ้งและอื่นๆ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินจากคะแนนสอบที่ได้จากการทดสอบจากแบบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการประเมินจากการทำงานที่มอบหมาย ซึ่งแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีนั้น
จะต้องมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ จะต้องมีความคำถามเพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะความรู้ ตาม

จุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชาที่จะวัด ถ้าแบบทดสอบขาดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจะทำให้ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์นั้นไม่มีประสิทธิภาพไปด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการสอนวิชาสังคมศึกษานั้นจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์ สภาพประสบการณ์จริง และส่งเสริมผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ ได้รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ประเทศชาติและเป็นพลโลกที่มีประสิทธิภาพ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

บริกส์ (Reasoner. 1992: 2; citing Briggs.1970 : 184.*Building Self-Esteem in Today's*) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีต่อตนเองว่าตนเองมีค่าเป็นที่ยอมรับ ความรู้สึกดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า แต่ละบุคคลมีความต้องการที่จะให้ผู้อื่นรัก และเห็นว่าตนเองมีค่าพร้อมกับจะให้ความรักและคุณค่ากับผู้อื่นที่อยู่รอบกาย วิลเลียม เฟลิก (William Purkey.1990:3) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อตนเองในการหาแนวทางที่จะพบกับความสำเร็จ ดำรงตนด้วยความสำเร็จอย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

นาทามील แบนเดน (Nathaniel Branden.1983 : 2) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การกำหนดประสบการณ์ของตนเองให้สามารถจัดการกับสิ่งที่เป็อุปสรรค และประสบความสำเร็จอย่างมีความสุข

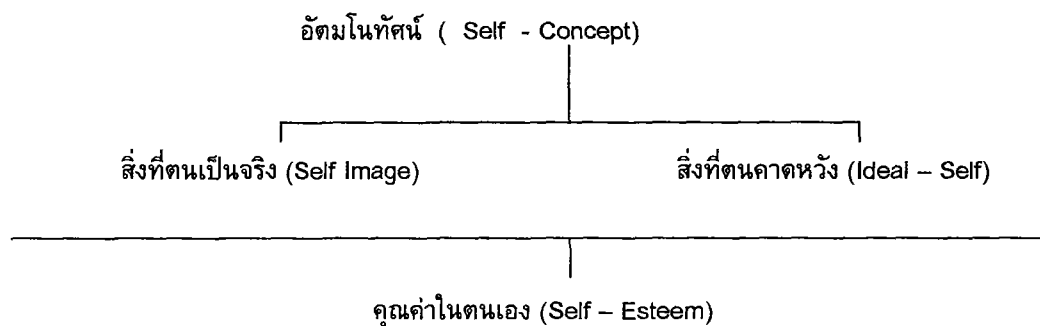
บราวน์เฟน (นุชจรี ฌายีเนตร. 2538 : 20 ;อ้างอิงจาก Brownfain.1952 : 47.*Journal of Abnormal Social Psychology*) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ระดับการยอมรับตนเองของบุคคลว่ามีระดับการยอมรับ ตนเองมากน้อยแค่ไหน

คูเปอร์สมิท (วัฒนา มีคสมัน. 2539 : 15 อ้างอิงจาก Cooperosmith. 1967.*The Antecedents of Self-Esteem*) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาประเมินตนเองในเรื่องความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่า เป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตน แล้วแสดงออกให้เห็นในรูปของทัศนคติที่มีต่อตนเองเป็นประสบการณ์ที่บุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้ โดยพิจารณาจากคำพูดและพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลนั้น

แคลฮามม์ (ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. 2539 : 7 ; อ้างอิงจาก Calhoun.1977 : 321.*Psychology on the School*) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความพึงพอใจภายในที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีต่ออัตมโนทัศน์ของตนเอง หรือมีต่อความรู้สึกของตนเอง

พรทิพย์ ตั้งไชยวรงค์ (2540 : 13) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าของตนตามทัศนะ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเอง ในเรื่องของความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การยอมรับว่าตนเองมีค่าในสังคม รวมถึงการยอมรับจากบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อน

เดนิส ลอเรนซ์ (Lawrence. 1987 : 1 – 6) กล่าวถึงคุณค่าในตนเองว่า เป็นความสัมพันธ์ที่ เกี่ยวข้องกันระหว่างอัตมโนทัศน์ (ลักษณะรวมของบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วยความคิด ความรู้สึก และการกระทำ สิ่งที่ตนคาดหวัง และสิ่งที่ตนเป็น) ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 แสดงความสัมพันธ์ของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับอัตมโนทัศน์

ลอเรนซ์ กล่าวถึง อัตมโนทัศน์หรือ Self – Concept ของบุคคลว่าประกอบขึ้นจากส่วนต่างๆ 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม เขากล่าวว่าอัตมโนทัศน์นี้พัฒนาขึ้นมาจากลักษณะ การมองเห็นของบุคคลใน 3 แง่มุม คือ

1. ส่วนที่เป็นตัวตนที่แท้จริง (Self – Image) หรือที่ตอบคำถามว่า “ฉันเป็นใคร”
2. ส่วนที่เป็นตัวตนในความคาดหวัง (Ideal Self) หรือที่ตอบคำถามว่า “ฉันอยากจะเป็นอะไร”
3. ส่วนที่เป็นคุณค่าของตนเอง (Self Esteem) เป็นส่วนผลต่างของความคลาดเคลื่อนของ ตัวตนที่แท้จริงและตัวตนที่อยากเป็น

ดังนั้นแนวคิดในเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองของเดนิส ลอเรนซ์ (Denis Lawrence) จึงเกี่ยวข้องกับ การประเมินตนเองของบุคคล จากการวิเคราะห์ตนเองในสิ่งที่ตนเองเป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง

อูมาพร ตรังคสมบัติ (2543 : 2 – 14) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิดและความรู้สึก ที่บุคคลมีต่อตนเอง เมื่อเขามองตนเอง เขาตัดสินใจว่า ตนเป็นอย่างไร พอใจในตนเองแค่ไหน มีความตระหนัก ถึงคุณค่าของตน (Self – respect) และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน (Self – Efficacy)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2540 : คำนำ) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกดี ๆ ที่มี ให้แก่ตนเอง โดยที่ไม่ต้องไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น และพร้อมที่จะให้ความรู้สึกที่ดีๆ ต่อผู้อื่นได้ เช่นเดียวกัน

จากความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองหลายๆ ท่านที่ยกมาในที่นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แล้วนำความสำคัญจากหลายๆ ความหมายเหล่านี้มาสรุปได้เป็นความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเอง ความรู้สึกของตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่า มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ ในการทำงาน เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มีอำนาจในการควบคุมตนเอง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

4.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ถ้าบุคคลไม่สามารถเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่ยอมรับตนเอง เข้าใจตนเอง บุคคลจะมีความไม่มั่นใจต่อสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และอาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมาได้

บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง จะรับรู้ค่าของตนตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพที่แท้จริงของตน มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งยังสามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม บุคคลเหล่านี้จะมีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มักเป็นผู้นำในการอภิปรายและมีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นได้ (Coopersmith, 1967 : 15) เมื่อบุคคลรู้สึกว่ามีคุณค่า มีความสามารถที่ไม่ได้ด้อยไปกว่าคนอื่น ก็จะเกิดความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเองที่ต้องการพึ่งตัวเอง ต้องการแสดงความสามารถของตัวเอง ไม่คิดแต่จะคอยลอกเลียนแบบคนอื่น ทำตามคนอื่น หวังพึ่งคนอื่นหรือสิ่งอื่น มีความคิดอิสระที่ไม่ติดอยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ใดๆ รู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจ รับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองเลือก กระทำโดยไม่ยึดติดอยู่กับผู้ใดหรือสิ่งใด และเมื่อความต้องการได้พัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น จะพบว่า ความต้องการที่จะพึ่งพาคนอื่นเป็นภาระแก่ผู้อื่นจะน้อยลงมีแนวทางชีวิตที่เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาตัดสินใจทำอะไรด้วยตัวเองและสามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้ด้วยตนเอง (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2533:15 – 16)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2540 : 4 – 8) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับตนเอง มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง มองตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเราเป็นอย่างมาก เช่น ทำให้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มานะ พยายามในการทำงานจนประสบความสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกต่อตัวเองและผู้อื่นในแง่ดี ไม่เหยียดหยามความรู้สึกของผู้อื่นให้ต่ำลง เป็นคนที่บุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตที่ดี เป็นคนที่มีเพื่อนมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลใดที่ขาดการเห็นคุณค่าในตัวเอง จะทำให้เป็นคนที่ชอบโยนความผิดของตัวเองให้ผู้อื่น เป็นคนที่ชอบหาความผิดพลาดของผู้อื่น เป็นคนที่ชอบหรือต้องการความเอาใจใส่และการยอมรับจากผู้อื่นสูง เป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนสนิท เป็นคนที่ชอบเอาชนะและเป็นฝ่ายถูกเสมอ บุคคลประเภทนี้มักจะใช้ทุกวิถีทางและใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะทำให้ตนเองชนะ เป็นคนที่ติดสิ่งเสพติด เป็นคนที่ซึมเศร้าสิ้นหวังในชีวิต เป็นคนที่เห็นแก่ตัวและมีความต้องการทางวัตถุสูง เป็นคนที่ไม่ชอบตัดสินใจและเป็นคนที่ชอบผลัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่ชอบพึ่งพิงผู้อื่นอยู่เสมอ ชอบคุยโอ้อวดเกินจริง ยิ่งร้ายไปกว่านั้นคนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นคนที่พยายามฆ่าตัวตายตั้งเห็นได้จากทางหน้าหนังสือพิมพ์ หรือทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

บรันเดิน (วิธนา มัคสมัน. 2539:17; อ้างอิงจาก Branden.1985.*Honoring the Self: The Psychology of Confidence and Respect*) กล่าวว่า คนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองว่าจะมีลักษณะดังนี้

1. เชื่อมั่นในความสามารถในตนเอง
2. เชื่อว่าตนเองฉลาด มีความสามารถ มีคุณค่า และมีประสิทธิภาพ
3. มีพลังความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเอง
4. มีความมานะพยายามที่จะชนะอุปสรรคและเผชิญกับปัญหาอย่างยากลำบาก

5. กระตือรือร้นเพื่อให้งานไปถึงจุดหมายที่ต้องการ
6. ยอมรับความเป็นจริง สามารถพูดถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือข้อบกพร่องต่างๆ ของตนได้อย่างตรงไปตรงมา และซื่อสัตย์
7. รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตนเอง
8. กล้าแสดงทัศนคติอย่างเปิดเผย
9. อยากรู้ อยากเห็นสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

จะเห็นว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้น จะประสบผลสำเร็จในการเรียน การทำงาน การดำรงชีวิตต่างๆ ไปหรือกล่าวได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญมากในชีวิตประการหนึ่ง เพราะมีผลต่อการดำเนินชีวิตในทุกๆ เรื่อง สมควรที่จะได้มีการเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในผู้เรียนทุกวัย

ไวเท่น (กัลยา เฟื่องเพียร. 2534 : 30 – 31; Viten.1969:58. *Developing Self-Esteem with Children and Adolescent*) ได้ทบทวนผลงานวิจัยหลายเรื่อง และเขียนสรุปเกี่ยวกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low self-esteem) ไว้ดังนี้

1. บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีปัญหาทางจิตใจมากกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง ปัญหาทางจิตใจที่พบคือ มีความวิตกกังวล นอนไม่หลับ ไม่มีความสุขและเกิดอาการผิดปกติทางร่างกาย
2. บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีความสัมพันธ์กับความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีการตั้งเป้าหมายในชีวิตสำหรับตัวเองต่ำ
3. ในความสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะมีอาการหมกมุ่นอยู่กับความคิดตัวเอง และอ่อนแอต่อการถูกปฏิเสธ ต้องการการยอมรับจากสังคมมาก
4. บุคคลที่มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในทางลบ มักจะได้รับการปฏิเสธจากคนอื่นมากกว่า บุคคลที่มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในแง่ดี กล่าวคือ เขามักจะมองความผิดของผู้อื่นแล้วทำลายหรือซ้ำเติม ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองรู้สึกสบายใจ แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำเช่นนี้กลับเป็นผลเสีย เพราะเป็นการซ้ำเติมตัวเองยิ่งทำให้ผู้อื่นเกลียดมากขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างประสบผลสำเร็จ เนื่องมาจากมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนสามารถเผชิญกับปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ มีความกระตือรือร้นเพื่อไปให้ถึงจุดหมาย ยอมรับความจริง สามารถพูดถึงความล้มเหลว หรือข้อบกพร่องต่างๆ ของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังความคำวิพากษ์วิจารณ์ คุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตของตนเองอย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่สร้างปัญหาให้แก่ผู้อื่น และสังคมจะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสำคัญ จึงสมควรปลูกฝังความรู้สึกเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในเยาวชนของชาติ ในการที่จะได้บุคลิกภาพของคนไทยยุคใหม่ที่มีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถเผชิญกับปัญหา คิดได้อย่างมีระบบ แก้ปัญหาและอุปสรรคได้เป็นอย่างดี มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อบุคคลอื่นของสังคมในทางที่ดีด้วย

4.3 การพัฒนาของการเห็นคุณค่าในตนเอง

แมกซ์นีล (นาวพร แซ่เลื่อง.2539:16;อ้างอิงจาก McNeil.1975:106– 10. *The Psychology of Being Human*) พื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีพัฒนามาจากความรักและการยอมรับในตัวเด็กของพ่อแม่ สิ่งนี้เป็นรากฐานหลักในการสร้างเสริมความรู้สึกที่มั่นคงของการรักตนเอง และคาดหวังให้ผู้อื่นรักตน ต่อมา

ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของเด็กจะขยายความรักความเอาใจใส่ของพ่อแม่ไปสู่บุคคลอื่นในครอบครัวและขยายกว้างออกมาสู่เพื่อน การเห็นคุณค่าในตนเองในช่วงนี้จะขึ้นอยู่กับ การได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยขั้นแรกสุดเด็กจะปฏิบัติตนให้พ่อแม่พอใจและต่อมาเป้าหมายจะค่อยๆ ขยายมาอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานกลุ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เด็กจะมีความต้องการเห็นคุณค่าในตนเองได้ โดยการที่เด็กเรียนรู้ตนเองซึ่งวัดได้จากสิ่งที่เพื่อนติดต่อกับตัวเรา เด็กเริ่มพัฒนา สติปัญญา ทักษะทางสังคมและความมั่นใจในตนเองให้สูงขึ้น ถ้าจุดดีเหล่านี้หากได้รับการเสริมแรงจากกลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นๆ การรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กก็จะพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ

แธทวอเตอร์ (รัศมี โพนเมืองหลัง.2543 : 35 ;อ้างอิงจาก Atwater.1979:128 – 129.*Psychology of Adjustment:Personal Growth in A Changing World*) การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา การดูแลเอาใจใส่ และการให้การยอมรับเด็กตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งมีความสำคัญและส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กนั้นมีผลมาจากความรักที่ได้รับจากลักษณะท่าทีของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูมากกว่าสถานภาพทางสังคมและปริมาณวัตถุสิ่งของที่เขาได้รับ พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนที่ได้รับการพัฒนาจากอัตมโนทัศน์ของเด็ก (Self Concept) เกอร์นีย์ (วัฒนา มัคคสมัน. 2539:29;อ้างอิงจาก Gurney.1988.*Self-Esteem in Children with Special Educational Needs*) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้โดยเฉพาะจากประสบการณ์ของบุคคล และมีลำดับขั้นในการพัฒนา 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 อัตมโนทัศน์เบื้องต้น (Existential or Primitive Self) อยู่ในช่วงอายุประมาณ 0 – 2 ปี แบ่งเป็นขั้นย่อย 4 ขั้น คือ

1.1 ขั้นตอบสนองแม่ (Mother) อายุประมาณ 4 เดือน เด็กยังไม่มีพฤติกรรมในใจในตนเอง แต่จะตอบสนองแม่ด้วยการมอง ยิ้ม หรือส่งเสียง

1.2 ขั้นเล่น (Playmate) อายุประมาณ 5 – 6 เดือน เริ่มสนใจตนเอง มีภาพของตนเอง

1.3 ขั้นเชื่อมโยงภาพของตนเองกับตนเองจริงๆ อายุประมาณ 7 – 11 เดือนเริ่มเชื่อมโยงภาพของตนเอง และเริ่มแยกแยะความแตกต่างระหว่างตนกับคนอื่น

1.4 ขั้นรู้จักตน (Visual Self-recognition) เริ่มรู้จักตนเอง

ขั้นที่ 2 อัตมโนทัศน์ที่ปรากฏภายนอก (Exterior Self) อายุประมาณ 2 – 13 ปี เด็กเรียนรู้ตนเองจากปรากฏการณ์ที่เขาสังเกตเห็นตัวเขาเอง เด็กจะเรียนรู้ตนเองจากร่างกายของเขาแทบจะทั้งหมดพอประมาณ 8 ขวบ เริ่มจะแยกจิตใจออกจากร่างกาย และเริ่มรู้ว่าตัวเองประกอบไปด้วยส่วนของภายนอกที่เขามองเห็นและมีส่วนข้างในที่มองไม่เห็น และในช่วงปลายของขั้นตอนนี้เขาเริ่มที่จะสังเกตตัวเองและสามารถมองตนเองในสถานการณ์อื่นๆ ได้ เริ่มสังเกตเห็นองค์ประกอบภายในตนเองที่มีผลต่อพฤติกรรมของตนเอง

ขั้นที่ 3 ตนจากภายใน (Interior Self) อายุตั้งแต่ประมาณ 13 ปีขึ้นไป รู้จักตนเองในลักษณะบุคลิกภาพของตน ความเชื่อของตน การเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญา มีผลอย่างใหญ่หลวงต่ออัตมโนทัศน์ของบุคคล บุคคลในช่วงนี้มองตนเองอย่างเป็นทางการ

วัชร ทรัพย์มี (2528 : 17) การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น เป็นสิ่งที่ช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขตามวัยของเขา โดยเปิดโอกาสให้ได้มีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขากระทำ ฉะนั้นผู้ใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงหรือได้กระทำสิ่งที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ

ความถนัด และความสนใจของเขา พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือเขาโดยไม่ตั้งความคาดหวังต่อตัวเขามากเกินความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้เขาประสบความสำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองบ้าง

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีพัฒนาการเริ่มแรกมาจากสถาบันอันเป็นพื้นฐานของสังคม คือ ครอบครัว พ่อและแม่ รวมทั้งสมาชิกในครอบครัว มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังและส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ต่อมาสถาบันการศึกษาและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบๆ ตัวเด็กก็มีบทบาทเช่นกัน โครงสร้างของสังคมทั้งหมดที่กล่าวมาถือได้ว่ามีบทบาทที่ช่วยสร้างเสริมความรู้สึกรู้สึกที่มั่นคงของการรักตนเอง มีอัตมโนทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความคาดหวังให้ผู้อื่นรักตน ต่อมาเด็กก็จะมีการเห็นคุณค่าในตนเอง จากนั้นก็จะขยายความรัก ความเอาใจใส่ที่บิดา มารดา มีต่อตนขยายไปสู่บุคคลในครอบครัว และขยายกว้างออกไปยังกลุ่มเพื่อนและบุคคลต่างๆ ในสังคม

4.4 ลักษณะของเด็กที่เห็นคุณค่าในตนเอง

มาตสววรรค์ พัฒรานพพงษ์ (2531 : 24) กล่าวว่า เด็กที่เห็นคุณค่าในตนเอง มักจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่แสดงความเชื่อมั่นในตนเองนั้นมักจะแสดงในภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนี้จะรวมถึงความเต็มใจที่จะเสี่ยง มีความสามารถที่จะแข่งขันกับตน มีความกล้าและรักษาผลประโยชน์ของตน

เกล ลินเดนฟิลด์ (Gael Lindenfield. 2000 : 3 – 20) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง มักจะเป็นบุคคลที่มีความพร้อมในการที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้น ขยันขันแข็ง เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมาย มีความเชื่อมั่นในตนเอง ควบคุมอารมณ์ได้ คิดตรึกตรองอย่างใคร่ครวญ มีพฤติกรรมที่เปิดเผยและเต็มไปด้วยความหมาย การที่บุคคลที่มีคุณลักษณะของการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในสังคมจะทำให้เกิดการซึมซับคุณลักษณะดังกล่าว ให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกคนอื่น ๆ ไปด้วยเหมือนกับว่า “คุณค่าในตนเอง” ถูกสร้างและรักษาไว้ด้วยตัวของเราเอง

ยังส์ (อนุบาลรักลูก.2538 : 2 ;อ้างอิงจาก Youngs. n.d. *The 6 Vital Ingredients of Self-Esteem: How to Develop them in your Students A Comprehensive Guide for Educators.K-12*) กล่าวถึง ลักษณะพื้นฐานของเด็กที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ดังนี้

1. มีความรู้สึกปลอดภัย ไม่หวาดกลัวต่อการถูกทำร้าย ยอมรับและเชื่อมั่นต่อผู้อื่น มีการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ มีน้ำเสียงหนักแน่นและประสานสายตาดูขณะสนทนา
2. มีความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ ไม่รู้สึกถูกละทิ้งหรือกระทำให้อดอยากจากการถูกตำหนิด้วยคำรุนแรง เด็กเรียนรู้และสนใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเมตตาและเห็นใจเพื่อนมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันเด็กจะรู้สึกมั่นคงในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นได้ และสามารถบอกถึงสิ่งที่ตนต้องการได้
3. มีความรู้สึกว่ามีตัวตน โดยเด็กสามารถค้นหาตัวตนของเขาเองจากกระจกและเชื่อว่าตนมีคุณค่าน่ายกย่อง และยกย่องผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนได้กระทำ
4. มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ ใ้รับการยอมรับจากผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความเชื่อมั่น และดำรงความเป็นตัวของตัวเอง
5. มีความรู้สึกว่าจะมีความสามารถ บรรารณาจะทำการต่างๆ ให้ดี เรียนรู้ที่จะหยุดพิจารณา ทบทวนต่อสิ่งที่ยาก และรู้ว่าควรจะเริ่มต้นหรือหยุดกระทำสิ่งใด มีพลังที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ด้วยตัวของตัวเอง

6. มีความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ มีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความหมาย มีทิศทางหรือมีเป้าหมาย สามารถเผชิญหน้ากับอุปสรรคโดยการสร้างทางเลือกใหม่ได้ มีสุขภาพจิตดี ยิ้มง่ายสนุกสนานที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุตามเป้าหมาย

ประทีน มหาพันธ์ (2536 : 3 – 6) ลักษณะของเด็กที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำคือ พยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ชอบถูกดูถูกความสามารถของตนเอง ประเมินความสามารถของตนต่ำกว่าความเป็นจริง มีความรู้สึกว่าผู้อื่นไม่เห็นคุณค่าหรือเห็นความสำคัญของตน เมื่อตนทำผิดพลาดมักตำหนิผู้อื่น ถูกผู้อื่นซักจูงได้ง่าย ชอบปกป้องตัวเองและรู้สึกไม่พอใจอะไรง่าย ๆ มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีบารมี ไม่มีความสามารถ ไม่ค่อยแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึก

ลักษณะของบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจากการศึกษาของแบสส์ (Bass, 1960 : 129) มีลักษณะดังนี้ คือ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก มีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ มีลักษณะยอมรับตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ใส่ใจความสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ได้อย่างละเอียดอ่อน สามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ใช้กลไกในการป้องกันตนเองน้อย เป็นผู้ริเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อน มีความยืดหยุ่น และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ มีความกระตือรือร้น กล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถและทำงานได้อย่างเต็มที่ มีความวิตกกังวลน้อย ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะมีปัญหาทางการเรียน (สุพรรณิ จันทรวิเศษ, 2539 : 21; อ้างอิงจาก Mussen and others, 1969 : 492. *Child-Development and Personality*) และมีโอกาสได้รับความทุกข์ทรมานจากอาการจิตแปรปรวน เช่น วิตกกังวล โรคนอนไม่หลับ ปวดศีรษะ กัดเล็บ หัวใจสั้น รวมทั้งภาวะซึมเศร้าด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะของคนที่เห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะเป็นคนที่มีความหมาย และมีสิ่งที่ดีอยู่ภายในมีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าเผชิญกับปัญหา ถือว่าปัญหาเป็นสิ่งท้าทาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคสามารถดำเนินชีวิตด้วยชัยชนะ ทำให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำให้ชีวิตมีความสุขปราศจากความวิตกกังวล

4.5 แนวทางการพัฒนาและสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองดังต่อไปนี้

บรูค (Brooks, 1992 : 544 – 548) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กดังนี้

1. พัฒนาความรับผิดชอบและการให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม
2. เปิดโอกาสให้คิดทางเลือกและการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เสริมสร้างวินัยในตนเองโดยการสร้างแนวปฏิบัติและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา
4. ให้การสนับสนุนสร้างกำลังใจและให้ข้อมูลย้อนกลับด้านบวก
5. ช่วยให้ได้รู้สึกยอมรับความล้มเหลวหรือความผิดพลาด

เกอร์นีย์ (วัฒนา มัคคสมัน, 2539: 23; อ้างอิงจาก Gerney, 1988. *Self- Esteem in Children with Special Educational Needs.*) เสนอวิธีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง สรุปได้ดังนี้

1. ให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวกแก่เด็ก แม้ในการกระทำที่ผิดพลาด
2. กระตุ้นให้เด็กใช้ประโยชน์ที่อ้างอิงถึงตัวเองในทางบวกให้มากขึ้น
3. การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก
4. ให้เด็กมีประสบการณ์ในการพบกับความสำเร็จ
5. ใช้กระบวนการในการกำหนดข้อตกลงในห้องเรียน
6. การให้คำแนะนำปรึกษาโดยตรงแก่เด็ก
7. มีกิจกรรมพิเศษสำหรับเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตัวเองให้กับเด็ก

แซสซี (Sasse.1978 : 48) เสนอการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยวิธีการ ดังนี้

1. สร้างความมั่นใจในตนเอง โดยพยายามนึกถึงความสำเร็จในวันข้างหน้าของชีวิต
2. ระลึกถึงงานที่ตนทำได้สำเร็จแล้วให้รางวัลเป็นสินน้ำใจหรือชมเชยตนเอง หรือให้สิ่งที่มีความหมายแก่ตน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานทำมากขึ้น
3. บันทึกความสำเร็จที่ได้รับสิ่งที่ทำได้ดีเป็นเวลานานติดต่อกันหลายสัปดาห์ หรือหลาย ๆ

เดือน

คูเปอร์ สมิท (Gurney.1988:27– 28 ; Citing Coopersmith, 1959. *Self-Esteem in Children with Special Education Needs*) กล่าวว่า บุคคลสามารถพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ได้รับการนับถือ การยอมรับ การได้รับการปฏิบัติตอบจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเอง
2. ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมีผลให้บุคคลเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและมีผลต่อสถานภาพและตำแหน่งในสังคม
3. มีการกระทำที่ได้รับการยอมรับว่าสอดคล้องกับค่านิยมและความปรารถนาของตน
4. ลักษณะของการตอบสนองเมื่อได้รับการประเมิน

คลิก (Click. 1994) เสนอวิธีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

1. มีข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจและสนใจเป็นพิเศษของเด็กทุกคน
2. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กทุกคน
3. จำลักษณะเด่นหลายๆ ของแต่ละคนให้ได้
4. ต้องมีความเชื่อว่า ความคิดต่อตนเองของเด็กเปลี่ยนแปลงได้
5. มีความตั้งใจจริง
6. ให้การสนับสนุนกับเด็ก
7. จัดหาแนวทางใดๆ ที่ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสประสบผลสำเร็จ
8. เคารพความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักจิตวิทยาที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองได้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ให้การรับฟังและยอมรับความคิดเห็น มีการเสริมแรงและให้กำลังใจ นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายอาจส่งเสริมได้โดยการจัดกิจกรรมคลายเครียดต่างๆ เพื่อให้เกิดความสงบและเกิดความสมดุลระหว่างร่างกายและจิตใจ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2540 : 34 – 37)

2. เปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น เป็นการสะท้อนความคิดและค่านิยมของตน เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และเข้าใจความคิดเห็นและค่านิยมของผู้อื่น

3. มีการตั้งเป้าหมายหรือคาดหวังถึงวันข้างหน้า เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ การระลึกถึงงานที่สำเร็จแล้วเป็นการให้กำลังใจและชื่นชมให้ตัวเอง (Sasse.1978:48)

4. มีการวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับจากการแก้ปัญหาพร้อมกัน ช่วยให้เกิดการเสนอแนะ ทำให้เกิดการยอมรับสภาพตามความเป็นจริง ดังที่ บรูค (Brook.1992: 544 – 548) กล่าวว่า การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองช่วยให้เกิดความตระหนักและยอมรับความสำเร็จและความล้มเหลวของตน

4.6 การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีลักษณะทางนามธรรม ซึ่งวัดได้ยาก ได้มีผู้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยวิธีการรายงานตนเอง เช่น แบบวัด Tennessee self-Concept แบบวัด Self – Esteem Scale แบบวัด Self – Esteem Inventory (Coopersmith. 1984) เป็นต้น (อังกฤษ เทศทิศ. 2543: 35-37) เนื่องจากการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า การรายงานตนเองให้ข้อมูลที่ถูกต้องกว่าวิธีการอื่นๆ รอเจอร์สและอัลพอร์ต ได้แสดงความคิดเห็นว่าถ้าต้องการทราบความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของใครก็ควรไปถามผู้นั้น เพราะไม่มีใครรู้จักเขาไปกว่าตัวเขาเอง นอกจากนี้ โรบินสัน ได้แสดงความคิดเห็นว่าในการพัฒนาแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้วิธีการรายงานตนเองอย่างมีมาตรฐานนั้น ผู้สร้างควรกำหนดให้มีสเกลการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริงไว้ในแบบวัดของตน เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ตอบแบบวัดตอบแบบวัดในลักษณะที่ทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น นอกจากนี้ควรมีการศึกษาวิธีการรายงานตนเองเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสอดคล้องกับการประเมินพฤติกรรมจากบุคคลต่างๆ เช่น นักจิตวิทยา พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และเพื่อนหรือไม่ ในแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยทั่วไปมักขาดคุณสมบัติดังกล่าว ซึ่งรวมถึงแบบวัด Tennessee Self – Concept Scale จะมีเฉพาะสเกลการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง แบบวัด Self – Esteem Scale ไม่มีทั้งสเกลการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง และการประเมินพฤติกรรมจากบุคคลอื่น ในขณะที่แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของคูเปอร์สมิธ นั้นมีคุณสมบัติทั้ง 2 ลักษณะ กล่าวคือ มีทั้งสเกลการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริงและการประเมินพฤติกรรมจากบุคคลอื่น

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1984: 5-6) ได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith. Self Esteem Inventory.1984) โดยใช้รูปแบบของการรายงานตนเอง เขาได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 3 ฉบับ คือ ฉบับนักเรียน (School form) ฉบับสั้น (School Short form) และฉบับผู้ใหญ่ (Adult form) แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนเหมาะสำหรับเด็กอายุ 8 – 15 ปี ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อความที่เป็นรายงานตนเอง 50 ข้อ แบ่งออกเป็นหมวดต่างๆ คือ ตนโดยทั่วไป ตนในสังคม พ่อแม่และที่บ้าน โรงเรียนและการศึกษาและหมวดการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง

ยังมีแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองอีกชนิดหนึ่ง ที่สามารถวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนเกรด 1 – 6 คือ เครื่องมือการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านพฤติกรรม (Behavioral Academic Self-Esteem : BASE) โดยคูเปอร์สมิธ และกิลเบิร์ต (Coopersmith&Gilberts.1982) ซึ่งใช้หลักการพื้นฐานในการวัด 5 หลักเกณฑ์ด้วยกัน ได้แก่ การคิดตัดสินใจเพื่อกำหนดลักษณะเฉพาะตัว, หน้าที่ที่มีต่อสังคม เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับกลุ่ม, การสามารถเผชิญความสำเร็จและความล้มเหลว, หน้าที่ต่อสังคมในตำแหน่งบทบาทในกลุ่มเพื่อน, ความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวสามารถประเมินได้โดยการสังเกตซึ่งทำได้ครุมากกว่าการที่ให้เด็กรายงานตนเองจากแบบสำรวจ (Robert W. Reasoner. 1994 : 95 – 98) โดยสามารถวัดได้ชัดเจนในนักเรียนระดับ 4 ลงมา

แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนได้มีผู้ศึกษาความเชื่อมั่นโดยการตรวจสอบภายในกับนักเรียนในเกรด 5, 9, 12, รวม 600 คนได้ค่า .81, .86, .80 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในจากการศึกษากับนักเรียนเกรด 4 – 8 จำนวนประมาณ 2,600 คนสูงถึง .87 -.92 ส่วนความเที่ยงตรงได้ทดสอบกับนักเรียนเกรด 4 – 8 จำนวน 7,600 คนได้ผลยืนยันความตรงตามโครงสร้างทฤษฎีของคูเปอร์สมิท (อังกฤษ เทศทิศ .;อ้างอิงจาก Coopersmith. 1984 :12-13)

คูเปอร์สมิท (Coopersmith.1984: 5-6) ได้นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนมาทำการดัดแปลงในชั้นลง มีคำถามย่อยทั้งหมด 25 ข้อ มีการศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนกับแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้นได้ค่า .86 ต่อมามีการดัดแปลงภาษา และสถานการณ์ในข้อคำถามของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้นเป็นแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้ใหญ่ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไปกับนักศึกษาไฮสคูล และนักศึกษาวิทยาลัยจำนวน 647 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้น และแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับผู้ใหญ่ แล้วหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดทั้ง 2 ฉบับได้ค่าสหสัมพันธ์สูงถึง .80 (Coopersmith. 1984 : 6) แสดงให้เห็นว่าแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith ทั้ง 3 ฉบับวัดได้ในสิ่งเดียวกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับที่ใช้กับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 8 ถึง 15 ปี ของคูเปอร์สมิทมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

งานวิจัยต่างประเทศ

คอนราตน์ (Conrad. 1996 : 158 – A) ได้ทำการวิจัยกึ่งทดลองกับนักเรียนเกรด 5 ที่ได้รับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่าผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จากวิธีการศึกษาอย่างมีอิสระ จากการสังเกต การสำรวจ ตั้งคำถาม ค้นหา เปลี่ยนแปลงความรู้ โดยผู้เรียนแสดงความสนใจ สิ่งที่ได้เรียนรู้ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

บูลลอค (Builock. 1996 : 611 – A) ได้ศึกษาประเมินประสิทธิภาพ ผลของการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของครูคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีดังกล่าวมีเจตคติทางบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์

งานวิจัยในประเทศ

ไพจิตร สดวกการ (2539 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 145 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 75 คนและกลุ่มควบคุม 70 คน พบว่า

1. นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลาง ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนระดับเดียวกันที่ได้รับการสอนปกติ ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในนักเรียนระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงและต่ำ

2. ขนาดของความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่มาจากการสอนด้วยกระบวนการสอนคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นและการสอนตามปกติในนักเรียนระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางและต่ำ มีขนาดใหญ่กว่าขนาดของความแตกต่างในนักเรียนระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง

3. นักเรียนระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงและปานกลาง ที่ได้รับการสอนด้วยระบบการสอนคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้น และที่ได้รับการสอนตามปกติในความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปานกลาง และต่ำ ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้น มีความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนระดับเดียวกันที่ได้รับการสอนตามปกติที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05, .001 และ .05 ตามลำดับ

สาคร ธรรมศักดิ์ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์แบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์แบบร่วมมือ กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ระพีพันธ์ คร้ามมี (2544: บทคัดย่อ) เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ พบว่าการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้มีทักษะในการคิด มีเจตคติที่ดีและมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลจึงทำให้ผู้วิจัยนำการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษารายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

แบลค (Black, 1981 : 2605 – A) ได้ทำการศึกษาผลของการทำสัญญาการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนซ้ำในระดับกลาง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมโนภาพแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มาร์เทินส์ (Martens, 1981 : 477) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลและอาจารย์ผู้สอนเพื่อพัฒนาอาชีพ และความรับผิดชอบในการเรียนโดยใช้สัญญาการเรียนในหลักสูตรการเรียนปีสุดท้าย และ

พบว่า นักเรียนพยาบาลมีความเห็นว่า กระบวนการเรียนซึ่งใช้ในสัญญาการเรียน มีประโยชน์ช่วยควบคุม การเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นถึง 95 เปอร์เซ็นต์ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องช่วยเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียน

ดาร์สท และคนอื่นๆ (Darst and others.1983 : 66 – 67) ได้ทำการวิจัยกับนักเรียนที่เรียนวิชา แรกเกทบอล โดยใช้สัญญาการเรียนเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยอมรับว่าสัญญา การเรียนเป็นแรงผลักดันไปสู่ทักษะการทำงานที่มีประสิทธิภาพตามอัตราการเรียนรู้อัตราการเรียนรู้อของตนเอง นักเรียนมี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการศึกษาวิชานี้มากที่สุด ทราบความคาดหวังของตนเอง เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการ เรียนรู้มากกว่าการสอน มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นและเรียนด้วยตนเอง และมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน จากการเรียนด้วยสัญญาการเรียนมาก

ปาร์คเกอร์ (Parker. 1986 : 2221 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้สัญญาการเรียนที่มีต่อ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 74 คน ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เบื้องต้น ใช้เวลาในการศึกษาตลอด 1 ภาค เรียนสุดท้าย ในปีการศึกษา 1984 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

สุปราณี ศรีใสคำ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการทดลองสอนการอ่านภาษาอังกฤษ โดยเปรียบเทียบ ผลการสอนที่ใช้สัญญาการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ใช้สัญญาการเรียนสูงกว่าการสอน ตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสรี อินทร์คง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ และความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 80 คน ที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ที่เรียนด้วยสัญญาการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรับผิดชอบในการเรียน วิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำเพียร ปรานีราช (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วย วิธีการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนกับการเรียนการสอนโดยคู่มือครูพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและ ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สรุปจากงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน ช่วยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ว่าจะเรียนวิชาใดก็ตามถ้าเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับ ความสามารถของนักเรียนและเนื้อหาวิชานั้น ทำให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้วยังเป็นเครื่องช่วยเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำวิธีการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน มาเป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้

จากงานวิจัยในประเทศ ซึ่งมีงานวิจัยเพียง 3 ท่านเท่านั้น ซึ่งนับว่ายังมีน้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึง สนใจที่จะทำการเปรียบเทียบว่าการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีความแตกต่างจากการสอนด้วยวิธีการแบบอื่น หรือไม่

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

เพค (Peck.1976 : 4233 – A) ได้เปรียบเทียบการสอนตามจุดประสงค์ด้านความคิดความเข้าใจ และด้านความรู้ในสถานการณ์ 3 อย่าง คือ การสอนในห้องเรียนและการผสมผสานระหว่างการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนนอกห้องเรียนมีคะแนนความคิด ความเข้าใจ เฉลี่ยหลังจากการสอนมากขึ้น อีก 2 กลุ่มก็มีคะแนนเฉลี่ยหลังการสอนสูงขึ้น แต่ไม่มากเท่ากับกลุ่มที่ได้รับการสอนนอกห้องเรียนและในห้องเรียน

ลัมพ์คิน (ชานาญ เอี่ยมสำอาง.2539 : 77; อ้างอิงจาก Lumpkin. 1991 .*Dissertation Abstracts International*) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน เกรด 5 และเกรด 6 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นนักเรียนเกรด 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนเกรด 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม

งานวิจัยในประเทศ

สุมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุรยา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูพบว่า กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

สมิธ (Smith. 1997 : 91) ได้ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลจากการเสนอชื่อและรับเลือกเข้าโปรแกรมเด็กปัญญาเลิศ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลที่เป็นไปได้ในเรื่องอัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่ถูกเสนอชื่อและรับเข้าโปรแกรมเด็กปัญญาเลิศกับนักเรียนที่ถูกเสนอชื่อแต่ไม่ได้รับเข้าโปรแกรมวัดโดยทดสอบก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมของปีเออร์ – ฮาร์วิส แบบประเมินอัตมโนทัศน์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นเกรด 3 – 6 จำนวน 207 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีอัตมโนทัศน์ไม่ลดน้อยลงเพราะเหตุที่ไม่ได้รับเข้าโปรแกรมเพราะว่าคะแนนที่ใช้ประเมินเรื่องอัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่ได้รับเข้าโปรแกรมเด็กปัญญาเลิศก็ยังประเมินได้คะแนนในระดับต่ำ และเป็นคะแนนที่ปรากฏในระยะสั้น จึงแนะนำให้ทำการทดสอบหลังการทดลองเพิ่มอีกหลังจากประเมินแล้ว 1 ปี

งานวิจัยในประเทศ

สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ (2531: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้เพื่อนฝูงให้การช่วยเหลือในกลุ่ม เพื่อเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า เด็กได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนรับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 และเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สถิต ภัตระ (2535 : 90) ได้ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคคลวัยรุ่นที่มีบิดา มารดาที่แท้จริงอยู่ด้วยกัน และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวนทั้งสิ้น 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองคือ แบบทดสอบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคม ความพอใจในครอบครัว และเพศ เป็นตัวแปรพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลวัยรุ่น โดยที่ตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ บทบาทการนำครอบครัวของบิดา มารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับชั้นเรียน ไม่มีประสิทธิภาพสูงพอที่จะทำนายการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลวัยรุ่นได้

สมพิศ ไชยกิจ (2536 : 99 – 100) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนราธิวาส พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างในด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยนักเรียนหญิงมีการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันและความสัมพันธ์กับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์ – คำนวณ โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์ – คำนวณ โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 60 คนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214)ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับสลาก จากจำนวน 3 ห้องเรียนมาเป็น 2 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน นำชื่อนักเรียนทั้งสองห้องเรียนมาคละกัน แล้วนำมาจับสลากเพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน จับสลากอีกครั้งหนึ่งเพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 คือ

กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 30 คน เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 30 คน เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนด้วยสัญญาการเรียนระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การทดลองใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โดยใช้เวลาดทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 16 คาบ

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา รายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ เรื่องความร่วมมือและความขัดแย้งในภูมิภาคที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบ Randomized Control – Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2540 : 62) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังตาราง

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองของการวิจัย

กลุ่ม	ก่อนสอบ	ทดลอง	สอบหลัง
RE ₁	T ₁	X ₁	T ₂
RE ₂	T ₁	X ₂	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

RE ₁	แทน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้มาโดยการสุ่ม
RE ₂	แทน กลุ่มทดลองที่ 2 ได้มาโดยการสุ่ม
T ₁	แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂	แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)
X ₁	แทน การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
X ₂	แทน การสอนด้วยสัญญาการเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย

1. แผนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ วิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) เรื่อง ความร่วมมือและความขัดแย้งในแต่ละภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
2. แผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน วิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) เรื่อง ความร่วมมือและความขัดแย้งในแต่ละภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214)
4. แบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์วิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) เนื้อหาที่ใช้ในการสอนกลุ่มทดลองนั้น ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.2 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) เพื่อนำมาสร้างแผนการสอน

1.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากหนังสือเรียนและหนังสืออื่นๆ ได้แก่ เรื่อง ความร่วมมือและความขัดแย้งในแต่ละภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.4 จากคำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วสร้างแผนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ จำนวน 4 แผน 16 คาบ ซึ่งประกอบด้วย

1.4.1 ความคิดรวบยอด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 เนื้อหา

1.4.4 กิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1.4.4.1 ชั้นกระตุ้น

1.4.4.2 ชั้นสำรวจปัญหา

1.4.4.3 ชั้นอธิบายความคิดรวบยอด

1.4.4.4 ชั้นขยายความคิดเพื่อประยุกต์ใช้

1.4.4.5 ชั้นเชื่อมโยงองค์ความรู้

1.4.4.6 ชั้นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

1.4.4.7 ชั้นประเมินผล

1.5 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้แก่ อาจารย์มุกดาเปรมศรี อาจารย์ระพีพันธ์ ครัมย์มี และอาจารย์จิรภัทร์ บัวสุวรรณซึ่งแต่ละท่านมีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตรวจสอบแก้ไขเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลา ภาษาที่ใช้ และคุณภาพในเรื่องของความเที่ยงตรงเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงในแต่ละแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง

1.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อหาข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา การสื่อความหมายและเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง

1.7 นำแผนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ไปสอนเพื่อการวิจัยต่อไป

2. สร้างแผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน

2.1 ศึกษาการสอนด้วยสัญญาการเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) เพื่อนำมาสร้างแผนการสอน

2.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากหนังสือเรียนและหนังสืออื่นๆ ได้แก่ เรื่อง ความร่วมมือและความขัดแย้งในแต่ละภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2.4 จากคำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วสร้างแผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน จำนวน 4 แผน 16 คาบ ประกอบด้วย

2.4.1 ชั้นเตรียม

2.4.2 ชั้นร่างสัญญา

2.4.3 ชั้นตกลงสัญญา

2.4.4 ชั้นทำกิจกรรมการเรียน

2.4.5 ชั้นประเมินผลการเรียน

2.5 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์มุกดา เปรมศรี อาจารย์ระพีพันธ์ ตรีรัมย์ และอาจารย์จักรภัทร์ บัวสุวรรณ ซึ่งแต่ละท่านมีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตรวจสอบแก้ไขในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เวลา ภาษาที่ใช้ และคุณภาพในเรื่องความเที่ยงตรงเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงในแต่ละแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง

2.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและโรงเรียนวัดสุทธิวราชม เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อหาข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา การสื่อความหมายและเวลาที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้จริง

2.7 นำแผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน ไปสอนเพื่อการวิจัยต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากหนังสือเทคนิค และการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 1 – 140) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอนตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยร่วมกับนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา กลุ่มการสอนสังคมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 คน ทำการวิเคราะห์ตามหลักของบลูม (Bloom.1956 : 46 – 50) สำหรับเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าต้องการวัดพฤติกรรม ในเนื้อหาอะไร จำนวนมากน้อยเพียงใด

3.2.2 จำแนกจุดมุ่งหมายการศึกษาออกเป็นพฤติกรรม โดยจำแนกจุดมุ่งหมายในรายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) ว่าประกอบด้วยพฤติกรรมที่ต้องการวัด 5 ด้าน คือ

3.2.2.1 ความรู้ ความจำ

3.2.2.2 ความเข้าใจ

3.2.2.3 การนำไปใช้

3.2.2.4 การวิเคราะห์

3.2.2.5 การประเมินค่า

3.2.3 ให้ความหมายของแต่ละพฤติกรรมพร้อมระบุลักษณะการกระทำ หรือ การแสดงออกที่บุคคลนั้นที่ละพฤติกรรม

3.2.4 จำแนกเนื้อหาสาระบุคความคิดรวบยอดของแต่ละเนื้อหา

3.2.5 ให้ค่าน้ำหนักโดยผู้ร่วมดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรกำหนดค่า

3.2.6 สร้างตารางเฉลี่ยโดยนำคะแนนแต่ละช่องของแต่ละคนมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนคนทั้งหมดที่ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.7 สร้างตาราง 1000 โดยเปลี่ยนคะแนนในแต่ละช่องรวมทั้งหมดเท่ากับ 1000 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลให้ต้องเปลี่ยนคะแนนในแต่ละช่องด้วยการปรับคะแนนให้ได้ตาราง 1000

3.2.8 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเนื้อเรื่องที่ใช้ในการทดลอง โดยยึดเกณฑ์ตามผลวิเคราะห์หลักสูตร แบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก และครอบคลุมเนื้อหาที่สอน จำนวน 85 ข้อ

3.3 แบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านได้แก่ อาจารย์ภิญโญ แก่งศิริ อาจารย์ยุพาวดี รัชดาพรธนาธิกุล ซึ่งเชี่ยวชาญในเรื่องของการวัดผล และอาจารย์มุกดา เปรมศรี อาจารย์ระพีพันธ์ ทรัพย์มีและอาจารย์จิรภัทร์ บัวสุวรรณ ซึ่งเชี่ยวชาญในเรื่องของสาระในเนื้อหาของวิชา สังคมศึกษาเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้จำนวน 60 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างตามเกณฑ์วิเคราะห์หลักสูตรไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ที่เคยเรียนบทเรียนนี้มาแล้วเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.5 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ คือ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือเว้นไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกจะได้ 0 คะแนน

3.6 นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อโดยใช้เทคนิค 27 % ของจุง เทห์ ฟาน (Fan . 1952 : 3 - 12) แล้วเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่า

ความยากง่าย (p) ระหว่าง .20-.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 ขึ้นไป คัดเลือกไว้จำนวน 40 ข้อ การวิจัยครั้งนี้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่า ความยากง่าย (p) ระหว่าง.20-.79และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .22-.59 นำแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด 40 ข้อ นำไปทดสอบอีกครั้งและนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR – 20 ของ กูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 197 – 199) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.872

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส. 0214) เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 5 ตัวเลือก โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- (ความรู้ ความจำ) (0) อังกฤษ (UNCTAD) มีบทบาทที่เกี่ยวข้องในองค์การสหประชาชาติในเรื่องใด
1. จัดประชุมว่าด้วยการค้าและการพัฒนาระหว่างประเทศ
 2. จัดประชุมว่าด้วยการค้าและการพัฒนาระหว่างประเทศในเอเชียแปซิฟิก
 3. จัดประชุมแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงระหว่างประเทศ
 4. จัดประชุมแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงระหว่างประเทศในเอเชียแปซิฟิก
 5. จัดประชุมแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงระหว่างประเทศแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในเอเชียแปซิฟิก

(ตอบข้อ 1)

- (ความเข้าใจ) (00) การปฏิวัติวัฒนธรรมในจีนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อะไรมากที่สุด
1. การรณรงค์ต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตกของ เต็ง เสี่ยว ผิง
 2. การรณรงค์ต่อต้าน ปัญญาชนของ เหมา เจ๋อ ตุง
 3. ปฏิบัติการต่อต้านจารีตศักดิ์นาของกลุ่มเยาวชนเรดการ์ด
 4. การลดอำนาจของกลุ่มแก๊งสี่คน
 5. ดร.ซุน ยัตเซน รณรงค์ต่อต้านราชวงศ์ชิง ซึ่งไม่ใช่ชาวจีน

(ตอบข้อ 3)

(การประเมินค่า) (000) ตามทัศนะของจีน การที่อังกฤษคืนเกาะฮ่องกงแก่สาธารณรัฐประชาชนจีนใน

ค.ศ. 1997 มีความสำคัญอย่างไรต่อประเทศจีน

1. เป็นการสิ้นสุดของสงครามเย็น
2. เป็นการสิ้นสุดการแตกแยกภายในจีน
3. จีนสามารถใช้ฮ่องกงเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญ
4. เป็นการทดลองการปกครองแบบหนึ่งประเทศสองระบบ
5. เป็นการสิ้นสุดการเสียเกียรติภูมิของจีนในยุคจักรวรรดินิยม

(ตอบข้อ 5)

(การวิเคราะห์) (0000)มีการกล่าวกันว่าประเทศญี่ปุ่นพัฒนาประเทศด้วยการเลียนแบบประเทศที่พัฒนาแล้ว นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมอะไรที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมของญี่ปุ่นมากที่สุด

1. เลียนแบบเทคโนโลยีในการผลิตและพัฒนาให้ดีกว่าเดิม
2. เลียนแบบชนิดของสินค้าที่ผลิต และพัฒนาให้มีรูปแบบที่ดีขึ้น
3. เลียนแบบวิธีการตลาดและพัฒนาช่องทางจำหน่ายสินค้าให้กว้างขวางขึ้น
4. เลียนแบบสินค้าทางด้านลิขสิทธิ์ทางปัญญาเพื่อความคล่องตัวทางการขายตลาด
5. เลียนแบบการจัดการองค์กรและพัฒนาให้ที่ความสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของบรรพบุรุษ

(ตอบข้อ 1)

(การวิเคราะห์) (00000) เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจในการตัดสินใจให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาของ พล.เอก เปอร์เวซ มุซาร์ราฟ ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายที่ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาเมื่อเดือนกันยายนพ.ศ. 2544

1. ความขัดแย้งทางด้านศาสนา
2. ความขัดแย้งทางด้านพรมแดน
3. ปัญหาในดินแดนแคชเมียร์
4. การพัฒนาทางด้านอาวุธนิวเคลียร์
5. การสร้างควมมีเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล

(ตอบข้อ 3)

4. แบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษารายละเอียด จากหนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ศึกษาจากหนังสือคู่มือครูในการสร้างแบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองเบื้องต้น และศึกษาจากแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 8-15 ปี (Self – Esteem Inventory The school Form) ของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith . 1990)

4.2 สร้างแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ โดยดัดแปลงปรับปรุงมาจากแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของ The Coopersmith Self – Esteem Inventory, The school Form ของคูเปอร์สมิธ ฉบับที่ใช้กับนักเรียน โดยมีจำนวนข้อทั้งสิ้น 58 ข้อ คือ ด้านตนเองมีจำนวน 26 ข้อ, ด้านสังคม - เพื่อน มีจำนวน 8 ข้อ, ด้านโรงเรียนและการศึกษามีจำนวน 8 ข้อ, ด้านครอบครัวมีจำนวน 8 ข้อและด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบมีจำนวน 8 ข้อ

4.3 นำแบบสำรวจการประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้แก่

รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์เมธิรินทร์ ภิญญชนและรองศาสตราจารย์อัฉรรา สุขารมณต์ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 58 ข้อก่อนนำไปทดลองใช้

4.4 นำแบบสำรวจการประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 58 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และนำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนน ถ้าเลือกคำตอบที่เหมือนฉันจะได้ข้อละ 1 คะแนน

4.5 นำผลจากการตรวจให้คะแนนแบบสำรวจการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อระหว่างกลุ่มที่ได้คะแนนสูง 25 เปอร์เซนต์กับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ 25 เปอร์เซนต์ โดยใช้การแจกแจงที่ (t - distribution) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 85) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ไว้จำนวน 35 ข้อ คือด้านตัวเองมีจำนวน 18 ข้อ, ด้านสังคม – เพื่อน มีจำนวน 3 ข้อ, ด้านโรงเรียนและการศึกษา มีจำนวน 4 ข้อ, ด้านครอบครัวมีจำนวน 7 ข้อและด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ มีจำนวน 3 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก t ระหว่าง 1.75 – 4.57

4.6 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยนำแบบสำรวจการประเมินที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์แล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach.1970:161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.774

4.7 นำแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะคำถามของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

ลักษณะของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง โดยแบบสำรวจที่ใช้ทดสอบมีจำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อ ประกอบไปด้วย ข้อความทางด้านบวกและข้อความทางด้านลบ แบบสำรวจนี้วัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 5 ด้าน คือ ด้านตนเอง, ด้านสังคม-เพื่อน, ด้านโรงเรียนและการศึกษา, ด้านครอบครัว, ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบซึ่งในแบบสำรวจชุดนี้มีจำนวนข้อในแต่ละหมวด ดังนี้

1. ด้านตนเอง มีจำนวนข้อ 18 ข้อ

2. ด้านสังคม – เพื่อน มีจำนวนข้อ 3 ข้อ
3. ด้านโรงเรียนและการศึกษา มีจำนวนข้อ 4 ข้อ
4. ด้านครอบครัว มีจำนวนข้อ 7 ข้อ
5. ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ มีจำนวนข้อ 3 ข้อ

ตัวอย่างแบบการสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

ชื่อ..... อายุ..... ปี
 โรงเรียน..... เพศ ชาย หญิง
 ชั้น..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง ข้อมูลต่อไปนี้ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของท่านที่มีต่อตนเอง ถ้าข้อความใดตรงกับความรู้สึกของท่าน ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง “เหมือนฉัน” แต่ถ้าข้อใดไม่ตรงกับความรู้สึกของท่าน ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง “ไม่เหมือนฉัน”

โปรดทราบว่าแบบสำรวจฉบับนี้ไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก และข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับโดยไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านเป็นอันขาด ให้ทำทั้ง 35 ข้อ

วิธีการตอบแบบสำรวจ

ให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาข้อความนั้นๆ ว่าตรงกับลักษณะของตนเองหรือไม่ ถ้าตรงกับลักษณะของตนเอง ก็ให้ใส่เครื่องหมาย X ลงในช่อง “เหมือนฉัน” แต่ถ้าข้อความใดไม่ตรงกับลักษณะของตนเองก็ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง “ไม่เหมือนฉัน” ลงในช่องคำตอบนั้นๆ

เหมือนฉัน	ไม่เหมือนฉัน	
.....	1. เป็นเรื่องที่ลำบากมากสำหรับฉันที่ต้องไปพูดหน้าชั้นเรียน (ด้านตนเอง)
.....	2. มีหลายๆอย่างในตัวฉันที่ฉันอยากจะเปลี่ยนแปลงถ้าฉันสามารถทำได้ (ด้านตนเอง)
.....	3. คนอื่นๆเขามีคนชอบมากกว่าฉัน (ด้านสังคม)
.....	4. ฉันไม่ค่อยชอบอยู่กับผู้อื่นมากนัก (ด้านสังคม)
.....	5. ครูทำให้ฉันรู้สึกว่าตัวฉันยังไม่ดีพอ (ด้านโรงเรียน)
.....	6. ฉันอยากจะเป็นที่ต้องการของเพื่อนๆในชั้นเรียน (ด้านโรงเรียน)
.....	7. พ่อแม่ตั้งความหวังไว้มากมายกับตัวฉัน(ด้านครอบครัว)
.....	8. ฉันรู้สึกอารมณ์เสียง่ายเมื่ออยู่ที่บ้าน (ด้านครอบครัว)
.....	9. ฉันไม่ใช่เป็นคนที่ขี้อาย (ด้านความจริงใจ)
.....	10. ฉันพูดความจริงเสมอ (ด้านความจริงใจ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนศิลป์ – จำนวน เข้ากลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยให้มีนักเรียนกลุ่มละ 30 คน โดยวิธีจับสลาก

2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษารายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) และแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง แล้วทำการบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนการเรียน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการทดลองซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากันคือใช้เวลากลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที ส่วนวิธีสอนแตกต่างกันดังนี้คือ

3.1 กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนรู้ด้วยวิธีสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

3.2 กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนรู้ด้วยสัญญาการเรียน

4. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามกำหนดทำการทดลองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษารายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) และวัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้แบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมกับการทดสอบก่อนเรียน

5. ตรวจสอบผลการทดสอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษารายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) และวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้ แล้วบันทึกคะแนนหลังเรียนไว้ นำคะแนนที่ได้ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษารายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบันระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t -test Independent Groups ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference – Score)

2. เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t -test Independent Groups ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference – Score)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากสูตรของ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 63)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคูณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามวิธีการของ โรวินเนลลี และ แฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton) เป็นรายข้อจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526 : 169)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ เทคนิค 27% ของ จุง เตห์ ฟาน (Fan.1952 : 3 – 32)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา คำนวณจากสูตร KR – 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168 – 169)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่งๆ หรือ $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่งๆ หรือคือ 1-P
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

1.4 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้วิธีการแจกแจงที (t – distribution) เทคนิค 25% คำนวณจากสูตร เอ็ดเวิร์ด (Edwards) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$\text{สูตร } t = \frac{\overline{X_H} - \overline{X_L}}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\overline{X_H}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\overline{X_L}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

1.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง คำนวณโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 200)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อในแบบประเมิน
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 คำนวณโดยใช้ t - test แบบ Difference Score ของ สก็อตและเวทเชอเมอร์ (Scott and Wertheimer, 1966 :264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}} \quad ; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$\text{ซึ่ง } S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum(D_1 - MD_1)^2 + \sum(D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าพิจารณาของการแจกแจงแบบ t - distribution
MD_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่าง ระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1
MD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2
D_1	แทน	ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังเรียนกับการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1
D_2	แทน	ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2

S_D^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่าง ระหว่างการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการ เรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2
$S_{MD_1-MD_2}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่าง ระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบก่อนการทดลอง
\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบหลังการทดลอง
D	แทน	ผลต่างของคะแนน
MD	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนระหว่างการทดสอบหลังการทดลองกับก่อนการทดลอง
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนการเรียนกับหลังการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
$S_{MD_1 - MD_2}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างระหว่างการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
กลุ่มทดลองที่ 1	แทน	นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
กลุ่มทดลองที่ 2	แทน	นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอความตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
2. เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
1. เปรียบเทียบความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference score ได้ผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}_1	\bar{X}_2	MD	$S_{MD_1 - MD_2}$	t
กลุ่มทดลอง 1	30	13.63	22.16	8.53		
					1.34	0.148
กลุ่มทดลอง 2	30	15.50	24.33	8.73		

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 3 แสดงว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองทั้งของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 สูงกว่าก่อนการทดลองและเมื่อทำการทดลองโดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference score พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 คือนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference score ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}_1	\bar{X}_2	MD	$S_{MD_1 - MD_2}$	t
กลุ่มทดลอง 1	30	20.90	24.97	4.07		
					0.64	2.526
กลุ่มทดลอง 2	30	21.43	23.90	2.47		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองทั้งของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 สูงกว่าก่อนการทดลองและเมื่อทำการทดสอบโดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference score พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 คือนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเห็นคุณค่าในตนเองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน สรุปสาระสำคัญและผลการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียน ศิลป์ - คำนวณของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวน 3 ห้องเรียน มาเป็น 2 ห้องเรียนแล้วนำมาจับสลากเพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 30 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แผนการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
 - 2.2 แผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน
 - 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 5 ตัวเลือก ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ – ความจำ	จำนวน	7	ข้อ
ด้านความเข้าใจ	จำนวน	10	ข้อ
ด้านการนำไปใช้	จำนวน	5	ข้อ
ด้านการวิเคราะห์	จำนวน	11	ข้อ
ด้านการประเมินค่า	จำนวน	7	ข้อ
รวมทั้งหมด 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .872			

2.4 แบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งแปลและทำการปรับปรุงจาก

คูเปอร์ สมิทท์ (Robert W. Reasoner : อ้างอิงมาจาก CSEI ; Coopersmith.1982)

ประกอบด้วย การประเมินตนเองตามความรู้สึก 5 ด้านดังนี้

ด้านตนเอง	จำนวน	18	ข้อ
ด้านสังคมเพื่อน	จำนวน	3	ข้อ
ด้านโรงเรียนและการศึกษา	จำนวน	4	ข้อ
ด้านครอบครัว	จำนวน	7	ข้อ
ด้านการวัดความจริงใจ	จำนวน	3	ข้อ
รวมทั้งหมด 35 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .774			

3. วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเรื่องความร่วมมือและความขัดแย้งในเหตุการณ์โลกปัจจุบันและแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.2 ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาในการสอนกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที

3.2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

3.2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีความสามารถทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ผลการศึกษาพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

จากผลการวิจัยดังกล่าวอภิปรายได้ดังนี้

การสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เป็นการสอนที่มีขั้นตอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง (เกิดความคิดรวบยอด) โดยอาศัยประสบการณ์เดิมโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ และแรงจูงใจในตนเองของผู้เรียน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ผู้จัดสถานการณ์และจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยชั้นต่างๆ 7 ชั้นนั้นส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นจากการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก

ประการแรก ก่อนเรียนมีกิจกรรมการสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียน มีความสุขจากการเข้าร่วมกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้ด้วยอิสระด้วยตนเองโดยไม่มีกำกวดในเรื่องของการคิด ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวแสดงออกและมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถซึ่งจะเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่จะได้รับผลสำเร็จ กิจกรรมการเรียนการสอนจัดเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 –5 คน ขณะทำกิจกรรมตามขั้นตอนทั้ง 7 ชั้นนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุดของกลุ่ม มีการทำงานร่วมกันที่ก่อให้เกิดเป้าหมายและมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการทำงานคนเดียวสอดคล้องกับบลูม (Bloom. 1976 : 48 -50) ซึ่งทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข

ประการที่สอง เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองสอนเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันรวมทั้งผู้เรียนเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของวัยรุ่นจึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้ และเป็นที่น่าสนใจว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากข่าวสารในหนังสือพิมพ์พร้อมทั้งมีการตั้งคำถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงหรือน่าจะเป็นไปได้ในอนาคตทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สอดคล้องกับงานวิจัยของ อันยันชิ มาเรีย เอ็มมานูเอล คาโรลิน (Anyanechi. Marie Emmanuela Carolyn.1997 : Abstract) ที่ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์และรูปแบบการสอนแบบเดิม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของไนจีเรีย โดยทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในวิชาวิทยาศาสตร์พบว่า การใช้รูปแบบการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์นี้ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น นั่นคือก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตัวนักเรียนเอง และเป็นความรู้ที่สามารถคิดได้อย่างอิสระสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งเท่า

กับเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับโอกาสในเรื่องของการประสบความสำเร็จ (วัชร ทรัพย์มี, 2528 : 17) อันเกิดจากการมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันทำให้เกิด การยอมรับระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ช่วยขยายโครงสร้างความรู้ให้กว้างขวางขึ้นสอดคล้องกับธรรมชาติของเพียเจต์และอินhelder (Piget and Inhelder. 1969 : 58 -59)ที่ว่าบุคคลเกิดการเรียนรู้ได้จากกระบวนการ 2 ลักษณะ คือ กระบวนการปรับแต่งโครงสร้าง (Assimilation) และปรับเปลี่ยนโครงสร้าง (Accommodation) ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างตลอดชีวิตนักเรียนสามารถเสนอแนวทางที่จะไปใช้แก้ปัญหาในเหตุการณ์ที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันได้ ก่อให้เกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เพราะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้สามารถพัฒนาความรู้ได้อย่าง ต่อเนื่องเด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีและพัฒนาขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ระพีพันธ์ ศรีรัมย์

(2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับการสอนแบบแก้ปัญหาพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับที่เรียนโดยการสอนแบบแก้ปัญหา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ส่วนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนนั้น เป็นวิธีการสอนที่มีการดำเนินการสอนเป็นขั้นตอนโดยนักเรียนมีโอกาสกำหนดสาระการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ การวางแผน กำหนดตารางเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนและกำหนดวิธีการประเมินผลโดยมีการวางแผนการเรียนรู้เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของสัญญาการเรียนระหว่างนักเรียนและครูผู้สอนโดยอยู่ภายใต้กรอบของครูผู้สอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ประการที่หนึ่ง การสอนด้วยสัญญาการเรียนเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ในสิ่งที่นักเรียนสนใจ ขั้นตอนแต่ละขั้นของสัญญาการเรียนทำให้นักเรียนมีทิศทางในการเรียนรู้และมีเป้าหมาย การเรียนรู้ที่ชัดเจน นักเรียนรู้ขีดความสามารถของตนเองเพราะมีการประเมินผลในแต่ละสาระการเรียนรู้ ภายหลังจากการเรียนจบในแต่ละเนื้อหา ทำให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ระบุไว้ในสัญญาการเรียนที่ได้ทำขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากนักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน สามารถแสดงออกทางความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ในทุกขั้นของการสอนด้วยสัญญาการเรียน และยังทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบันในหัวข้อที่นักเรียนสนใจ การที่นักเรียนมีโอกาสในการวางแผนการเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนและมีประโยชน์ช่วยควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับมาร์เทน (Martens.1981:477) ที่ว่ากระบวนการเรียนโดยสัญญาการเรียนเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องช่วยเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนถึง 95 % นักเรียนมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน สอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม :58 - 59 ; อ้างอิงมาจาก Evans.1989) ที่กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถจัดการและดำเนินการกระทำ ให้บรรลุเป้าหมายได้คนที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะไม่ท้อถอยและจะประสบความสำเร็จในที่สุด

ประการที่สอง บรรยายการศึกษาที่ได้อยู่ภายใต้กรอบของสัญญาที่ระบุไว้ในสัญญาการเรียนมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ได้อย่างอิสระตามความถนัดและความสนใจของแหล่งเรียน สอดคล้องกับ เสาวนีย์ สักขานันท์ (2527 : 21 - 28) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรายบุคคลควรมีหลายๆกิจกรรมให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความต้องการของนักเรียน มีการสืบค้นข้อมูลได้ทั้งการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้เรียนไปสัมภาษณ์ การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในห้องสมุด ซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่านักเรียนให้ความสนใจไปสืบค้นเว็บไซต์ที่นอกเหนือจากที่ครูกำหนดให้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและสรุปสาระการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดได้สามารถนำเสนอผลงานได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการทดสอบหลังจากจบบทเรียนในทุกบททำให้นักเรียนทราบผลการพัฒนาการเรียนของตนเองมากขึ้น และสามารถแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนที่กระทำได้เป็นระยะๆ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีขึ้นอันเป็นผลมาจากการทราบพัฒนาการเรียนรู้อของตนเองเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบล็อกและเทียนเนย์ (Block and Tieney. 1974 : 962) ที่พบว่าการแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนที่กระทำเป็นประจำสามารถทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการแก้ไขข้อบกพร่องทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ไม่เข้มงวดผู้เรียนมีวินัยในตนเองภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาการเรียน ดังนั้นการสอนด้วยสัญญาการเรียนจึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของคำเพียร ปรานีราช (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เจตคติและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยสัญญาการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปาร์คเกอร์ (Parker. 1986 : 2221 - A) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้สัญญาการเรียนที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับวิทยาลัยผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลดังกล่าว สนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นั่นคือ นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยสัญญาการเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะ

ประการแรก การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่มีขั้นตอนการสอน 7 E นั้น เป็นวิธีสอนที่นักเรียนมีอิสระในการคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยกันเป็นกระบวนการกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน การที่ผู้เรียนจัดกลุ่มกันเองในลักษณะนี้แสดงว่าผู้เรียนให้การยอมรับบทบาทและความสำคัญระหว่างสมาชิกในกลุ่มกันอันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (วัฒนา มัคคสมัน.2539: 122; อ้างอิงจาก เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2532 การศึกษา ชีวิต และความสุข) ที่กล่าวว่า เมื่อผู้เรียนแต่ละคนสามารถรู้สึกได้ว่า พวกเขาแต่ละคนมีคุณค่า มีความสำคัญแล้วก็จะทำให้พวกเขามีการตอบสนองในทางบวกต่อทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากนี้ในขั้นตอนของการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ 7E นั้น จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนในขั้นของการสอนแต่ละ

ชั้นมีความสอดคล้องกันในเรื่องของความสำเร็จที่ได้จากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของ กระบวนการกลุ่มที่ชัดเจน สอดคล้องกับวิธีการสอนของอารอนสันและเดอริวีร์ ที่กล่าวว่า การสอนที่ นักเรียนแต่ละคนมีข้อมูลข่าวสารที่คนอื่นไม่มี และที่นักเรียนแต่ละคนช่วยเหลืองานของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง ด้วยดีจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541 : 400) นักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน อย่างต่อเนื่อง มีการแสดงความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นระหว่างกัน ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเพื่อน ๆ และครู การร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน การพูดอภิปรายในกลุ่มและหน้าชั้นเรียน การ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะเห็นได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสำเร็จที่สมาชิกของแต่ละกลุ่มร่วมมือ กันจนประสบความสำเร็จออกมาเป็นชิ้นงานของกลุ่มเป็นความภาคภูมิใจที่สมาชิก ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวความคิดของ คูเปอร์สมิทธ์ (วิวัฒนา มัคคสมัน, 2539: 15 ; อ้างอิงจาก Coopersmith : 1967. *The Antecedent of Self-Esteem*) ที่กล่าวว่า ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพและการกระทำมีความ สัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จของบุคคลทั้งในโรงเรียนและสังคม ลักษณะต่างๆ ดังกล่าวนี้มีความ สัมพันธ์ และช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีสติปัญญาที่เกี่ยวข้องด้วยโดยเฉพาะ อย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน การประสบความสำเร็จและล้มเหลวในเรื่องการเรียนมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตน เองสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดซา นุ่มพันธ์ (เดซา นุ่มพันธ์ : 2525:บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลของกระบวนการ สอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และทัศนคติต่อ วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองได้รับการสอน โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนโดยบรรยาย ผลปรากฏว่าการสอนโดยกลุ่มสัมพันธ์มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความภาคภูมิใจในตนเอง นั่นคือ การที่นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมี แนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นไปในอนาคต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิสเตียน ซาโนรา ลี (Idstein, Sanora Lee . 1998:Abstracts) ที่ศึกษาตัวแปรสำคัญในการกำหนดการเห็นคุณค่าใน ตนเองของวัยรุ่น โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นซึ่งหาข้อมูลจากคน 3 กลุ่มคือ อาจารย์ที่ปรึกษาในโรง เรียนมัธยมปลาย นักจิตวิทยาการศึกษาและนักเรียนมัธยมปลายผลปรากฏว่าตัวแปรสำคัญในการกำหนด การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การประสบความสำเร็จ การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อนและการสนับสนุน จากครอบครัว

ประการที่สอง การสอนด้วยสัญญาการเรียนนั้น นักเรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมการเรียนทั้งเป็น รายบุคคลและเป็นกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ผลิตผลตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ถ้าพิจารณาใน เรื่องของการแสดงออกของนักเรียนในด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มจะเห็นได้ว่าเมื่อนักเรียนเข้า กลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนแล้วไม่มีขั้นตอนของการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน ดังนั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มจึงขาดความต่อเนื่องแน่นอนชัดเจนในเรื่องที่ว่า นักเรียน บางคนอาจไม่มีบทบาทแสดงความคิดเห็นหรือแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ นักเรียนบางคนอาจ ไม่มีบทบาทแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มของตนเองอย่างเต็มที่ เนื่องจากการสอนด้วยสัญญาการเรียนเป็น การสอนที่มีการทำสัญญาการเรียนเพื่อให้เป็นกฎเกณฑ์ในการกำหนดพฤติกรรมการเรียนซึ่งไม่เน้นในเรื่อง ของกระบวนการกิจกรรมกลุ่มแต่เน้นในเรื่องของการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบรรลุผลตามสัญญาที่ได้ทำไว้ นักเรียนสามารถเรียนได้เป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงสัญญา การเรียนได้ส่งผลทำให้ขาดความต่อเนื่องของกระบวนการทำกิจกรรมกลุ่ม จึงมีผลทำให้นักเรียนที่เรียนด้วย สัญญาการเรียนขาดความต่อเนื่องและขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนขาด

การเรียนรู้ทักษะทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี โพนเมืองหล้า (2543 :85) ที่กล่าวว่าผู้ที่ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในกลุ่มอย่างต่อเนื่องจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมไปด้วยเป็นการยอมรับซึ่งกันและกัน รู้จักการอดทนและการรอคอย นักเรียนได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เป็นที่ยอมรับของครอบครัว และทำตนให้เป็นที่ยอมรับของโรงเรียนสิ่งเหล่านี้จึงทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ ความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์(สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ : 2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลของการใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม เพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือในกลุ่ม มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนรับการช่วยเหลืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากขั้นตอนการเรียนการสอนดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยสัญญาการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนควรนำการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์และการสอนด้วยสัญญาการเรียนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อที่จะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัยซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

1.2 ก่อนใช้การสอนด้วยสัญญาการเรียนครูผู้สอนควรสำรวจเว็บไซต์ต่างๆที่โรงเรียนสามารถติดต่อได้อย่างสะดวกพร้อมกับทำให้ครูผู้สอนป้องกันเว็บไซต์ที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่เกี่ยวกับสาระในบทเรียน

1.3 ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีอิสระทางการเรียนรู้ทั้งในด้านความคิด การปฏิบัติ และการนำเสนอเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามบรรทัดฐานที่ดี ปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ทั้งนี้เพราะจากการสังเกต พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นวัยรุ่น ที่ค่อนข้างมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์อย่างไตร่ตรอง และสร้างสรรค์เพื่อที่จะเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.4 ควรมีการวางแผนการอบรมปลูกฝัง และตรวจสอบเรื่องของระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนเพื่อให้มีการแสดงออกในเรื่องของระเบียบวินัยที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ก่อนที่จะดำเนินการสอนจริงโดยวิธีการสอนทั้งสองวิธี เพราะจะเป็นสิ่งที่สามารถทำให้การเรียนการสอนทั้งสองวิธีมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์และสัญญาการเรียนกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย เพราะจะสามารถช่วย ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในเรื่องของการมีระเบียบวินัยซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนทั้งสองวิธีบรรลุจุดประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้

2.2 ควรศึกษาผลการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์และด้วยสัญญาการเรียนกับกลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน เพราะว่าการเรียนการสอนทั้งสองวิธีสามารถทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์สามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่สูงขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา เฟื่องเพียร. (2534). การฝึกอบรมทักษะการดำเนินชีวิตเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาโรงเรียน) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). *นวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2533). *สู่วิชาด้วยจิตวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2540). *Self Esteem: พลังแห่งความเชื่อมั่น*. กรุงเทพฯ : ที.พี. พรินท์ จำกัด.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2542). *คุณธรรม 2000*. กรุงเทพฯ : ที.พี. พรินท์.
- จำเพียร ปราณิราช. (2542). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความรับผิดชอบต่อการเรียน วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. (2539). *ผลการฝึกอบรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยอนันต์ สมุทวาณิช. (2540). *เพลินสมาธิที่สนุก*. กรุงเทพฯ : วชิราวุธวิทยาลัย.
- ชานาญ เอี่ยมสำอาง. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบสอบสวนเชิงนิติศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สวานนนท์. (2512). *ปทานุกรมจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสตร์.
- ทิพย์วัลย์ คำคง. (2533). *การวิเคราะห์ทักษะการสอน การใช้เวลาเรียนของนักเรียน และผลการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้สัญญาการเรียน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ธงชัย ชิวปรีชา. (2537, ตุลาคม – ธันวาคม). "แยกแยะทฤษฎี-คอนสตรัคติวิซึม," *วารสาร สสวท.* 12(87): 37-42.

- ชนพร แยมสุดา. (2542). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญา สังคมโดยใช้ฟอร์ทโพลีโอ. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- นวพร แซ่เลี้ยง. (2539). การพัฒนาความรู้สึกที่ติดตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์แบบครูเน้นคุณค่าในตัวเด็ก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- น้อมฤดี จงพยุหะ. (2519). คู่มือการศึกษาวิธีสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้าการพิมพ์.
- นุจรี ฌายีเนตร. (2538). ผลของการฝึกทักษะการดำเนินชีวิตที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของคนพิการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2528). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ประทีน มหาจันทร์. (2536). สอนเด็กให้มีความนับถือตนเอง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประนอม เดชชัย. (2534). นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติวิชาสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ ตั้งไชยวรรณ์. (2539). ปัจจัยทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางพุทธิพิสัย และจิตพิสัยของนักเรียนที่เรียนเก่ง นักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่ออกกลางคันในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี ชูชัย. (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วรุณการพิมพ์.
- ไพจิตร สดวกการ. (2539). ผลของการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ระพีพันธ์ ธรรมมี. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับการสอนแบบแก้ปัญหา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตมี โพนเมืองหล้า. (2543). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ญปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลาวัญญ์ วิทญาวุฒิกุล. (2533). การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2540). คอนสตรัคติวิซึ่ม (CONSTRUCTIVISM). กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชร ทรัพย์มี. (2528). การพัฒนารูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาและวางโครงการอนาคต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2539). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนแบบโครงการเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยอนุบาล. ปรินญาณิพนธ์ ค.ศ. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- วัลลี หลีสันติพงษ์. (2542, กันยายน). "การศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อชีวิตและสังคมที่ดำรง," วารสารวิชาการ. 2(9): 18.
- วารินทร์ รัตมีพรหม. (2542). การออกแบบและพัฒนาระบบสมอง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชาการ, กรม. (2542, มกราคม). "ทิศทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน," วารสารวิชาการ. 2(1) : 17-30.

- วิเชียร อำพนรักษ์. (2537). เอกสารประกอบการสอนวิชา กส 511: ทฤษฎีและการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร
สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541, พฤศจิกายน). "การศึกษาจะมีส่วนแก้ไขวิกฤตสังคมไทยได้อย่างไร," วารสาร
วิชาการ. 1(11) : 7-13.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2521). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : จงเจริญ
การพิมพ์.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2535). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. (2523). เทคนิคการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2534). หลักสูตรเพื่อชีวิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2522). การสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์.
- สัมภาษณ์ จัตรบุบผา. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สาคร ธรรมศักดิ์. (2541). ผลการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานโครงการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542, 17-19 พฤศจิกายน).

เอกสารแนะนำ : การสร้างความรู้ด้วยตนเอง. งานวาระแห่งชาติ ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ศตวรรษใหม่
ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา กรุงเทพมหานคร.

สำเนียง ศิลป์ประกอบ. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุนทร สุนันท์ชัย. (2540, กันยายน). "รากฐานและวิธีการของนิรมิตนิยม (Constructivism)," วารสารโครงการ
ทรัพยากรมนุษย์. 4(1) : 25.

สุปราณี ศรีไศลคำ. (2531). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรับผิดชอบและความสนใจในการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสรี อินทร์คง. (2535). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อนุบาลรักลูก. (2528, 25-26 พฤษภาคม). "ฝึกความนับถือตนเอง," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องสื่อเพื่อ
การพัฒนาเด็กไทยวัยเรียนรู้. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 5(5) : 1-2.

อังคณา เทศทิศ. (2534). การศึกษาความภาคภูมิใจในอาชีพของครูแนะแนว สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อารมณณ์ เพชรชื่น. (2527). เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษา ระดับประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

อารี พันธุ์มณี. (2543). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2543). *พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง*. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์.
- เอกศักดิ์ ยุกตะนันท์. (2542, พฤษภาคม-สิงหาคม). "การสอนปรัชญาตามแนวการสอนแบบจิตวิพากษ์วิจารณ์ และตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิซึม," *JLTC วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ การสอน*. 8(2) : 30-80.
- Anyanechi & Marie Emmanuela Carolyn. (1996). *Teaching Science in Nigerian Secondary Schools Using a Constructivist Model*. Dissertation. Ph.D. (Secondary Education). Nigeria : Graduate School. Fordham University. Photocopeid.
- Balacheff, N. (1991). "Treatment of refutation : Aspects of the Complexity of a Constructivist Approach to Mathematics Learning," In *Radical Constructivism in Mathematics Education*. E. Von Glasersfeld (ed.). Dordrecht, The Natherlands : Klunee Academic.
- Barlow, B.M. (1974,June). "An Experiment with Learning Contract," *Journal of Higher Education*. 45(6) : 441-449.
- Bass, B.M. (1960). *Leadership Psychology and Organizational Behavior*. London : Harper & Row.
- Biggs, J.B. & Telfer, R. (1987). *The Process of Learning*. 2nd ed. Sydney : Prentice-Hall of Australia.
- Black, Ruby Childers. (1981, December). " The Effects of a Program of Student Contracting on the Self-Concepts of Intermediate-Level Educable Mentally Retarded Students," *Dissertation Abstracts International*. 42(6) : 2605-A.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. 5th ed. New York : Kingsport Press.
- Brook, R.B. (1992, March). "Self-Esteem During the School Year," *Pediatric Clinics of North America*. 39(3) : 537-551.
- Brooks, Jacqueline Grennon & Brooks, Martin G. (1993). *The Case For Constructivist Classrooms Association for Supervision and Curriculum Development*. New York : Longman, Inc.
- Bullock, Velma Lucille. (1996,February). " The Influence of a Constructivist Teaching Approach on Students Attitudes toward Mathematics in a Preservice Elementary teachers Mathematics Course," *Dissertation Abstracts International*. 57(2) : 661-A.

- Caffarella, Rosemary S. (1983, November). "Fostering Self-Directed Learning in Post Secondary Education: The Use of Learning Contracts," *Life Long Learning*. 7(11) : 7-10.
- Callahan, Joseph F. & Leonard H. Clark. (1982). *Teaching in the Middle and Secondary Schools*. New York : Jersey City State college Macmillan Publishing, Inc.
- Conard, William Henry, III. (1996). "A Constructivist-Based Instructional Approach to Help Fifth-Grade Students Improve Selected Elements of Scientific Literacy," *Dissertation Abstracts International*. 57(1) : 158-A.
- Coopersmith, S. (1967). "*The Antecedents of Self-Esteem*". San Francisco : Siccone Institute.
- Coopersmith, S. & Gilberts, R. (1982). *Behavioral Academic Self-Esteem: A Rating Scale Polo Alto*. California : Consulting Psychologists Press, Inc.
- Coopersmith, S. (1984). *SEI : Esteem*. 2nd ed. California : Consulting Psychologist Press, Inc,
- Cristen, William. (1976, March). "Contracting for Student Learning," *Educational Technology*. 44(3) : 24-28.
- Darst, Paul W. and others. (1983, September). "Racquetball Contracting," *Journal of Physical Education Recreation and Dance*. 54(7) : 65-67.
- Denis, Lawrence.(1987).*Enhancing Self-Esteem in the Classroom*.London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Dewey, J. (1993). *How We Think*. Massachusetts : D.C. Heath and Company.
- Donovan, Darilee and others. (1981, August). "Gaps Contracts," *Nursing Outlook*. 29(8) : 467-471.
- Driver, R. (1983). *Pupil as Scientist?*. Milton Keynes : Open University.
- Dunn, Rita & Kenneth Dunn. (1978). *Practical Approach to Individualizing Instruction : Contracts and other Effective Strategies*. New York : Parker Publishing Company, Inc.
- Esbensen, Thowald. (1972, September). "The Duluth Contract: What It is and What It Does," *Educational Technology*. 54(8) : 22-23.
- Fan, Chung Teh. (1952). *Item Analysis Table*. New Jersey : Educational Testing Service Princeton.
- Flaming, Peter G. (1983, April). "Learning Construct," *Australian Family Physician*. 12(4) : 213-216.
- Fosnot, C.T. (1996). *Constructivist: Theory Perspective and Practice*. New York : Teacher College Bess.
- Fox, R.D. & R.F. West. (1983,June). "Developing Medical Student Competence in Lifelong Learning: The Contract Learning Approach," *Medical Education*. 17(6) : 247-253.

- Gael Lindenfield. (2000). *Self-Esteem*. London : Great Britain by Caledonien International Bood Manufacturing Ltd. Glasgow.
- Goldman, Cloria. (1978, July). "Contract Teaching of Academic Skill," *Journal of Counseling Psychology*. 56(2) : 320-324.
- Gurney, Peter W. (1998). *Self-Esteem in Children with Special Education Need*. London : Rout Dedge.
- Hullfish, H.G. & Smith, G.P. (1961). *Reflective Thinking: The Method of Education*. New York : Dodd Meak.
- Idstein, Sandra Lee. (1998). The Major Determinants of Adolescent Self-Esteem as Perceived by High School Counselors School Psychologists and High School Students (Self-Esteem). Dissertation. Ed.D. (Education Guidance and Counseling). Wilmington : Graduate School. Wilmington College. Photocopeid.
- Jossey – Bass. (1986). "*Using Learning Contracts: Practoical Approaches to Individualizing and Structuring Learning*".San Francisco: Three Rivers Press.
- Kassens, Zola. (1984, September). "Give Kids Reading Option," *Instructor*. 44(2) : 46-51.
- Klingstedt, Joe Lars. (1983, March). "Constructing for Individualization: Let's Take A Fresh Look," *Education Technology*. 23(3) : 27-30.
- Kocheva, Deloise E. (1975). *An Individualized Remedial Reading Techniques*. New York : Parker Publishing Co.
- Konold, C. (1991). "Understanding Students Beliefs About Probability," in *Radical Constructivism in Mathematics Education*. E. Von Glasersfeld (ed.). Dordrecht, The Natherlands : kluneer Academic.
- Lockhead, J. (1991). "Making Math Mean," in *Radical Constructivism in Mathematics Education*. E. Von Glasersfeld (ed.). Dordrecht, The Natherlands : kluneer Academic.
- Lux, John E. (1979, March-April). "Contracting to Demonstrate teacher Competencies," *Journal of Teacher Education*. 30(2) : 9-12.
- Martens, Karen H. (1981, August). "Self-Directed Learning: An Option for Nursing Education," *Nursing Outlook*. 29(8) : 472-477.
- Martin, Ralph E. Jr. (1994). *Teaching Science for All Children*. Boston : Allyn and Bacon.
- Mcinerney, D.M. (1994). *Educational Psychology: Constructing Learning*. Sydney : Prentice-Hall.

- Parker, William Henry. (1986, February). "The Effects of Contract Grading on Motivation and Mathematics Achievement of Under of Under Prepare College Students," *Dissertation Abstracts International*. 46(8) : 221-A.
- Peaget, J. (1965). *Judgement and Reasoning in the Child*. Translated by Marjorie Warden : Routledge & Kegan Paul.
- Peck, R.F. & Havinghurt, R.J. (1976). *Child Development and Personality*. New York : John Willey & Son, Inc.
- Peter W. Gurney. (1988). *Self-Esteem in Children with Special Education Needs*. New York : Routledge.
- Purkey, William Watson . (1970). *Self Concept And School Achievement*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Rice, Margaret L. & Wislon, Elizabeth K. (1999, January/February). "How Technology Aids Constructivism in the Social Studies Classroom," *The Social Studies*. 90(1) :1.
- Robert W. Reasoner. (1992a). *Teacher's Manual Building Self-Esteem*. Washington : Port Ludlow.
- Robert, W. Reasoner. (1992b). "Description of the Building Self-Esteem Program," in *Teacher Manual Building Self-Esteem in the Elementary Schools*. 2nd ed. p. 14. California : Consulting Psychologist Press, Inc.
- Sasses, C.R. (1978). *Person to Person*. Peoria, Illinois : Benefit.
- Scott, William A. & Wertheimer. (1967). *Introduction to Psychological Research*. 4th ed. New York : John Wilcy and Sons, Inc.
- Stanley, Coopersmith. (1967, February). *The Antecedents of Self-Esteem*. New York : W.H. Freeman and Company United States of America.
- Steedman, P.H. (1991). "There Is No More Safty In Number," in *A New Conception of Mathematics Education*. E. Von Glasersfeld (ed.). 1-11. Dordrecht. The Natterlands : Kluneer Academic.
- Von Gladersfeld, E. (1989). "Constructivism in Education," in *The International Encyclopedia of Education: Research and Studies*. Supplementary Volume, New York : Pergamon Press.
- Von Glasersfeld, E. (1991). *Radical Constructivism in Mathematics Education*. E. Dordrecht. The Netherlands : Kluneer Academic.
- William Watson Purkey. (1970). *Self Concept and School Achievement*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ	ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง	ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
องค์กรฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์เมธินันท์ ภิญญชน	ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแผนการสอนวิชา
สังคมศึกษา

1. อาจารย์ภิญโญ แก่งศิริ	โรงเรียนนครไตรตรึงษ์ อ. เมือง จ. กำแพงเพชร
2. อาจารย์ระพีพันธ์ ศรีรัมย์	โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ
3. อาจารย์มุกดา เปรมศรี	โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ เขตบางรัก กรุงเทพฯ
4. อาจารย์ยุพาวดี รัชดาพรธนาธิกุล	โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ เขตบางรัก กรุงเทพฯ
5. อาจารย์จิรภัทร์ บัวสุวรรณ	โรงเรียนโคกเจริญวิทยา อ. โคกเจริญ จ. ลพบุรี

ภาคผนวก ข

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- แบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษา (ส 0214) เหตุการณ์โลกปัจจุบัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

คำชี้แจง

1. ก่อนตอบคำถามให้นักเรียนเขียนชื่อ - นามสกุล เลขที่ ชั้น /ห้อง ให้เรียบร้อยลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ มี 5 ตัวเลือก มีข้อความทั้งหมด 40 ข้อ ให้เวลา 50 นาที
3. ให้นักเรียนเลือกคำตอบข้อที่ถูกเพียงคำตอบเดียว ทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ
ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีด = ทับคำตอบเดิมก่อนจึงเลือกคำตอบใหม่
4. โปรดอย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบฉบับนี้
5. หากมีข้อสงสัยให้ถามกรรมการคุมสอบเท่านั้น

ตัวอย่าง ข้อที่ 0 นักเรียนเลือกคำตอบ ตัวเลือก ค

ข้อที่	ตัวเลือก				
	ก	ข	ค	ง	จ
	1	2	3	4	5
0			X		

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบเป็นตัวเลือก ก ให้ทำเครื่องหมาย = ทับตัวเลือก ค แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือก ก ดังนี้

ข้อที่	ตัวเลือก				
	ก	ข	ค	ง	จ
	1	2	3	4	5
0			X		

1. นายจอร์จ ดับเบิลยู บุช จูเนียร์ เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีต่อจากนายบิล คลินตัน เป็นประธานาธิบดีคนที่เท่าไร
 1. 40
 2. 41
 3. 42
 4. 43
 5. 44
2. กลาสฮอส เปรสตรอยกา เป็นนโยบายของผู้นำคนใด
 1. เซาเซสกุ
 2. เซอร์เบนโก
 3. กอร์ บาชอฟ
 4. แอนโตนโปฟ
 5. ริชาร์ด เอ็ม นิกสัน
3. ลักษณะของสงครามเย็น ไม่ตรง กับกรณีใด
 1. การทำสงครามตัวแทน
 2. การสู้รบระหว่างสหรัฐอเมริกากับอดีตสหภาพโซเวียต
 3. การขยายอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและอดีตสหภาพโซเวียตเข้าไปในดินแดนต่าง ๆ
 4. แย่งทางด้านอุดมการณ์การเมืองระหว่าง สหรัฐอเมริกาและอดีตสหภาพโซเวียต
 5. การแข่งขันกันผลิตและสะสมอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและอดีตสหภาพโซเวียตการขัด
4. เปรียบเทียบการปฏิวัติวัฒนธรรมในจีนตรงกับเรื่องใด
 1. การลดอำนาจของแก๊งสี่คน
 2. การรณรงค์ต่อต้านปัญญาชนของเหมา เจ๋อตุง
 3. การรณรงค์ต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตกของเติ้ง เสี่ยว ผิง
 4. ดร. ซุนยัตเซ็น รณรงค์ต่อต้านราชวงศ์ชิงค์ ซึ่งไม่ใช่ชาวจีน
 5. ปฏิกริยาต่อต้านจารีต ศักดินาของกลุ่มเยาวชนเรดการ์ด
5. ผลดีที่มีความชัดเจนที่สุดจากการใช้สนธิสัญญานานกิงคืออะไร
 1. สามารถยกเลิกการค้าฝิ่นของจีน
 2. ประเทศจีนเปิดประเทศสู่ชาติตะวันตก
 3. เป็นต้นแบบของสนธิสัญญาจีนทำกับนานาชาติ
 4. เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติวัฒนธรรมก้าวกระโดดของจีน
 5. เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายความมั่นคงของจีน
6. ในภาวะที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีหนี้สินมากที่สุดในโลก ผู้บริหารประเทศควรให้ความสำคัญในด้านใดมากที่สุด
 1. เพิ่มงบประมาณพัฒนาสิ่งแวดล้อมโลกมากกว่ากลาโหม
 2. ให้ความช่วยเหลือการให้เปล่าแก่ประเทศยากจน
 3. พัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านการศึกษา
 4. หุ้มเงินงบประมาณทางด้านกลาโหมมากกว่าการศึกษา

5. เพิ่มงบประมาณพัฒนาธรรมชาติและสังคมภายในประเทศส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ
7. นโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อตะวันออกกลางในการยุติการนองเลือดในดินแดนปาเลสไตน์ มีผลกระทบต่อภาพพจน์ของสหรัฐอเมริกาหรือไม่
 1. มีผลกระทบเพราะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการจลาจลอย่างต่อเนื่อง
 2. มีผลกระทบเพราะจะทำให้ภาพพจน์ผู้นำสหรัฐอเมริกามีอคติลำเอียงต่อชนชาติอาหรับ
 3. มีผลกระทบเพราะจะทำให้บรรดาชาตินิยมมุสลิมเกิดความไม่แน่ใจในความเป็นกลางของสหรัฐอเมริกา
 4. ไม่มีผลกระทบเพราะอังกฤษเข้ามามีบทบาทถ่วงดุลอำนาจ
 5. ไม่มีผลกระทบเพราะนโยบายของสหรัฐอเมริกาสอดคล้องกับอาราฟัต
8. เพราะเหตุใดประเทศเกาหลีจึงต้องแบ่งเป็นเกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้
 1. การแย่งอำนาจกันเองภายในของผู้นำสองกลุ่ม
 2. การขัดขวางมิให้มหาอำนาจเข้ายึดครองเกาหลีใต้ทั้งหมดภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองยุติ
 3. ความขัดแย้งระหว่างค่ายโลกเสรี และคอมมิวนิสต์ในสงครามเย็น
 4. การกีดกันทางด้านการค้าระหว่างซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้
 5. ความขัดแย้งระหว่างลัทธิเผด็จการทหารและประชาธิปไตยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2
9. การเข้าเป็นสมาชิก WTO ส่งผลดีต่อจีนหรือไม่เพราะเหตุใด
 1. ดี เพราะจะทำให้เอกชนมีเสรีภาพมากขึ้น
 2. ดี เพราะจะทำให้เกิดการกระจายอำนาจของรัฐสู่สมณฑลมากขึ้น
 3. ดี เพราะจะทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของจีนในระยะยาว
 4. ไม่ดี เพราะจะทำให้รัฐวิสาหกิจขาดทุน
 5. ไม่ดี เพราะชาวไร่ชาวนาเสียภาษีมากขึ้น
10. ปัจจุบันปัญหาที่สำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นในประเทศ เมียนมาคือข้อใด
 1. เศรษฐกิจตกต่ำ
 2. ความมั่นคงทางการเมือง
 3. การสู้รบของพรรค NLD กับ SLOUCE
 4. ความแตกต่างทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรม
 5. ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล
11. ลัทธิชาตินิยมของชาวยิวเป็นเกณฑ์วัฒนธรรมที่สร้างความขัดแย้งในด้านใด
 1. ความเชื่อ
 2. ค่านิยม
 3. ลัทธิการเมือง
 4. ระบบเศรษฐกิจ
 5. เชื้อชาติและศาสนา
12. มูลเหตุสำคัญของความขัดแย้งในวันออกกลางคืออะไร
 1. การก่อตั้งประเทศอิสราเอล
 2. การต่อสู้เพื่อเอกราชของอาณานิคม
 3. การขัดแย้งในอุดมการณ์ทางการเมืองและพันธมิตรทางทหาร
 4. การแข่งขันด้านอิทธิพลของมหาอำนาจ และความแตกต่างในระบบเศรษฐกิจ

5. การแย่งดินแดนที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติและ ความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติศาสนา
13. เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาของพลเอกเปอร์เวซ มุซาร์ฟ ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายที่ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2001
 1. ปัญหาในดินแดนแคชเมียร์
 2. ความขัดแย้งทางด้านศาสนา
 3. ความขัดแย้งทางด้านพรมแดน
 4. การพัฒนาทางด้านอาวุธนิวเคลียร์
 5. การสร้างควมมีเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล
14. ในฐานะผู้นำของประเทศไทยควรกำหนดนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีต่อประเทศเมียนมาร์อย่างไร
 1. ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพ
 2. ให้ความช่วยเหลือแก่ชนกลุ่มน้อย
 3. สนับสนุนนางองซาน ซูจี จัดตั้งรัฐบาล
 4. ส่งเสริมกิจการค้าขายกับนายพลโบเมียะ
 5. ไม่แทรกแซงกิจการภายในของเมียนมาร์ ยึดทางสายกลาง
15. เหตุการณ์อะไรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับสงครามเวียดนาม
 1. ความขัดแย้งทางศาสนา
 2. การทำสงครามกองโจร
 3. การก่อกบฏของอาณานิคม
 4. ความขัดแย้งทางอุดมการณ์
 5. การสกัดกั้นกับอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา
16. ข้อใดไม่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางศาสนา
 1. สงครามระหว่างคูเวตกับอิรัก
 2. สงครามกลางเมืองในเลบานอน
 3. สงครามระหว่างอังกฤษกับไอร์แลนด์
 4. สงครามระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์
 5. ความขัดแย้งกันที่เมืองอาเจะ ประเทศอินโดนีเซีย
17. ขบวนการ ฮามัส (HAMAS) น่าจะมีพฤติกรรมใดมากที่สุด
 1. ความซื่อสัตย์
 2. ความเสียสละ
 3. ความกล้าหาญ
 4. ความจงรักภักดี
 5. ความเป็นชาตินิยม
18. การบริหารประเทศของผู้นำติมอร์ตะวันออกจะบรรลุเป้าหมายไปในทางใด เพราะเหตุใด
 1. เศรษฐกิจดีขึ้น เพราะผู้นำซื่อสัตย์
 2. รัฐบาลมีเสถียรภาพ เพราะผู้นำเสียสละ อดทน
 3. รัฐบาลมีเสถียรภาพ เพราะผู้นำมีประสบการณ์การบริหารมา

4. รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ เพราะผู้นำเข้ามาบริหารประเทศด้วยท่าที่ไม่เต็มใจ
 5. รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ เพราะผู้นำไม่ประสบความสำเร็จใน ชีวิตครอบครัว
19. ผลจากการปฏิบัติ War on Terror ของสหรัฐอเมริกาบรรลุเป้าหมายในการจับตัวผู้ก่อการร้ายมาลงโทษหรือไม่ เพราะเหตุใด
1. บรรลุ เพราะโค่นล้มรัฐบาลทาสีบันได้
 2. บรรลุ เพราะสามารถกำจัดลัทธิก่อการร้ายได้อย่างถอนรากถอนโคน
 3. บรรลุ เพราะทำให้กองกำลังฝ่ายเหนือที่ต่อต้านทาสีบันมีบทบาททางการเมือง
 4. ไม่บรรลุ เพราะยังไม่สามารถกำจัดแหล่งซ่องสุมของกลุ่มก่อการร้าย
 5. ไม่บรรลุ เพราะเป้าหมายของสหรัฐอเมริกายังไม่ถูกดำเนินคดีในศาลโลก
20. WTO (องค์การการค้าโลก)เป็นข้อตกลงพหุภาคีทางด้านใด
1. การค้าและการลงทุน
 2. เศรษฐกิจและการค้า
 3. การลงทุนและเทคโนโลยี
 4. เศรษฐกิจและวัฒนธรรม
 5. เทคโนโลยีและวัฒนธรรม
21. ประเทศสมาชิกล่าสุดของอาเซียน คือประเทศใด
1. ลาว
 2. บรูไน
 3. เวียดนาม
 4. เมียนมาร์
 5. กัมพูชา
22. ข้อใดไม่ใช่ จุดมุ่งหมายของประเทศในกลุ่มอาเซียน
1. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
 2. ความร่วมมือทางสังคมและสิ่งแวดล้อม
 3. ความร่วมมือทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
 4. ความร่วมมือทางด้านการศึกษา ท่องเที่ยวและการศึกษา
 5. ความร่วมมือทางด้านอาหารและความมั่นคงในประเทศสมาชิก
23. ในกรณีที่มีการรุกรานจากต่างชาติ เช่น อินโดนีเซีย เข้าแทรกแซงติมอร์ตะวันออก หรือสหรัฐอเมริกา เข้าแทรกแซงในโคโซโว หน่วยงานใดขององค์การสหประชาชาติ มีหน้าที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
1. สมัชชาใหญ่
 2. สำนักเลขาธิการ
 3. คณะมนตรีภาวะทรัสตี
 4. คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม
 5. คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
24. สันนิบาตชาติและสหประชาชาติประสบปัญหาที่คล้ายคลึงในข้อใด
1. ไม่มีกองกำลังทหาร

2. ไม่ได้รับความร่วมมือจากประเทศผู้แพ้สงคราม
 3. ไม่มีงบประมาณที่จะใช้แก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง
 4. ไม่มีหน่วยงานถาวรเพื่อทำหน้าที่บริหารและธุรการ
 5. ไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจได้
25. ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกอย่างนี้กองทุน การเงินระหว่างประเทศมีบทบาทช่วยเหลือต่อนานาประเทศอย่างไร
1. ให้เงินกู้แก่ประเทศกำลังพัฒนา
 2. ดูแลระบบการเงินระหว่างประเทศ
 3. จัดทำดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
 4. ช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศที่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ
 5. ช่วยเหลือทางด้านประสานนโยบายการเงินแก่ประเทศกำลังพัฒนา
26. “ผู้นำสหรัฐอเมริกาบอกว่าสหรัฐให้ความสำคัญ ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับจีน ในการสนับสนุนให้ไต้หวันเป็นเอกราช และจะเสนอให้จีนได้สิทธิพิเศษทางการค้ากับสหรัฐอเมริกาในปีนี้ ” (มติชนสุดสัปดาห์ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2544 หน้า ที่ 92)
- ข้อความนี้เป็นนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อจีน ทั้งนี้เป็นเพราะจีนมีตัวแปรอะไรที่สามารถทำให้สหรัฐอเมริกากำหนดนโยบายดังกล่าว
1. ภูมิรัฐศาสตร์ที่ตั้งอย่างเหมาะสม
 2. จำนวนประชากรที่มากที่สุดของโลก
 3. เป็นแหล่งที่รวบรวมอารยธรรมที่สำคัญของโลก
 4. มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโทรคมนาคมในระดับสูง
 5. ความมีฐานะเป็นสมาชิกในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
27. พฤติกรรมของจีนข้อใด ที่แสดงถึงการคาน อำนาจกับสหรัฐอเมริกา ในขณะที่จีนนั้นก็มีนโยบายที่เน้นด้านความสัมพันธ์ด้านสร้างสรรค์กับสหรัฐอเมริกา
1. จีนคัดค้านและต่อต้านการใช้อาวุธนิวเคลียร์
 2. จีนคัดค้านสหรัฐอเมริกาขายอาวุธให้แก่ไต้หวัน
 3. จีนคัดค้านการเดินทางของรัฐมนตรีกลาโหมของไต้หวันในการเยือนสหรัฐอเมริกา
 4. การคัดค้านการขยายอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในเรื่องการกำหนดกำแพงภาษีสินค้านำเข้าจากจีน
 5. คัดค้านการขยายอิทธิพลครอบคลุมไปทั่วโลกของสหรัฐอเมริกาโดยข้ออ้างเรื่องต่อสู้กับลัทธิก่อการร้ายสากล
28. สหรัฐอเมริกาพัฒนาระเบิดนิวเคลียร์ขนาดย่อมเพราะเหตุใด
1. ทำลายล้างลัทธิก่อการร้าย
 2. ต้องการกำจัดชาติตม ฮุสเซ็น
 3. ต้องการขายเทคโนโลยีด้านอาวุธชีวภาพ
 4. สร้างคานอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐ รัสเซีย
 5. ต้องการที่จะแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านชีวภาพกับจีน
29. ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกรัฐบาลไทยมีนโยบายส่งเสริมโครงการ 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล (One Village One Product) ดีหรือไม่ ถ้าดีในแง่ใด

1. ดี เพราะญี่ปุ่นประสบความสำเร็จจากโครงการนี้มาแล้ว
 2. ดี เพราะช่วยส่งเสริมให้เกิดลักษณะนิสัยของการเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
 3. ดี เพราะเป็นการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
 4. ไม่ดี เพราะจะเป็นการแย่งตลาดกันเอง
 5. ไม่ดี เพราะผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมามักจะ ซ้ำกัน
30. “อนาคตของจีนทางการเมืองจากมุมมองในด้านที่สามารถประเมินว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในจีนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้อย่างแน่นอนในอนาคต” (มติชน สดสัปดาห์ เมษายน 2545)
ข้อความดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสังคมจีนจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
1. เปลี่ยนแปลง เพราะอิทธิพลจากระบบทุนนิยมกับคนรุ่นใหม่
 2. เปลี่ยนแปลง เพราะรับอิทธิพลจากระบบทุนนิยมกับนักการเมือง
 3. เปลี่ยนแปลง เพราะระบบทุนนิยมกับนักธุรกิจข้ามชาติมีเป้าหมายอย่างเดียวกัน
 4. ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะจีนเน้นระบบทุนนิยมที่อ่อนกึ่งเพียงแห่งเดียว
 5. ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะสามารถเปลี่ยนแปลงได้เพียงชนชั้นในระดับสูงเท่านั้น
31. ประเทศอะไรที่ไม่มีความเกี่ยวข้อง กับความหมายของคำว่า “ROGUE” ตามที่ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช กำหนด
1. อิรัก อิหร่าน ลิเบีย เกาหลีเหนือ
 2. อิรัก คูเวต ลิเบีย เกาหลีใต้
 3. อิรัก เลบานอน อิหร่าน ลิเบีย
 4. อิรัก เลบานอน คูเวต ลิเบีย
 5. อิรัก เลบานอน อิหร่าน เกาหลีใต้
32. Asian Cooperation Dialogue เป็นแนวคิดเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในเอเชีย ซึ่งเกิดจากความคิดของใคร
1. จูหรง จี
 2. หู จิน เทา
 3. จุนอิชิโร โคอิอุมิ
 4. เจียง เจ้อ หมิน
 5. ทักชิณ ชินวัณน์
33. นโยบายของจีนที่มีต่อไต้หวัน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2544 ยืนยันหลักการใด
1. 1 ประเทศ 2 รัฐอิสระ
 2. 2 ประเทศ 2 รัฐอิสระ
 3. 2 ประเทศ 1 รัฐอิสระ
 4. 1 ประเทศ 1 ระบบ
 5. 2 ประเทศ 1 ระบบ

34. ประเทศใดแสดงบทบาทอย่างชัดเจนในการที่ผลักดันให้สังคมโลกมีหลายขั้ว
1. จีน
 2. ไต้หวัน
 3. ทิเบต
 4. ฝรั่งเศส
 5. สหรัฐอเมริกา
35. เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้มีความสอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ รัฐบาลสิงคโปร์ควรปรับกลยุทธ์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร
1. การพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์
 2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 3. การพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นบ้าน
 4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 5. การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
36. ความหมายของโลกหลายขั้วสอดคล้องกับบทบาทของมหาอำนาจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดมากที่สุด
1. รักษาผลประโยชน์ของรัฐ
 2. รักษาสันติภาพของโลก
 3. ชำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของรัฐ
 4. พัฒนาเฉพาะกลไกการบริหารกิจการภายในของรัฐ
 5. ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพและการพัฒนาร่วมกันในประชาคมโลก
37. มีกรกล่าวกันว่า ประเทศญี่ปุ่นพัฒนาประเทศด้วยการเลียนแบบประเทศที่พัฒนาแล้ว นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมใดที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมของญี่ปุ่นมากที่สุด
1. เลียนแบบเทคโนโลยีในการผลิตและพัฒนาให้ดีกว่าเดิม
 2. เลียนแบบชนิดของสินค้าที่ผลิตและพัฒนาให้มีรูปแบบที่ดีขึ้น
 3. เลียนแบบวิธีการตลาดและพัฒนาช่องทางทางการจำหน่ายสินค้าให้กว้างขวางขึ้น
 4. เลียนแบบสินค้าทางด้านลิขสิทธิ์ทางปัญญาเพื่อความคล่องตัวทางด้านการศึกษาตลาด
 5. เลียนแบบการจัดองค์กรและพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของบรรพบุรุษ
38. สันติภาพจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นอย่างไรถึงต้องอาศัยความสัมพันธ์ในเรื่องใดต่อไปนี้
1. ผลประโยชน์และคุณธรรม
 2. ความมีอำนาจและรับผิดชอบ
 3. ความรับผิดชอบและผลประโยชน์
 4. ความมีอำนาจและผลประโยชน์
 5. ผลประโยชน์และความซื่อสัตย์
39. การที่รัฐบาลของประเทศใดๆ มักประกาศกฎอัยการศึกเป็นเวลานานๆ แสดงว่าเป็นอย่างไร
1. ผู้ปกครองประเทศมีวิจารณ์ญาณ
 2. ผู้ปกครองประเทศมีวิสัยทัศน์
 3. ประชาชนชอบการปกครองประเทศที่เด็ดขาด
 4. ระบบรัฐสภาไม่มีความจำเป็นในแต่ละประเทศเลย

5. ประเทศนั้นๆ ไม่มีความสงบอย่างแท้จริงทางการเมือง

40. ในมุมมองของประเทศไทย นักเรียนคิดว่าประเทศไทยควรดำเนินนโยบายอย่างไรต่อจีนและสหรัฐอเมริกา

1. ยึดถือการปฏิบัติของสหรัฐอเมริกาที่ปฏิบัติต่อจีน
1. คำนึงถึงความเป็นมหาอำนาจทางการทหารของจีนเป็นสำคัญ
2. คำนึงถึงความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของจีนเป็นสำคัญ
3. ยึดถือผลประโยชน์ทางการเมืองภายในมากกว่ายึดถือพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา
4. คำนึงถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาในด้านความเป็นมหาอำนาจทางการทหารเป็นประการสำคัญ

แบบสำรวจสำหรับนักเรียน
(SCHOOL FORM)

SEI

Coopersmith Inventory

Stanley Coopersmith, Ph.D.

University of California at Davis

ชื่อ.....อายุ.....ปี
โรงเรียน / สถาบัน.....เพศ : ชาย.....หญิง.....
ระดับชั้น.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง

ในหน้าถัดไปนี้ นักเรียนจะพบข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นบ่อยๆกับตัวนักเรียน ถ้าคำถาม / ประโยคใดบอกความรู้สึกที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน ให้กาเครื่องหมาย x ลงในช่อง “ เหมือนฉัน ” หรือถ้าคำถาม / ประโยคใดบอกความรู้สึกที่ไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน ให้กาเครื่องหมาย x ลงในช่อง “ ไม่เหมือนฉัน ” โปรดทราบว่า ไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก ให้ทำทั้งหมด 35 ข้อ

<u>เหมือนฉัน</u>	<u>ไม่เหมือนฉัน</u>	
.....	1. เป็นเรื่องที่น่าลำบากมากสำหรับฉันที่ต้องไปพูดที่หน้าชั้นเรียน
.....	2. มีหลายอย่างในตัวฉันที่ฉันอยากจะเปลี่ยนแปลงถ้าฉันสามารถทำได้
.....	3. ฉันรู้สึกอารมณ์เสียง่ายเมื่ออยู่ที่บ้าน
.....	4. ฉันมักจะใช้เวลาในการปรับตัวกับสิ่งใหม่ๆ
.....	5. ฉันมักจะยอมแพ้อย่างง่ายดาย
.....	6. พ่อแม่ตั้งความหวังไว้มากมายกับตัวฉัน
.....	7. เกิดเป็นฉันนั้นมันยุ่งยาก
.....	8. หลายๆครั้งที่ฉันอยากหนีจากบ้าน
.....	9. ฉันรู้สึกว่าบุคลิกของฉันไม่ดีเหมือนคนอื่น ๆ
.....	10. ถ้าฉันต้องการที่จะพูดสิ่งใดฉันมักจะพูดออกมาเลย
.....	11. พ่อแม่เข้าใจในตัวฉัน
.....	12. คนอื่นๆเขามีคนชอบมากกว่าฉัน
.....	13. ฉันรู้สึกว่าพ่อแม่คอยเคี่ยวเข็ญในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสมอ
.....	14. ฉันปรารถนาให้ตัวฉันเป็นคนอื่นที่ไม่ใช่ตัวฉันในขณะนี้
.....	15. ฉันมีความมั่นใจในตัวเองมาก
.....	16. ฉันและพ่อแม่อยู่กันอย่างมีความสุข
.....	17. ฉันใช้เวลาของฉันอยู่กับการฝึกกลางวัน
.....	18. ฉันรู้สึกอยากจะมีอายุน้อยกว่านี้หรือเป็นเด็กกว่านี้
.....	19. ฉันภูมิใจกับงานที่ได้รับมอบหมาย จากทางโรงเรียน
.....	20. บ่อยครั้งที่คนอื่นต้องบงการให้ฉันทำอย่างโน้นอย่างนี้
.....	21. ฉันมักจะเสียใจกับสิ่งที่ฉันได้ทำลงไปเป็นประจำ
.....	22. ฉันดูแลตัวเองเสมอ
.....	23. ฉันพอใจทุกคนที่ฉันรู้จัก
.....	24. ฉันอยากจะเป็นที่ต้องการของเพื่อนๆในห้องเรียน
.....	25. ฉันเข้าใจในตัวฉัน
.....	26. เมื่ออยู่ที่บ้านไม่มีใครสนใจฉันเลย
.....	27. ฉันไม่สามารถทำงานได้ตั้งใจที่ต้องการเมื่ออยู่โรงเรียน
.....	28. ฉันเป็นคนตัดสินใจอย่างแน่วแน่มั่นคง
.....	29. ฉันไม่ค่อยชอบอยู่กับผู้อื่นมากนัก
.....	30. ฉันไม่ใช่เป็นคนที่ขี้อาย
.....	31. เพื่อนๆมักกลั่นแกล้งหรือเอาฉันเป็นตัวตลกเสมอ
.....	32. ฉันพูดความจริงเสมอ
.....	33. ครูทำให้ฉันรู้สึกว่าตัวฉันยังไม่ดีพอ
.....	34. ฉันไม่เคยสนใจว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นกับตัวฉัน
.....	35. ฉันจะรู้สึกน้อยใจและคิดมากเมื่อฉันถูกตำหนิหรือว่ากล่าว

ภาคผนวก ค

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเอง
- แสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษา
- แสดงค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test แบบ
independent ในรูป Difference Score

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1			กลุ่มทดลองที่ 2			$(D_1 - MD_1)^2$	$(D_2 - MD_2)^2$
	Pre	Post	D_1	Pre	Post	D_2		
1	7	18	11	6	22	16	6.084	52.809
2	9	21	12	5	27	22	12.018	176.013
3	14	22	8	13	28	15	0.284	39.275
4	10	12	2	12	27	15	42.684	39.275
5	17	24	7	16	28	12	2.351	10.673
6	7	24	17	19	24	5	71.684	13.935
7	14	26	12	19	24	5	12.018	13.935
8	23	27	4	24	28	4	20.551	22.401
9	16	20	4	6	26	20	20.551	126.945
10	9	20	11	17	24	7	6.084	3.003
11	14	31	17	6	27	21	71.684	150.479
12	5	20	15	22	24	2	41.818	45.333
13	10	24	14	9	14	5	29.884	13.935
14	10	22	12	19	24	5	12.018	13.935
15	16	25	9	26	28	2	0.218	45.333
16	14	20	6	22	22	0	6.418	76.265
17	23	25	2	7	17	10	42.684	1.605
18	19	20	1	7	19	12	56.751	10.673
19	16	20	4	14	20	6	20.551	7.469
20	7	20	13	25	27	2	19.951	45.333
21	14	22	8	19	27	8	0.284	0.537
22	18	23	5	17	23	6	12.484	7.469
23	14	20	6	18	24	6	6.418	7.469
24	15	22	7	20	26	6	2.351	7.469
25	15	21	6	16	23	7	6.418	3.003
26	11	21	10	12	22	10	2.151	1.605
27	10	24	14	15	28	13	29.884	18.207
28	13	22	9	18	27	9	0.218	0.071
29	18	24	6	17	20	3	6.418	32.867
30	21	25	4	19	27	8	20.551	0.537
รวม	409	665	256	465	727	262		
	\bar{X}_1	\bar{X}_2	MD_1	\bar{X}_1	\bar{X}_2	MD_2	$\Sigma(D_1 - MD_1)^2$	$\Sigma(D_2 - MD_2)^2$
	13.63	22.167	8.533	15.5	24.233	8.733	583.468	987.867

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่าง
กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test แบบ independent ในรูป

difference Score								
คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1			กลุ่มทดลองที่ 2			$(D_1 - MD_1)^2$	$(D_2 - MD_2)^2$
	Pre	Post	D_1	Pre	Post	D_2		
1	18	30	12	26	32	6	62.932	12.482
2	23	24	1	11	12	1	9.406	2.152
3	22	26	4	23	27	4	0.004	2.350
4	5	7	2	21	24	3	4.272	0.284
5	21	24	3	25	26	1	1.138	2.152
6	22	26	4	23	26	3	0.004	0.284
7	22	25	3	21	22	1	1.138	2.152
8	27	31	4	16	18	2	0.004	0.218
9	20	28	8	19	21	2	15.468	0.218
10	23	25	2	21	25	4	4.272	2.350
11	22	28	6	20	22	2	3.736	0.218
12	26	29	3	24	27	3	1.138	0.284
13	20	23	3	29	30	1	1.138	2.152
14	23	26	3	17	20	3	1.138	0.284
15	19	23	4	25	25	0	0.004	6.086
16	19	21	2	22	22	0	4.272	6.086
17	26	30	4	19	24	5	0.004	6.416
18	19	19	0	13	13	0	16.540	6.086
19	20	22	2	25	29	4	4.272	2.350
20	20	22	2	18	24	6	4.272	12.482
21	19	28	9	20	20	0	24.334	6.086
22	20	24	4	19	25	6	0.004	12.482
23	15	19	4	20	25	5	0.004	6.416
24	29	30	1	21	23	2	9.406	0.218
25	19	21	2	15	18	3	4.272	0.284
26	19	25	6	22	23	1	3.736	2.152
27	19	23	4	26	28	2	0.004	0.218
28	28	32	4	26	26	0	0.004	6.086
29	18	22	4	28	32	4	0.004	2.350
30	24	36	12	28	28	0	62.932	6.086
รวม	627	749	122	643	717	74		
\bar{X}_1	\bar{X}_2	MD_1	\bar{X}_1	\bar{X}_2	MD_2	$\Sigma(D_1 - MD_1)^2$	$\Sigma(D_2 - MD_2)^2$	
20.9	24.967	4.067	21.433	23.9	2.467	239.844	109.464	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test แบบ independent ในรูป Difference Score (Scott. 1967 : 264)

จากสูตร

$$\text{เมื่อ } t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$\text{ซึ่ง } S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S^2_D}{n_1} + \frac{S^2_D}{n_2}}$$

$$\text{และ } S^2_D = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

แทนค่า

$$S^2_D = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$S_D^2 = \frac{583.468 + 987.858}{58}$$

$$S_D^2 = 27.09182$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S^2_D}{n_1} + \frac{S^2_D}{n_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{27.09}{30} + \frac{27.09}{30}}$$

$$S_{MD_1} - S_{MD_2} = 1.3439$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = \frac{8.533 - 8.733}{1.3439}; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = 0.1488$$

ความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา $t = 0.1488$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test แบบ independent ในรูป Difference Score (Scott. 1967 : 264)

จากสูตร

เมื่อ

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}}; df = n_1 + n_2 - 2$$

ซึ่ง

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S^2_D}{n_1} + \frac{S^2_D}{n_2}}$$

และ

$$S^2_D = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

แทนค่า

$$S^2_D = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$S_D^2 = \frac{239.844 + 109.464}{58}$$

$$S_D^2 = 6.0225$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S^2_D}{n_1} + \frac{S^2_D}{n_2}}$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{6.02}{30} + \frac{6.02}{30}}$$

$$S_{MD_1} - S_{MD_2} = 0.6335$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}}; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = \frac{4.067 - 2.467}{0.6335}; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = 2.5256$$

ความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา $t = 0.1488$

การเห็นคุณค่าในตนเอง $t = 2.5256$

ตาราง 7 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษารายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0241)

ข้อที่	P	R	ข้อที่	P	R
1	0.22	.022	21	.033	0.33
2	0.79	0.48	22	0.37	0.51
3	0.57	0.28	23	0.75	0.33
4	0.33	0.44	24	0.37	0.37
5	0.39	0.40	25	0.40	0.25
6	0.44	0.22	26	0.22	0.40
7	0.50	0.33	27	0.24	0.28
8	0.59	0.22	28	0.24	0.33
9	0.72	0.48	29	0.42	0.25
10	0.37	0.25	30	0.28	0.22
11	0.61	0.48	31	0.22	0.24
12	0.72	0.40	32	0.20	0.43
13	0.29	0.22	33	0.48	0.37
14	0.61	0.55	34	0.38	0.27
15	0.77	0.44	35	0.24	0.25
16	0.27	0.41	36	1.29	0.24
17	0.51	0.44	37	0.33	0.29
18	0.35	0.25	38	0.53	0.55
19	0.31	0.40	39	0.40	0.26
20	0.33	0.59	40	0.32	0.48

ตาราง 8 แสดงค่าความเชื่อมั่น (p, q, pq) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน (ส 0214)

ข้อ	p	q	pq	ข้อ	p	q	pq
1	0.21	0.79	0.165	21	0.31	0.69	0.244
2	0.77	0.23	0.177	22	0.28	0.72	0.201
3	0.55	0.45	0.247	23	0.78	0.22	0.171
4	0.30	0.71	0.210	24	0.47	0.53	0.249
5	0.41	0.59	0.241	25	0.40	0.60	0.240
6	0.50	0.50	0.250	26	0.31	0.69	0.244
7	0.46	0.54	0.248	27	0.21	0.79	0.165
8	0.46	0.54	0.248	28	0.21	0.79	0.165
9	0.77	0.23	0.177	29	0.40	0.60	0.240
10	0.33	0.67	0.221	30	1.22	0.78	0.171
11	0.68	0.32	0.217	31	0.27	0.73	0.197
12	0.75	0.25	0.187	32	0.18	0.82	0.127
13	0.31	0.69	0.213	33	0.15	0.85	0.217
14	0.66	0.34	0.224	34	0.15	0.85	0.127
15	0.80	0.20	0.16	35	0.26	0.74	0.192
16	0.29	0.71	0.205	36	0.35	0.65	0.227
17	0.51	0.49	0.249	37	0.41	0.59	0.241
18	0.40	0.60	0.240	38	0.50	0.50	0.250
19	0.24	0.76	0.182	39	0.46	0.59	0.241
20	0.39	0.61	0.237	40	0.13	0.87	0.113

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อที่	กลุ่มคะแนนสูง		กลุ่มคะแนนต่ำ		t
	\bar{X}_H	S^2_H	\bar{X}_L	S^2_L	
1	0.64	0.24	0.36	0.24	2.00
2	0.96	0.04	0.68	0.177	2.00
3	0.68	0.23	0.08	0.08	4.29
4	0.48	0.26	0.16	0.14	2.29
5	0.32	0.23	0.04	0.11	2.02
6	0.72	0.21	0.32	0.23	2.86
7	0.60	0.25	0.24	0.19	2.57
8	0.56	0.26	0.00	0.00	4.00
9	0.60	0.25	0.36	0.24	1.75
10	0.80	0.17	0.16	0.14	4.57
11	0.88	0.26	0.48	0.11	2.85
12	0.68	0.23	0.36	0.24	2.28
13	0.64	0.24	0.16	0.14	3.42
14	0.40	0.25	0.04	0.04	2.57
15	0.68	0.23	0.36	0.24	2.08
16	0.76	0.19	0.32	0.21	3.14
17	0.44	0.26	0.16	0.14	2.00
18	0.64	0.24	0.24	0.19	2.857
19	0.76	0.26	0.48	0.26	2.00
20	0.80	0.17	0.36	0.24	0.14
21	0.52	0.26	0.12	0.11	2.85
22	1.0	0.0	0.76	0.19	1.75
23	0.8	0.17	0.48	0.25	2.28
24	0.92	0.08	0.68	0.23	1.75
25	0.80	0.17	0.32	0.25	3.24
26	0.36	0.24	0.04	0.04	2.28
27	0.44	0.26	0.16	0.19	2.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มคะแนนสูง		กลุ่มคะแนนต่ำ		t
	\bar{X}_H	S^2_H	\bar{X}_L	S^2_L	
28	0.64	0.24	0.36	0.24	2.00
29	0.52	0.26	0.28	0.21	1.75
30	0.28	0.21	0.04	0.11	1.75
31	0.44	0.26	0.2	0.17	1.75
32	0.48	0.26	0.16	0.14	2.28
33	0.44	0.26	0.16	0.19	2.00
34	0.52	0.26	0.16	0.14	2.57
35	0.80	0.17	0.52	0.26	2.00

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา รายวิชา เหตุการณ์โลกปัจจุบัน

$$\text{สูตร} \quad r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

$$r_{tt} = \frac{40}{40-1} \left[1 - \frac{8.23}{55.67} \right]$$

$$r_{tt} = \frac{40}{39} \left[\frac{47.44}{55.67} \right]$$

$$r_{tt} = (1.026)(0.852)$$

$$r_{tt} = 0.872$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

$$n = 35$$

$$s_i^2 = 7.296$$

$$s_t^2 = 58.852$$

$$\alpha = \frac{35}{35-1} \left[1 - \frac{7.296}{58.852} \right]$$

$$\alpha = (1.029)(0.752)$$

$$\alpha = 0.774$$

ภาคผนวก ง

- แผนการสอนโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
- แผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน

แผนการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

รายวิชา ส 0214 (เหตุการณ์โลกปัจจุบัน)

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่องบทบาทของมหาอำนาจช่วงสงครามเย็นถึงปัจจุบัน

ระยะเวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

การล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียตรัสเซีย ในปี ค.ศ 1991 โลกมีความซับซ้อนและความไม่แน่นอนมากกว่าแต่ก่อน อภิมหาอำนาจถาวรคือสหรัฐอเมริกายังคงมีบทบาทในการจัดระเบียบโลกอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จีนยังคงยืนหยัดในระบบการปกครองตามระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นโยบายของทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมล้วนมีผลกระทบต่อสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกสภาพการณ์ปัจจุบันของจีนในด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพการณ์และแนวโน้มถึงผลกระทบจากบทบาทของจีนในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยได้
3. นักเรียนสามารถเสนอแนะแนวทางในการปรับบทบาทของไทยที่มีต่อนานาชาติภายหลังจากจีนได้เข้าเป็นสมาชิก WTO (องค์การการค้าโลก)

หัวข้อเนื้อหา

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมของจีนตามรูปแบบ “ กวานซี ”
2. นโยบายของจีนภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น
3. การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีน (WTO)

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นกระตุ้น

นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน โดยการจับสลากแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับกระดาษที่ครูแจกให้นักเรียนคนละหนึ่งแผ่น แล้วให้นักเรียนพับกระดาษที่ได้รับแจกออกเป็น 4 ส่วน แล้วเขียนหมายเลข 1 ถึง 4 ในแต่ละมุมของกระดาษ

- 1) กระดาษส่วนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนถึงคุณลักษณะที่ดีของตนเองที่ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเสร็จแล้วพับข้อความในส่วนที่ 1 เก็บไว้
- 2) กระดาษส่วนที่ 2 ให้นักเรียนนำไปให้เพื่อนที่อยู่นอกกลุ่มของตนเองเขียนถึงสิ่งที่ติงามของนักเรียนซึ่งเป็นเจ้าของกระดาษโดยครูสามารถมีบทบาทในการเขียนในส่วนที่ 2 ให้แก่นักเรียนที่เป็นเจ้าของกระดาษได้

3) กระจายส่วนที่ 3 ให้นักเรียนในกลุ่มนำกระจายส่วนที่ 3 นี้ส่งแลกกันเพื่อให้เขียนถึงสิ่งที่ตั้งถามของเพื่อนในกลุ่มของตนเองที่เป็นเจ้าของกระจายในส่วนนี้จากนั้นส่งกลับคืนเจ้าของกระจาย

4) กระจายส่วนที่ 4 ให้นักเรียนที่เป็นเจ้าของกระจายแผ่นนั้นๆเขียนถึงสิ่งที่ตนเองอยากเป็นโดยพิจารณาจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในตนเองและจากการที่ได้รับการแสดงความคิดเห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ แล้วสรุปร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวกับยอมรับในบทบาทและความสามารถของนักเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจให้เกิดแก่ตัวนักเรียนแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกชื่อประธาน เลขานุการ ผู้นำเสนอรายงาน และสมาชิก ลงในเอกสารที่ครูแจกให้และครูอธิบายหน้าที่สมาชิกในกลุ่มให้นักเรียนทราบ และให้นักเรียนช่วยกันทำการคัดเลือกข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประเทศจีนในปัจจุบันในด้านต่างๆตามที่ครูได้แจ้งให้นักเรียนค้นคว้ามาล่วงหน้า แล้วถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่มีต่อข่าวสารนั้นว่าสาระของข่าวดังกล่าวเกี่ยวข้องกับปรับเปลี่ยนบทบาทของจีนหลังสงครามเย็นอย่างไร

ขั้นสำรวจปัญหา

นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมโดยศึกษาจากใบงานเรื่อง “จากเหมา ถึง เต็ง ”

(เอกสารหมายเลข 1) ควบคู่ไปกับการพิจารณาบทความจากใบงานเรื่อง “ จีนใหม่ ไช่เตก ? ”

(เอกสารหมายเลข 2) โดยพิจารณาถึงนโยบายของผู้นำทั้งหมดว่า มีสาระที่สำคัญต่อการพัฒนาจีนในอย่างไรบ้างว่ามีความก้าวหน้าอย่างไรบ้างและบันทึกลงในกระดาษคำตอบ

(เอกสารหมายเลข 3)

ขั้นอธิบายความคิดรวบยอดและให้คำจำกัดความ

นักเรียนแต่ละคนในแต่ละกลุ่มอภิปรายภายในกลุ่มของตนเองถึงสาระจากความรู้ที่ได้ตามเอกสารหมายเลข 2 ในเรื่องของนโยบายและบทบาทของประเทศจีนในด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ โดยที่ผ่านการไตร่ตรองด้วยเหตุผลเพื่อสรุปถึงนโยบายของประเทศจีนและบทบาทของจีนในปัจจุบันด้านการเมือง, เศรษฐกิจและสังคมลงในเอกสารหมายเลข 4

ขั้นขยายความคิดเพื่อประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์

นักเรียนระดมสมองศึกษากรณีศึกษาจากบทความเรื่อง “ กวานซี :มรดกทางวัฒนธรรมในสังคมจีน ” แล้วอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมกันตัดสินใจอย่างมีเป้าหมายเพื่อพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งในด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่นและสังคมโดยรวม แล้วสรุปถึงสภาพของสังคมจีนและไทยหาสาเหตุและผลกระทบของสถานการณ์ดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศจีนและไทยรวมทั้งเปรียบเทียบสภาพของสังคมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนแล้วบันทึกลงใน เอกสารหมายเลข 5 แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนนำเสนอรายงาน

ขั้นเชื่อมโยงองค์ความรู้

นักเรียนอภิปรายจากกรณีศึกษา บทความเรื่อง จีนกับ WTO โดยการที่นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย แล้วหาข้อสรุปร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ และหนทางสู่ความสำเร็จของจีนในการพัฒนาประเทศยุคโลกาภิวัตน์ภายหลังจากที่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTOรวมทั้งให้นักเรียนเสนอแนวทางในการการบริหารที่จะไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศของประเทศไทย ลงในเอกสาร หมายเลข 6

ชั้นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมในเรื่องของแนวโน้มและวิสัยทัศน์ของผู้นำของทั้งประเทศจีนและประเทศไทยในเรื่องของความสัมพันธ์อันดีต่อกันโดยให้สอดคล้องกับบทบาทของประเทศจีนทั้งในด้านการเมือง สังคม/ค่านิยมและเศรษฐกิจ โดยครูดูแลสาระที่ได้จากการสรุปให้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ แล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปหน้าชั้นเรียน

ชั้นประเมินผล

นักเรียนตรวจสอบประเมินความรู้ ด้วยการให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเขียนโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการติดตามข้อมูลข่าวสารปัจจุบันลงในแบบบันทึกโครงการ (เอกสารหมายเลข 7)

การประเมินผล

1. จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน (แบบประเมินของครู)
2. แบบประเมินการทำงานกลุ่ม (แบบประเมินของนักเรียน)
3. การตอบคำถามจากเอกสาร (เอกสารหมายเลข 2 – 7)

สื่อการเรียนการสอน

1. นโยบายของเหมาเจ๋อตุงและเติ้งเสี่ยวผิง (เอกสารหมายเลข 1)
2. นโยบายของผู้จีนยุคปัจจุบัน(เอกสารหมายเลข 2)
3. แบบสรุปผลจากการพัฒนาจีน (เอกสารหมายเลข 3)
4. แบบสรุปนโยบายของจีนปัจจุบัน (เอกสารหมายเลข 4)
5. แบบสรุปสภาพของสังคมไทยและจีน (เอกสารหมายเลข 5)
6. หนทางสู่ความสำเร็จของจีน (เอกสารหมายเลข 6)
7. แบบบันทึกโครงการ (เอกสารหมายเลข 7)
8. บทความเรื่อง “ กวานซี ”
9. บทความเรื่อง “ จีนกับWTO ”

กลุ่มที่

ชื่อกลุ่ม

.....

ชื่อประธาน

.....

ชื่อเลขานุการ

.....

ผู้รายงาน

.....

สมาชิก.

1.
2.
3.
4.

China
(also see separate Taiwan entry)

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
	4	3	2	1
1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ..... ทำงานที่ได้รับมอบหมายในระดับ				
2. เลขานุการกลุ่ม คือ.....ทำงานที่ได้รับ มอบหมายในระดับ				
3. มีการวางแผนการปฏิบัติงาน				
4. ใช้ถ้อยคำสุภาพและไม่ส่งเสียงดัง				
5. สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น				
6. สมาชิกรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
7. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหา				
8. ยอมรับมติกลุ่ม				
9. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน				
10. สมาชิกในกลุ่มมีความสามัคคี				
รวมคะแนน				

ปัญหาในการทำงานครั้งนี้คือ

1.
2.
2.

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบตรวจสอบประเมิน

ชื่อ-สกุล

ชื่อกลุ่ม

การประเมินคุณภาพของการเสนอรายงาน

	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การเตรียมพร้อมในการรายงานอยู่ในระดับ	☐	☐	☐	☐
2. บรรยายภาคในการรายงานอยู่ในระดับ	☐	☐	☐	☐
3. การรายงานมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ในระดับ	☐	☐	☐	☐
4. ฟังแล้วมีความรู้เพิ่มมากขึ้นในระดับ	☐	☐	☐	☐
5. การเสนอรายงานครั้งนี้ทำได้ดีในระดับ	☐	☐	☐	☐

วิจารณ์และสอบถาม

1. ผู้รายงานนำเสนอสาระความรู้เรื่องใดเป็นที่น่าพอใจ

.....

2. สาระประโยชน์ที่ได้

.....

3. ข้อควรเสนอแนะ

.....

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง “ จากเหมาถึงเติ้ง ”

นโยบายของ เหมา เจ๋อ ตุง เน้นการทำปฏิวัติตลอดกาล เพื่อให้บรรลุถึงสังคมนิยมในอุดมคติ ซึ่งนโยบายของเขามีความขัดแย้งกับพวกฝ่ายขวาหรือลัทธิแก่ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการเปิดรับเทคโนโลยีและวิธีการของทุนนิยมตะวันตกมาใช้ ซึ่งเป็นสาเหตุใหญ่ที่เหมา เจ๋อ ตุง เกรงไปว่าจะเป็นการนำไปสู่การฟื้นตัวของลัทธิทุนนิยมขึ้นในจีน เป็นช่วงเวลาที่มีการขัดแย้งกันในด้านความคิดของผู้นำทางการเมืองในจีนอย่างรุนแรงจึงเป็นที่มาของการประสานการขัดแย้งโดยการที่เหมา เจ๋อ ตุง ทำการปฏิวัติวัฒนธรรมในเรื่องของการปฏิวัติวัฒนธรรมมีจุดมุ่งหมายต้องการให้ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะกรรมกรและชาวนา ได้รู้หน้าที่ที่ถูกต้องตามแนวทางของระบบคอมมิวนิสต์แบบเหมาเจ๋อตง เหมาเจ๋อตงจึงต้องใช้การรณรงค์อย่างก้าวขวางทั่วประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าเหมาเจ๋อตงต้องการให้สาธารณรัฐประชาชนจีนเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางการปฏิวัติ เพื่อให้ก้าวไปสู่อนาคตที่ไม่เบี่ยงเบนออกจากแนวทางที่ตนได้วางเอาไว้ สำหรับแนวทางการดำเนินการแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ

1. จะต้องยุติการต่อสู้และความขัดแย้งทางการเมืองในระดับสูงของพรรคคอมมิวนิสต์จีน
2. ป้องกันไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด หรืออุดมการณ์ที่เดินตามแนวทางลัทธิแก๊งของสหภาพโซเวียต
3. ทำให้ปัญญาชนมีความเข้าใจในลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างถูกต้องและรวมพลังกันให้ปฏิบัติไปในแนวทางดังกล่าวร่วมกัน
4. จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเห็นว่า การปฏิวัตินั้นเป็นแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ เพราะฉะนั้นประชาชนจะต้องมีจิตใจปฏิวัติที่เข้มข้น มีความจริงจัง และมีศรัทธาต่อพรรคคอมมิวนิสต์เป็นอันดับแรก

การปฏิวัติวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ ในระยะแรกระหว่างปี ค.ศ. 1966 – 1967 และระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1967 – 1971 รวมระยะเวลาการปฏิวัติวัฒนธรรมได้ประมาณถึง 6 ปี นับว่าเป็นการปฏิวัติที่ใช้เวลายาวนานที่เดียว การปฏิวัติวัฒนธรรมในระยะ 2 ปีแรก (ค.ศ. 1966 – 1967) เป็นช่วงของการดำเนินการปฏิวัติอย่างรุนแรง โดยมีขบวนการเรดการ์ด (Red Guards) เป็นผู้ดำเนินการ มีทั้งการทำลายทรัพย์สินของรัฐ และทำร้ายเยาวชนที่ประพฤติตัวแบบชนชั้นกลาง แม้แต่ชื่อถนนหนทางที่มีลักษณะเจ้าขุนมูลนายก็มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ บรรดาครูบาอาจารย์และข้าราชการระดับต่างๆ จะต้องอยู่ภายใต้คำวินิจฉัยของขบวนการเรดการ์ดว่า มีการกระทำอันใดไปในทางรับใช้ชนชั้นนายทุนและชนชั้นกลางหรือไม่ นับว่าในระหว่างนี้ทุกสิ่งทุกอย่างถูกเปลี่ยนแปลงไปหมด รวมทั้งการดำเนินชีวิตของประชาชน เมื่อการปฏิวัติวัฒนธรรมได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1971 สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เข้าสู่ยุคฟื้นฟู และปฏิรูป (Reconstruction and Reform) ที่มีลักษณะหันเหทิศทางไปจากการเน้นอุดมการณ์การปฏิวัติอย่างสุดขั้วในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรม ไปสู่การพัฒนาให้เป็นประเทศสังคมทันสมัย และยังก้าวรุดหน้าไปสู่การเน้นพัฒนาเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้นไปอีกในยุค 4 ทันสมัย (Four Modernizations)

สภาพทางการเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีนยุค 4 ทันสมัย

แม้ว่าฮว่ากั๋วเฟิงจะมีอำนาจสูงสุด เป็นประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน และนายกรัฐมนตรี

แต่ในทางปฏิบัติเป็นที่ทราบกันดีว่า ผู้ที่เป็นผู้นำจริง ๆ นั้นคือเต็งเสี่ยวผิง เพราะนอกจากจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงแล้ว ยังเป็นผู้นำของกลุ่มนักปฏิวัติอันทำให้เต็งเสี่ยวผิงกลับมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง หลังจากถูกปลดออกจากตำแหน่งไประยะหนึ่งนั้นเต็งเสี่ยวผิงจึงเป็นผู้นำในทางปฏิบัติทำการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์ต่างๆ โดยมีแนวนโยบายหลักดังนี้

- (1) ต้องการที่จะฟื้นฟูนโยบาย 4 ทันสมัย ซึ่งได้รับการปฏิบัติมาบ้างแล้วตั้งแต่สมัยโจวเอินไหล
- (2) พยายามดำเนินการลดฐานะความสำคัญของเหมาเจ๋อตงลง โดยเฉพาะด้านความสำคัญของอุดมการณ์ปฏิวัติ ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์อุดมการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรมของเหมาเจ๋อตงว่าทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนต้องล้มล้าง เนื่องจากเหมาเจ๋อตงต่อต้านแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบสหภาพโซเวียต ซึ่งเน้นเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลักว่าเป็นแนวทางลัทธิแก๊งและทุนนิยม

นอกจากนั้น ยังได้มีการรณรงค์ปลดภาพตลอดจนคำขวัญของเหมาเจ๋อตงออกจากสถานที่สำคัญๆ ของทางราชการ และพยายามสร้างกฎหมายขึ้นมาใช้แทนบารมีอำนาจของเหมาเจ๋อตง โดยถือหลักทุกคนเสมอภาพกันภายใต้กฎหมายหาทางแก้ไขความขัดแย้งภายในพรรค เต็งเสี่ยวผิงได้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของเหมาเจ๋อตงเสียใหม่ เนื่องจากเห็นว่าวิธีการดังกล่าวก่อให้เกิดการผลิตตกต่ำ อันเป็นการบ่อนทำลายเศรษฐกิจและเป็นอุปสรรคต่อการทำประเทศให้ทันสมัย แม้ว่าการดัดแปลงดังกล่าวจะมีผลคืออยู่บ้างที่ช่วยลดความแตกต่างระหว่างภูมิภาคให้น้อยลง แต่กลุ่มนักปฏิวัติภายใต้การนำของเต็งเสี่ยวผิงเห็นว่าเป็นนโยบายที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม จึงได้เสนอโครงการทางเศรษฐกิจใหม่ เพื่อให้ประเทศก้าวไปสู่การพัฒนาตามนโยบาย 4 ทันสมัย มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. พยายามระดมบุคคลทุกหมู่เหล่าให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมาย 4 ทันสมัย ดังทัศนะของเต็งเสี่ยวผิงที่ว่า “ไม่ว่าแมวจะสีดำหรือสีขาวหากจับหนูได้ ก็เป็นอันใช้ได้” ซึ่งหมายความว่า ไม่ว่าจะเป็วิธีแบบทุนนิยมหรือสังคมนิยมก็ตาม หากสามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จทางเศรษฐกิจได้ก็เป็นอันใช้ได้
2. ให้บำเหน็จรางวัลหรือโบนัสตามแบบทุนนิยมแทนหลักการใช้แรงจูงใจทางการเมือง ด้วยการปลุกระดมมวลชนเช่นในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรม ที่คิดค่าแรงงานตามเวลาทำงาน หรือคิดสมรรถภาพในการทำงานประกอบด้วยในบางเขต แต่ในยุค 4 ทันสมัยต้องการเร่งปริมาณและประสิทธิภาพในการผลิตอย่างรวดเร็ว จึงนำเอาผลประโยชน์ทางวัตถุมาเป็นเครื่องล่อใจแทน ทำให้ระบบที่เรียกว่า “ระบบค่าแรงงาน 8 ชั้น” ถูกนำมาใช้อีก คือ ยินยอมให้ประชาชนอาชีพต่างๆ มีรายได้แตกต่างกันได้ 8 ระดับตามความสามารถในการผลิต โดยถือหลักว่าผู้ใดทำมากได้มากทำน้อยได้น้อย
3. มีการเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักโดยเฉพาะเหล็กกล้าเป็นสำคัญ โดยหวังให้เป็นพื้นฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเบาและเกษตรกรรมให้พัฒนาตามไปด้วย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงข้ามกับเหมาเจ๋อตงที่เน้นการพัฒนาจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมหนักในที่สุด
4. พยายามระดมทุนและขยายการค้ากับต่างประเทศทุกรูปแบบ เพื่อขยายการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในรูปกู้ยืมเงินและร่วมลงทุนกับธุรกิจเอกชนของต่างประเทศแล้ว ยังอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารต่างๆ การกำหนดเขตทางเทคโนโลยีจากยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ไปเป็นที่ปรึกษา

5. ยกระดับการผลิตให้มีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์เอาเทคนิคการพัฒนาแบบของประเทศทุนนิยมตะวันตกไปใช้ เช่น ยอมให้วิสาหกิจของรัฐต่างๆ มีอิสระในการบริหารมากขึ้น สามารถพัฒนาความชำนาญในแต่ละด้านอย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมจากส่วนกลางอย่างเข้มงวดดังแต่ก่อน

แนวทางการปรับตัวในยุค 4 ทันสมัยดังกล่าว ทำให้สภาพเศรษฐกิจทั่วไปมีแนวโน้มเป็นลักษณะแบบทุนนิยมมากขึ้น เป็นผลให้เกิดชนชั้นนำมากขึ้น เช่น ช่างเทคนิค นักหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่ด้านวัฒนธรรม ผู้ชำนาญการด้านสื่อสาร เจ้าหน้าที่การทูตและการค้า ฯลฯ
(จาก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในโลกปัจจุบัน โดย นฤมิตร สอดศข และคณะ ; หน้าที่ 28-53)

จีนใหม่ ไฮเทค ?

“ไฮเอ่อ” เป็นสินค้า “แบรนด์เนม” ของจีน ทางด้านอุตสาหกรรมไฟฟ้า เช่น จีอี หรือ ยี อี ของสหรัฐอเมริกา “เนชั่นแนล” ของ ญี่ปุ่น “ซีเมนส์” ของเยอรมนี นาย จาง ลู่ หมิน มั่นสมองอันดับหนึ่งของ ไฮเอ่อ ได้สรุปกลยุทธ์ซึ่งนำการพัฒนาตัวของไฮเอ่อว่า “จะต้องเข้าประกบคู่กับคู่แข่งระดับเซียน” จนทำให้จากเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ผลิตู้เย็นปีละไม่กี่ตู้ จนปัจจุบันผลิตภัณฑ์ของ ไฮเอ่อ จะออกแบบตามความต้องการของผู้ซื้อทุกประการ ส่งผลให้กำลังได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวอเมริกันเป็นอย่างสูง จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์แบรนด์เนมของจีน จะทำให้เกิดการผลักดันให้เกิดกลุ่มธุรกิจสมัยใหม่ขนาดใหญ่ มีทุนหนา เทคโนโลยีสูง เครือข่ายตลาดครอบคลุม ฯลฯ

จีนทำคอมให้รายจริงหรือ

ตามแนวคิดของ เต็ง เสี่ยว ผิง ที่ว่าสังคมนิยมนั้นต้อง “รวย” กันถ้วนหน้า โดยอนุญาตให้คนส่วนหนึ่งรายนำร่องก่อน แล้วคนอื่น ๆ พากันรวยตาม แนวคิดเช่นนี้ นำไปสู่การดำเนินนโยบาย “ปฏิรูปและเปิดประเทศ” ในปลายปี ค.ศ 1979 สร้างความพอใจให้หมู่ชาวจีนที่อดทนต่อความจนมานานกว่า 20 ปี ของการปฏิรูปและการเปิดประเทศผลปรากฏว่าคนจีนทั่วไปพากันมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและพัฒนาไปสู่ความเป็นคนรวยเจิดจายอย่างทรงเกียรติในสังคมจีนและสังคมโลก ในจำนวนคนรวยกลุ่มนั้น มีไม่น้อยที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคคอมมิวนิสต์จีนหลุดพ้นจากความเป็น “ไดโนเสาร์” ทางทฤษฎีอย่างหมิ่นเหม่ ด้วยบารมีของ เต็งเสี่ยวผิง ซึ่ง “กัตติต” ในแก่นแท้ของลัทธิมาร์กซ์ – เลนิน ความคิดของเหมาเจอตงอยู่อย่างเด็ดขาด “ปลดปล่อยความคิด หาสัจจะธรรมจากความเป็นจริง” เขาเชิดชูหลักการ “ใช้การปฏิบัติเป็นมาตรฐานวัดความถูกต้องของสัจจะธรรม” เหนือสิ่งอื่นใด

ดังนั้น ทฤษฎี “แมวขาวแมวดำไม่สำคัญ ขอให้เป็นแมวที่จับหนูเก่ง” “กลไกตลาดไม่ได้ผูกขาดโดยระบบทุนนิยม” “ปัญญาชนเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นผู้ใช้แรงงาน” “วิทยาศาสตร์เป็นพลังการผลิต และเป็นพลังการผลิตอันดับหนึ่ง” ฯลฯ จึงได้ทะลุกสู่กระบวนการปฏิบัติที่เป็นจริง คนเก่งอย่าง จู หรง จี จึงมีโอกาสแสดงฝีมือ หลังจากนั้น คนจีนนับวันจะกระเป่าตุง รวยอู้ฟู และประเทศจีนกลายเป็นรัฐคอมมิวนิสต์ที่พลิกแพลงถึงกับสามารถดึงดูดทุนจากทุกส่วนของโลกเข้าสู่แผ่นดินใหญ่จีน โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์ นั้น เป็นเจ้าภาพ แห่งมหกรรมสร้างความร่ำรวยครั้งประวัติศาสตร์ในรอบหลายพันปีของอารยธรรมจีน ในฐานะแห่งการก้าวไปสู่ความเป็นหนึ่งของโลกในยุคที่สังคมโลกเชื่อมโยงเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน ความสำเร็จของแนวคิดทฤษฎี เต็ง เสี่ยว ผิง ที่ปรากฏผลอย่างงดงาม กลายเป็น” การบ้าน” ให้คณะผู้นำพรรคชุดปัจจุบัน (เรียกเป็นทางการว่า “คณะผู้นำชุดที่ 3 ที่มี เจียง เจ้อ หมิน ” เป็นแกนนำ) ต้องสรุปและยกระดับสู่หลักทฤษฎี เพื่อขึ้นนำการปฏิบัติของพรรคต่อไป (มติชน : ฉ.ที่1096 ปีที่ 21วันที่ 20 ส.ค 44 : หน้า 92 ; คอลัมน์ “หลังม่านไม้ไผ่” โดย สันติ รพีพากร)

อภิมหายุทธศาสตร์ 100 ปี

จีนเป็นประเทศที่อยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ กำลังคิดกันใหญ่ในเรื่องของ สามตัวแทน เกี่ยวกับเรื่องของ สามตัวแทน นี่เป็นสิ่งที่ เจียงเจ้อหมิน นำเสนอกออกมาเมื่อต้นปีค.ศ. 2000 เพื่อใช้เป็นมาตรฐานใหม่ เพื่อใช้สำหรับพัฒนาคุณภาพของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมยุคใหม่ที่จีน

กำลังเชื่อมโยงเข้าสู่สังคมโลกเป็นหนึ่งเดียวกันและกระแสโลกาภิวัตน์กำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเตรียมความพร้อมอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับประเทศจีน โดยเริ่มจากพรรคซึ่งเป็นแกนนำสังคม เป็นพรรคบริหารประเทศเพียงหนึ่งเดียว ในการมุ่งหน้าเดินเข้าสู่เวทีโลก เช่น องค์การการค้าโลก ตามวิสัยทัศน์ของพวกเขาคือ “ สองแหล่งทรัพยากร, สองตลาด ” (คือแหล่งทรัพยากรในจีนและนอกจีน, ตลาดจีนและตลาดโลก) คณะผู้นำจีนให้ความสำคัญอยู่ตรงที่ “ คน ” คนจีนต้องมีความรู้มีวิสัยทัศน์สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งนั่นก็คือ คุณภาพของชาวพรรคคอมมิวนิสต์โดยจะต้องยกระดับตนเองครั้งใหญ่ให้สามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทน “ ความก้าวหน้า ” ของสังคมยุคใหม่สองประการ คือ ผลักการผลิตที่ก้าวหน้าและวัฒนธรรมที่ก้าวหน้า บนพื้นฐานของจิตใจที่อุทิศตนเสียสละสูงสุดในฐานะเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชนจีน

พลังการผลิตที่ก้าวหน้า ที่สำคัญคือความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะคือ วิทยาศาสตร์ยุคไฮเทค วิทยาศาสตร์ไฮเทคจะเป็นหัวหอกทะลวงกำแพงกีดกันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างได้ผลจริง จะทำให้จีนสามารถสร้าง “ พลังรวมของชาติ ” ให้เติบโตใหญ่ได้ สิ่งนี้จีนสามารถพิสูจน์ให้เห็นเป็นรูปธรรมได้แล้ว วัฒนธรรมที่ก้าวหน้า หมายถึงความคิดจิตใจและค่านิยมต่างๆ ที่ถักทอ กันขึ้นมาเป็นรูปร่างท่ามกลางการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจที่เป็นความเจริญทางวัตถุ ที่สำคัญคือความรักชาติ รักประชาชน ยึดมั่นในความเป็น “ วิทยาศาสตร์ ” อุทิศตัวเพื่อส่วนรวมเพื่อห่างไกลจากน้ำเน่าในสังคมทุนนิยมตะวันตก

แนวคิด “ 3 ตัวแทน ” ละลายพรมแดนทางชนชั้น

การเสนอเรื่อง “ 3 ตัวแทน ” ของเจียง เจ้อ หมิน นี้ มีความหมายยาวไกลทางยุทธศาสตร์ในฐานะแนวคิดชี้ทางการพัฒนาพรรคคอมมิวนิสต์ในศตวรรษใหม่ที่จะเริ่มอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่การประชุมสมัชชาใหญ่ผู้แทนพรรคทั่วประเทศสมัยที่ 16 ในราวเดือนตุลาคม ปี 2002 ที่จะถึงนี้ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงชุดคณะผู้นำครั้งใหญ่จากที่มี เจียง เจ้อ หมิน เป็นผู้แกนนำ ไปเป็นคณะผู้นำชุดใหม่ที่มี หู จิ้น เทา เป็นแกนนำ (หากทุกอย่างยังดำเนินไปโดยไม่มี “ ข้อมูลใหม่ ” เข้ามาแทรกกลางคัน) แนวคิด “ 3 ตัวแทน ” เป็นผลึกทางปัญญาของพรรคจีนในการนำของ เจียง เจ้อ หมิน ซึ่งมี หู จิ้น เทา รวมอยู่ในคณะกรรมการพรรคจำนวน 7 คน นั้นด้วย เจียง เจ้อ หมิน ได้บรรยายถึงความหมายทางประวัติศาสตร์ของแนวคิดเรื่อง “ 3 ตัวแทน ” ว่าเกิดจากการสังสมจากความรู้และการปฏิบัติตลอดระยะเวลา 80 ปีตั้งแต่ก่อตั้งพรรค โดยเฉพาะในช่วง 20 ปีของการปฏิรูปและการเปิดประเทศ ที่พรรคจีนยึดในหลักการ “ ปลดปล่อยทางความคิด ” หากจะจากความเป็นจริง โดยไม่ติดยึดอยู่กับหลักคำสอนในตำรา

(มติชน ฉ. 1095 ปีที่ 21 วันที่ 13 ส.ค. 44 : หน้า 92 ; “ หลังม่านไม้ไผ่ ” โดย สันติ ตั้งรพีพากร)

สรุปผลการพัฒนาเงินของนโยบายสองผู้นำ

นโยบายของ เหมา เจ๋อ ตุง

ด้านการเมือง.....

 ด้านเศรษฐกิจ.....

 ด้านสังคม.....

นโยบายของ เต็ง เสี่ยวผิง

ด้านการเมือง.....

 ด้านเศรษฐกิจ.....

 ด้านสังคม.....

ผลจากการทำกิจกรรมชั้นสำรวจปัญหานักเรียนจงอธิบายเหตุผลที่ทำให้ผู้นำทั้งสองท่านมีนโยบาย
 ด้านการเมือง / เศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในทิศทางใดที่มีความชัดเจนที่สุด

.....

ร่วมด้วยช่วยกัน
 เหมา — เต็ง

จากบทความ “จากเหมาถึง เต็ง” และบทความ “จีนใหม่ไฮเทค” เมื่อนักเรียนได้ทำการศึกษาแล้ว นักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีนคนปัจจุบันมีตำแหน่งทางการเมืองเรียกว่า
2. ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีนคนปัจจุบันมีชื่อว่า
3. บุคคลที่จะเข้ามาสืบทอดมรดก “ทายาททางการเมือง” คนต่อไปของจีนน่าจะเป็นใคร.....
4. “พลังรวมชาติ” ตามนโยบายของผู้นำจีนยุคใหม่ในการผนวก ไต้หวัน เข้ารวมเป็นจีนเดียวจะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อรัฐบาลจีนในปัจจุบัน

ผลดี / ผลเสีย ของการรวมชาติ.....

.....

.....

.....

.....

4. นโยบาย สามตัวแทน ของจีนโดย เจียง เจ๋อ หมิน มีความเหมาะสมกับ ระเบียบโลกใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ หรือไม่เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“ความสำเร็จอยู่ไม่ไกล เกินที่จะ
ไขว่คว้ามาเป็นของเรา”

1. เมื่อนักเรียนศึกษาบทความเรื่อง “ กวานซี ” นักเรียนสามารถสรุปลักษณะสังคมจีนแบบ “ กวานซี ” ได้
อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. “ กวานซี ” มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกับสังคมไทยหรือไม่อย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าในอนาคต ระบบ “ กวานซี ” ของจีน ถ้านำมาใช้ในสังคมไทยจะเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าระบบ “ กวานซี ” จะยังคงมีบทบาทสำคัญในสังคมจีนต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

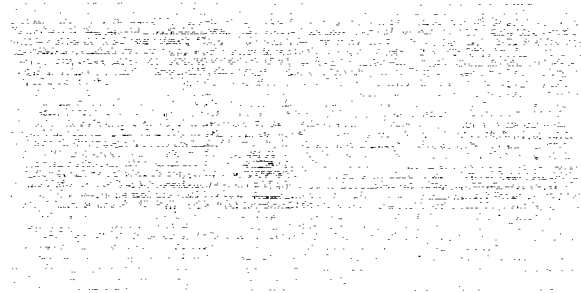
.....

OVER WORK

เอกสารหมายเลข 6

จีนกับ WTO สู้ฝันที่เป็นจริง

1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความที่ว่า “ความเป็นโรงงานโลกของจีนจะยังประโยชน์กับประเทศกำลังพัฒนาหากมิใช่ คุณตาม ประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากจีนเป็นสังคมนิยม ไม่เน้นการทำกำไรตัวเอง”

.....

.....

.....

2. จงแสดงความคิดเห็นลงในกล่องข้อความให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทของจีนภายหลังเข้าเป็นสมาชิก WTO องค์การการค้าโลก

เป้าหมายของจีนในการเข้าเป็นสมาชิกของ WTO คือ

.....

.....

.....

.....

สภาพสังคมจีนปัจจุบันมีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อความสำเร็จในการที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO

.....

.....

.....

ไทยควรปรับบทบาทอย่างไรให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ที่มีจีนมหาอำนาจทางสังคมนิยมเข้ามาเป็นสมาชิก WTO

การเมือง.....

.....

เศรษฐกิจ.....

.....

สังคม.....

.....

เงื่อนไขที่จีนต้องปฏิบัติตามข้อตกลงจะส่งผลอย่างไรบ้างต่อจีนและไทยทั้งระยะสั้นและยาว

.....

.....

.....

.....

แบบเขียนโครงการ

ชื่อกลุ่ม

ชื่อโครงการ.....

1. หลักการและเหตุผล (เหตุผลที่ต้องจัดทำโครงการ)

.....

.....

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ (การปฏิบัติงานครั้งนี้จะมีผลอย่างไร)

2.1

2.2

3. ผู้รับผิดชอบ

3.1 3.2.....

3.3..... 3.4.....

3.5.....

4. สถานที่ดำเนินการ

.....

.....

.....

5. ระยะเวลาในการดำเนินการเริ่มวันที่เดือน..... พ.ศ.....

6. ขั้นตอนการดำเนินการ มีวิธีการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง “ กวานซี : มรดกทางวัฒนธรรมจีน ”

กวานซี

“ กวานซี ” (Guanxi) คือ ระบบสายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แทรกตัวอยู่ในวงการต่างๆ ของสังคมจีน โดยมีบุคคลต่างๆ เกี่ยวข้องอยู่ เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ฯลฯ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว “ กวานซี ” เป็นมรดกของลัทธิขงจื้อที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมร่วม ของสังคมในภูมิภาคเอเชียตะวันออก อันเป็นสังคมที่มีการนับญาติในวงกว้าง ผิดกับสังคมตะวันตกที่นับญาติในวงแคบต่างกันแต่เพียงว่าระบบสายสัมพันธ์ของสังคมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกมีระดับอ่อนกว่าจีน ในช่วงที่มีการอพยพออกนอกประเทศจีนไปทำมาหากินในประเทศอื่นชาวจีนเป็นผู้นำระบบนี้มาใช้ในสังคมจีนโพ้นทะเล ชาวจีนที่อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่ก่อนมักจะให้ความช่วยเหลือชาวจีนที่อพยพตามมา ซึ่งมาจากเขตพื้นที่เดียวกัน โดยมีการจัดตั้งสมาคมแซ่ต่างๆ เพื่อความสะดวกในการติดต่อสานสายสัมพันธ์ อิทธิพลของ “ กวานซี ” มีการสืบทอดมาถึงในยุคระบบคอมมิวนิสต์ส่งผลให้คอมมิวนิสต์จีนและอดีตสหภาพโซเวียตมีความแตกต่างกัน นั่นคือ ในสายพรรค สายรัฐบาลและสายทหาร มีลักษณะการทำงานที่ไม่แยกจากกันทั้งนี้เป็นเพราะผู้นำในระดับสูงไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยวหากต้องมีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ สายพรรคและสายรัฐบาลมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างหลวม ๆ ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งต่างๆ จึงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ ต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ประกอบกับสังคมจีนก่อนเปิดประเทศในปี 1979 ไม่เน้นการปกครองด้วยระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เมื่อมีการเปิดประเทศจึงค่อยๆ สร้างกฎหมายขึ้นมาโดยเฉพาะกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จนถึงขณะนี้ระบบกฎหมายยังไม่สมบูรณ์ครบทำให้ระบบกวานซีเบ่งบานและกลายเป็นช่องทางทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐโดยง่าย กรณีตัวอย่าง คือ นักลงทุนชาวสก็อตรายหนึ่งลงทุนด้านการผลิตไฟฟ้าในจีนด้วยสายสัมพันธ์ที่ดี เขาได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายจีนเป็นผู้มีติดต่อดีต่อจัดหาระบบสัญญาไฟฟ้าควบคุมการจราจรในเมืองใหญ่แห่งหนึ่งทางตอนเหนือของจีน ทั้งๆที่เขาไม่มีความชำนาญทางสายธุรกิจนี้เลย แต่เมื่อฝ่ายจีนไว้วางใจและเชื่อถือเขาแล้ว เขาย่อมได้เปรียบเหนือคู่แข่งรายอื่น ต่อมาเขาสามารถเพิ่มธุรกิจอื่นๆตามมามากมาย ปัจจุบัน กวานซีมีไว้ขายในเมืองใหญ่ๆบรรดาบุคลากรหลายของผู้มีตำแหน่งระดับสูงพากันเปิดบริษัทที่ปรึกษาทางธุรกิจโดยใช้ประโยชน์จากสายสัมพันธ์ของพ่อแม่ญาติพี่น้องที่เข้าถึงผู้มีอำนาจในการตัดสินใจระดับสูง บุคลากรจะหากินในลักษณะ “ คนกลาง ” ในการเจรจาทางธุรกิจ เพราะลูกๆแต่ละฝ่ายรู้จักกันดีคุ้นเคยกันตั้งแต่ระดับประถมและพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายก็จะอยู่ในตำแหน่งอีกนาน ปัจจุบันนักธุรกิจชาวตะวันตกในจีนเรียนรู้ระบบกวานซีอย่างรวดเร็ว ในช่วงที่เศรษฐกิจมีการขยายตัว หน่วยธุรกิจยังมีกำไรพอที่จะเสีย “ เบี้ยบำนาญทาง ” ได้ แต่เมื่อใดที่พันธุคทองของเศรษฐกิจไปแล้ว การจ่าย “ น้ำมันหล่อลื่น ” ก็จะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญ ทำให้ผู้บริหารระดับสูงต้องต่อสู้ห้าพันกับระบบกวานซีที่กลายเป็นเครื่องมือคอรัปชั่นในสังคมธุรกิจจีน

(จาก เศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ปีที่ 15 ฉบับที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ; หน้า 1- 2)

เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง “ จีนกับองค์การค้าโลก : WTO ”

เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2544 มีชาวเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกี่ยวกับจีน 2 ชาว ชาวแรกในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ที่กรุงบันดาร์ เสรี เปกาวัน ประเทศบรูไนระหว่างวันที่ 6 – 7 พฤศจิกายน ที่ประชุมได้มีมติรับข้อเสนอที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน ซึ่งผู้นำบางคนตั้งความหวังว่าน่าจะมีบรรลุผลภายใน 10 ปี อีกชาวหนึ่งในการประชุมองค์การค้าโลก (WTO) ระดับรัฐมนตรีการค้าที่กรุงโตเกียว ประเทศการ์ตาร์ การประชุมในวันที่ 11 พ.ย ประเทศสมาชิก WTO 142 ประเทศ ที่เข้าประชุมได้ลงมติเป็นเอกฉันท์อนุมัติรับจีนและไต้หวันเข้าเป็นสมาชิก ลำดับที่ 143 , 144 ตามลำดับ จีนใช้เวลาร่วมเกือบ 10 ปีกับการสมัครเป็นสมาชิก WTO การเป็นสมาชิก WTO ของจีนมีทั้งเสียงสนับสนุนและเสียงคัดค้าน

เสียงคัดค้านภายในประเทศ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในปี ค.ศ.1978 ใช้แนวทางแบบทวิลักษณ์ (dual – track approach) คือการเปิดธุรกิจบางประเภทให้เอกชนจีนและต่างชาติโดยในระยะแรกธุรกิจต่างชาติส่วนใหญ่ต้องผลิตเพื่อการส่งออก ไม่ให้ขายแข่งกับรัฐวิสาหกิจจีนต่อมาเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจึงผ่อนคลายเป็นให้ขายภายในประเทศอย่างมีเงื่อนไขเพื่อรักษาอำนาจผูกขาดของรัฐวิสาหกิจในจีน 30 สาขาการผลิตที่สำคัญ เช่น การขนส่ง การคมนาคม สิ่งพิมพ์ ฯลฯ มีผลทำให้กระทรวงที่มีอำนาจออกใบอนุญาตการจัดตั้งหน่วยธุรกิจหรือการนำเข้าส่งออกก็คัดค้านเอกชนจีนและต่างชาติในการเข้าสู่ตลาด รวมทั้งสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ทุกระดับรวมทั้งบุคลากรในรัฐวิสาหกิจจีนที่เคยชินอยู่กับการรับผลประโยชน์และสวัสดิการอย่างมากมานานจึงคัดค้านการเข้าเป็นสมาชิก WTO ในครั้งนี้

เสียงสนับสนุนภายในประเทศ เนื่องจากบุคคลจำนวนมากตั้งตวงผลประโยชน์จากรัฐวิสาหกิจจีน แต่ละปีต้องใช้งบประมาณจำนวนมากคำจุนรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุน งบประมาณที่ใช้ก็หนีไม่พ้นมาจากภาษีประชาชน ซึ่งกล่าวกันว่ามีการทุจริตส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากภาคเอกชนของจีน โดยการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมในระดับสูงซึ่งก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษีรวมทั้งชวานาก็ถูกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมจิปาถะรุนแรงมากจะเห็นได้ว่าผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากรัฐวิสาหกิจจีน นับตั้งแต่ สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระดับต่างๆ เจ้าหน้าที่รัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ จึงรวมตัวกันเป็นแนวร่วมที่มีอิทธิพลหน่วงเหนี่ยวและเพิกเฉยต่อนโยบายการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลกลาง ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ของจีน (2001 - 2005) สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนกับผู้นำฝ่ายบริหารมีความเห็นไม่ลงรอยกัน กล่าวคือ ผู้นำฝ่ายบริหารต้องการปฏิรูประบบเศรษฐกิจรวมทั้งรัฐวิสาหกิจให้ก้าวหน้ามากขึ้น แต่สมาชิกพรรคฯ ส่วนใหญ่ต้องการให้เน้นพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวและสามารถคำจุนรัฐวิสาหกิจที่อ่อนแออีกทอดหนึ่ง จะเห็นได้ว่าในระยะยาวการพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่ยอมปฏิรูปนั้นจะทวีความขัดแย้ง กล่าวคือระบบธนาคาร

ของจีนไม่ยอมจัดสรรสินเชื่อให้กับธุรกิจเอกชนจีน ธุรกิจเอกชนจีนบางส่วนต้องดิ้นรนแสวงหาผู้ร่วมทุนต่างชาติ บางส่วนต้องกู้ยืมระบบซึ่งมีเงื่อนไขการกู้ที่รุนแรงมาก แต่ในอนาคตต่างชาติที่จะร่วมทุนกับจีนอาจไม่มาก หากไม่อนุญาตให้เอกชนจีนเปิดธนาคารพาณิชย์ก็เป็นการยากที่จะให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้นในระดับสูง เมื่อไม่สามารถรักษาทุนไว้ในระดับสูงการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงดังเช่น 10 ปีที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่ยากเช่นกัน ทำให้รัฐบาลกลางโดยนายกรัฐมนตรี จู หง จี และกลุ่มผู้บริหารที่ยึดแนวปฏิรูปจึงมองไม่เห็นหนทางว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้อย่างไรนอกจากเข้าเป็นสมาชิก WTO เพื่ออาศัยกฎกติกาของ WTO ในการจำกัดการใช้อำนาจทางเศรษฐกิจในทางมิชอบของชนชั้นปกครอง

เสียงสนับสนุนจากต่างประเทศ เนื่องจากความคึกคักจากนักลงทุนต่างชาติที่ประสบความสำเร็จในจีนทำให้จีนได้เปรียบดุลการค้ากับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและสหรัฐอเมริกาตลอด ส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้กฎกติกาที่ต่างจากประเทศทั่วไป ประเทศคู่ค้าของจีนเปิดให้เอกชนส่งสินค้าเข้าจากจีนได้เสรี แต่เอกชนจีนไม่สามารถส่งสินค้าจากต่างประเทศได้อย่างเสรี จีนมีการค้าระหว่างประเทศอยู่ในอันดับ 10 ของโลกใช้ความได้เปรียบของตนผลิตและขายสินค้าให้ประเทศอื่น แต่กลับปิดกั้นประเทศอื่นไม่ให้ใช้ความได้เปรียบขายสินค้าให้จีนด้วยกติกาเสมอภาค หากจีนหลีกเลี่ยงการเป็นสมาชิก WTO เท่ากับจีนหลีกเลี่ยงการใช้กฎกติกาชุดเดียวกับประเทศคู่ค้าซึ่งจีนได้ประโยชน์อย่างมากจากการใช้กติกาที่กำหนดฝ่ายเดียวตลอด 20 ปีที่ผ่านมา เสียงคัดค้านจากประเทศตะวันตก นักลงทุนในสหรัฐอเมริกาและยุโรปกระหายอยากเข้าไปลงทุนในจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาการผลิตที่ตนเองได้เปรียบทางเทคโนโลยี ได้แก่ การเงินการธนาคาร

โทรคมนาคมและการประกันภัยซึ่งเป็นสาขาที่ไม่ต้องพึ่งพาการขนส่งและการกระจายสินค้าอันล้ำหลังของจีน แต่เป็นสาขาที่ชนชั้นปกครองหวงแหนมากเพราะมีผลประโยชน์ผูกพัน รัฐสภาสหรัฐอเมริกายื่นเงื่อนไขให้จีนสมัครเป็นสมาชิก WTO ในฐานะประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่จีนยืนยันเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งโดยข้อเท็จจริงจีนเป็นประเทศกำลังพัฒนาหากพิจารณาจากรายได้เฉลี่ยต่อหัวทั่วประเทศ แต่เนื่องจากการกระจายรายได้ของจีนมีความเหลื่อมล้ำมาก บางภูมิภาคของจีนมีสภาพร่ำรวยมากในขณะที่พื้นที่ส่วนใหญ่ยังล้าหลัง อันที่จริงเงื่อนไขเวลาของ WTO ที่ใช้กับประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่ต่างกันเพียง 3 - 5 ปี อย่างเช่นต้องเปิดเสรีการโทรคมนาคมภายใน 3 ปีนับจากการร่วมลงนามสำหรับประเทศพัฒนาแล้ว และ 5 ปีสำหรับประเทศกำลังพัฒนาหากสหรัฐอเมริกาไม่คัดค้านมาแต่ต้นป่านี่จีนใกล้พ้นเวลาตามเงื่อนไขการผ่อนผันไปแล้ว สหรัฐอเมริกาคัดค้านโดยหวังจะได้รับสิทธิพิเศษจากจีนแบบทวีภาคีเพื่อเป็นแต้มต่อประเทศอื่นๆ การคัดค้านของสหรัฐอเมริกาจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกส่วนใหญ่

เมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิก WTO

จีนได้พยายามนานถึง 15 ปี เต็มนับตั้งแต่อุตกลง GATT จะกลายมาเป็น WTO จึงจะสามารถเข้าร่วมในระเบียบการค้าเสรีของโลกได้ คนทั่วไปมักเข้าใจว่า การเข้าเป็นสมาชิก WTO ของประเทศใดก็คือการยอมเปิดตลาดให้สมาชิกอื่นๆ ส่งสินค้าเข้ามาขายได้ในอัตราภาษีศุลกากรต่ำหรือเป็นศูนย์หรือยอมให้เข้ามาทำธุรกิจประกอบการค้าในประเทศได้และสมาชิกมีโอกาสนำสินค้าออกไปขายในประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้โดยไม่ถูกกีดกันมากอาจไม่มีโควตาและภาษีศุลกากรอาจน้อยหรือเป็นศูนย์และก็สามารถไปประกอบธุรกิจบางประการได้ ซึ่งความเข้าใจนี้ไม่ผิด เพียงแต่ไม่ครบถ้วน

ประโยชน์ที่ได้จากการเป็นสมาชิก WTO ก็คือ WTO เป็นองค์กรระงับข้อพิพาทของการค้าระหว่างประเทศ เป็นองค์กรรักษากฎกติกาที่สมาชิกต่างๆ ได้ตกลงกันไว้ ทั้งในลักษณะร่วมกันของสมาชิกทั้งหมด และระหว่างสมาชิกของ WTO และเป็นองค์กรส่งเสริมการค้าเสรีแก่ประเทศสมาชิกด้วย

เมื่อจีนเป็นสมาชิก WTO ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบ้านเราโดยแท้จริงแล้วมิใช่เป็นแต่เรื่องของการทำงานที่เราสามารถส่งอะไรไปขายหรือเขาส่งอะไรมาขายได้บ้างอย่างสะดวกขึ้น และอัตราการภาษีศุลกากรลดลงเท่านั้น หากต้องคำนึงถึงประเด็นทางอ้อมอื่นๆ เช่น เดิมที่สหรัฐอเมริกาและยุโรปกำหนดโควตาในการนำสินค้า เสื้อผ้าเด็กต่ำกว่า 2 ขวบที่ผลิตจากจีน เมื่อจีนเป็นสมาชิก WTO ต่อไปนี้กำแพงกีดกันก็จะหายไป ดังนั้น ผู้ผลิตเสื้อผ้าเด็กที่มีชื่อเสียงของโลกก็สามารถย้ายโรงงานไปตั้งในจีนได้เพื่อส่งสินค้าไปขายในสหรัฐอเมริกา และยุโรป ซึ่งเป็นตลาดใหญ่มากได้ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องโควตานำเข้าอีกต่อไป ถ้าโรงงานเหล่านี้เดิมอยู่ในบ้านเรา เราก็จะสูญเสียโรงงานเหล่านี้ไป ถ้าเขาคิดว่าผลิตในจีนจะเหมาะสมกว่าและถ้าเคยคิดว่าจะมาตั้งโรงงานในบ้านเราเราก็จะสูญเสียโรงงานให้จีนไปอีก ซึ่งหมายถึงว่าเราจะสูญเสียทั้งการจ้างงานและทุน ประเด็นนี้เป็นเรื่องน่ากังวลเพราะสินค้าที่เคยมีโควตานำเข้าหรือมีกำแพงภาษีกีดกันเหล่านี้มีได้มีเพียงเสื้อผ้า แต่ครอบคลุมไปถึงชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ รองเท้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ ถ้าถามว่า เหตุใดจึงต้องกังวลกับการสูญเสียโรงงานและทุนเหล่านี้ให้จีนหลังจากที่จีนเข้าเป็นสมาชิกของ WTO คำตอบก็คือ

1. จีนมีทรัพยากรแรงงานราคาถูกและมีคุณภาพพอควรขนาดใหญ่ มีทั้งวิศวกร ช่างเทคนิค นักวิทยาศาสตร์มากมาย ในแต่ละปีจีนมรแรงงานใหม่เข้ามาสู่ตลาด 12 ล้านคน
2. จีนมีที่ดินราคาถูกและมากมาย (ที่ดินในเชียงใหม่ โดยเฉลี่ยราคาถูกกว่ากรุงเทพฯ หนึ่งเท่าตัว)
3. รัฐบาลจีนสามารถ “ควบคุม” สิ่งต่างๆไม่ว่าการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติได้อย่างแตกต่างจากประเทศอื่น จึงทำให้เป็นไปได้อย่างรวดเร็วของโครงการตามที่สัญญาไว้กับต่างชาติเป็นจริงขึ้นมาได้เสมอ
4. ตลาดจีนมีขนาดใหญ่มากถึง 1,300 ล้านคนผู้ผลิตต่างประเทศอาจส่งออกหรือผลิตขายในประเทศได้อย่างสบาย
5. เมืองใหญ่ริมทะเลที่เป็นแหล่งของการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่จีนต้องการให้โรงงานไปอยู่ มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า น้ำประปา โทรคมนาคม ถนนหนทาง เพราะได้วางมาตรฐานมาตลอด 10 ปีที่ผ่านมา
6. ในเมืองเหล่านี้จีนมีอุตสาหกรรมประกอบสนับสนุนการเข้ามาผลิตสินค้าของต่างชาติในจีน เช่น การหล่อแม่พิมพ์เหล็กและพลาสติก การผลิตชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมปิโตรเลียมเคมี ขนาดใหญ่จากใต้หวันและฮ่องกงตลอด 10 ปีที่ผ่านมา

ใน 5 ปีข้างหน้า จีนจะยกเลิกโควตานำเข้าสินค้าจากประเทศต่างๆทั้งหมดและยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีศุลกากรทั้งหลาย (เช่นมาตรการด้านสุขอนามัย) ภาษีศุลกากรขาเข้าซึ่งปัจจุบันเฉลี่ยร้อยละ 15 จะลดลงเหลือร้อยละ 9 ธนาคารต่างชาติสามารถเปิดสำนักงานในจีนได้อย่างเต็มที่โดยเปิดสาขารับเงินฝากเงินสกุลของจีนจากคนจีนได้ทุกแห่ง ต่างชาติก็สามารถเป็นเจ้าของบางส่วนหรือช่วยขาย โทรคมนาคมในจีน และสามารถจัดตั้งเครือข่ายโทรคมนาคมได้อีกด้วยเช่นเดียวกับโรงงานผลิตภัณฑ์ที่ต่างชาติสามารถตั้งโรงงานและขายได้ทุกส่วนในจีนรวมถึงเครือข่ายบริการซ่อมแซมด้วย

โอกาสทางธุรกิจที่นานาประเทศสามารถทำกับจีนใน 10 ปีข้างหน้าได้แก่ เครื่องจักร เครื่องยนต์ ส่วนสินค้าเกษตร จีนก็จะลดการกีดกัน ส่วนในด้าน IT จีนแข่งหน้าสหรัฐอเมริกาไปแล้วในเรื่องของโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ก็แข่งหน้าญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าการยอมให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในจีนเช่นนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของจีนอย่างมโหฬาร เช่นขณะนี้จีนมีชนชั้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจทัดเทียมกับคนในประเทศพัฒนาแล้วในระดับชนชั้นนำ

ประมาณถึง 100 ล้านคน ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ในขณะที่มีชนชั้นที่ยากจนอยู่อีกมากจึงทำให้จีนต้องมีการทุ่มเทเงินงบประมาณในการพัฒนาเมืองและช่วยเหลือพลเมืองด้วยเช่นกัน

ผลกระทบต่อไทยจากกรณีที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO

1. การลงทุนจะไหลไปจีนแทนประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อก่อนเงินทุนไหลไปลงทุนจีนเพียงร้อยละ 20 เข้ามาในเอเชีย (ไม่นับญี่ปุ่น) ร้อยละ 50
2. อุตสาหกรรมสิ่งทอ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จะถูกแย่งชิงไปจีน เพราะจีนได้เปรียบกว่า
ดังนั้นการปรับตัวของอุตสาหกรรมไทยอย่างจริงจังและเป็นขั้นตอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิรูปคุณภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้

(จาก มติชนสุดสัปดาห์ 29ต.ค 2544 ปีที่ 22 ฉ. 1106; หน้า 34 : โดย วีรกร ตรีเศศ และเศรษฐสาร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ปีที่ 15 ฉบับที่ 12 ธันวาคม 2544 ; หน้า 1 - 7)

แผนการสอนด้วยสัญญาการเรียน

รายวิชา ส 0214 (เหตุการณ์โลกปัจจุบัน)

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง บทบาทของมหาอำนาจช่วงสงครามเย็นถึงปัจจุบัน

ระยะเวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

การล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียตเซีย ในปี ค.ศ. 1991 โลกมีความซับซ้อนและความไม่แน่นอนมากกว่าแต่ก่อน อภิมหาอำนาจคือสหรัฐอเมริกายังคงมีบทบาทในการจัดระเบียบโลกอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จีนยังคงยืนหยัดในระบอบการปกครองตามระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นโยบายของทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมล้วนมีผลกระทบต่อสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกสภาพการณ์ปัจจุบันของจีนในด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพการณ์และแนวโน้มถึงผลกระทบจากบทบาทของจีนในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยได้
3. นักเรียนสามารถเสนอแนะแนวทางในการปรับบทบาทของไทยที่มีต่อนานาชาติภายหลังจากจีนได้เข้าเป็นสมาชิก WTO (องค์การการค้าโลก) ได้

หัวข้อเนื้อหา

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมจีนตามรูปแบบ “ กวานซี ”
2. นโยบายของจีนภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น
3. การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีน (WTO)

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามที่นักเรียนแต่ละคนได้ทำตามสัญญาการเรียนไว้กับครู โดยที่นักเรียนสามารถเรียนเป็นคู่ก็ได้จากนั้นครูแจกกระดาษให้นักเรียนแต่ละคนคนละหนึ่งแผ่น โดยพับกระดาษออกเป็น 4 ส่วนแล้วเขียนหมายเลข 1 ถึง 4 ในแต่ละมุมของกระดาษ

1) กระจายส่วนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนถึงคุณลักษณะที่ดีของตนเองที่ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเสร็จแล้วพับข้อความในส่วนที่ 1 เก็บไว้

2) กระจายส่วนที่ 2 ให้นักเรียนนำไปให้เพื่อนที่อยู่นอกกลุ่มของตนเองเขียนถึงสิ่งที่ดีงามของนักเรียนซึ่งเป็นเจ้าของกระจายโดยครูสามารถมีบทบาทในการเขียนในส่วนที่ 2 ให้แก่นักเรียนที่เป็นเจ้าของกระจายได้

3) กระจายส่วนที่ 3 ให้นักเรียนในกลุ่มนำกระจายส่วนที่ 3 นี้ส่งแลกกันเพื่อให้เขียนถึงสิ่งที่ดีงามของเพื่อนในกลุ่มของตนเองที่เป็นเจ้าของกระจายในส่วนนี้จากนั้นส่งกลับคืนเจ้าของกระจาย

4) กระจายส่วนที่ 4 ให้นักเรียนที่เป็นเจ้าของกระจายแผ่นนั้นๆเขียนถึงสิ่งที่ตนเองอยากเป็นโดยพิจารณาจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในตนเองและจากการที่ได้รับการแสดงความคิดเห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาจากแหล่งเรียนที่นักเรียนแต่ละคนได้ทำตามสัญญาการเรียนไว้กับครู แล้วทำการศึกษาเนื้อหาเรื่องสภาพของสังคมจีนในปัจจุบัน,นโยบายของจีนในด้านการเมือง,เศรษฐกิจและสังคม การเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ของจีน และผลที่ได้จากการเข้าเป็นสมาชิกของจีน และทำกิจกรรมจากแหล่งเรียนตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาการเรียน โดยครูเตรียมแหล่งเรียนตามที่ได้ทำการตกลงกับนักเรียนแล้วให้นักเรียนไปทำการค้นคว้าในแต่ละแหล่งตามที่ได้ทำการตกลงกันไว้ซึ่งประกอบด้วย

- แผ่นพับ เรื่อง “ กวานซี ”
- ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ เรื่องความเคลื่อนไหวของบทบาทผู้นำจีน
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูในหมวดวิชาสังคมศึกษา
- เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต : <http://www.matichon.co.th>,
<http://www.geocities.com/midnightuniver>
- หนังสือหรือวารสารในห้องสมุด เช่นมติชนสุดสัปดาห์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฯลฯ

แหล่งเรียนดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของผู้นำจีนคนสำคัญเช่น เหมา เจ๋อ ตุง จนถึงเจียง เจ๋อ หมิน , สภาพของสังคมจีนปัจจุบัน,การเข้าเป็นสมาชิกของ WTOของจีน โดยครูติดตามการทำการกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละคู่หรือแต่ละกลุ่มจากหัวข้อที่ได้รับมอบหมายไปโดยที่ครูสามารถวัดผลการทำงานกิจกรรมได้จากหลักฐานการเรียนในใบงาน (เอกสารหมายเลข 1 – 5) ซึ่งได้มีการกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมของแต่ละใบงานไว้ เมื่อพบว่านักเรียนไม่สามารถทำกิจกรรมการเรียนได้ตามระยะเวลาที่กำหนดครูให้คำแนะนำหรือตกลงร่วมกันพิจารณาทำตามสัญญาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมใหม่อีกครั้ง

2. นักเรียนแสดงหลักฐานการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ว่าได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้อะไรไปบ้าง โดยครูตรวจแก้ไขจนเป็นที่พอใจทั้งสองฝ่าย แล้วให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมที่ทำไปแล้วลงในแบบบันทึกกิจกรรม (เอกสาร หมายเลข 6) โดยที่ครูลงลายมือชื่อรับทราบในแต่ละกิจกรรม

ขั้นสรุป

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามที่ได้ทำสัญญาซึ่งระบุไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ในสัญญาการเรียนรู้แล้ว ให้ทำการสรุปสาระสำคัญจากเนื้อหาที่ได้จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้และสิ่งที่ได้รับความประทับใจจากการทำกิจกรรมในครั้งนี้โดยครูสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอการรายงานหรือส้อมจากกลุ่มแล้วส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานและเสนอแนวทางในการปรับปรุงการทำกิจกรรมในครั้งต่อไปครูให้คำชมเชยแก่นักเรียนในความร่วมมือและให้ทำแบบทดสอบย่อยจากเรื่องที่เรียน (เอกสารหมายเลข 7) ถ้าผ่านให้ดำเนินการเรียนในสัญญาการเรียนรู้ฉบับต่อไป ถ้าไม่ผ่านให้พบครูโดยสอนซ่อมเสริมหรือทำสัญญาใหม่ในเฉพาะจุดประสงค์ที่ไม่ผ่าน

การประเมินผล

1. จากการสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. จากการตอบคำถามจากใบงาน (เอกสารหมายเลข 1 - 5)
3. จากแบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 6)
4. จากการทำแบบทดสอบย่อย (เอกสารหมายเลข 7)

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แผ่นพับเรื่อง “ กวานซี ”
2. ข่าวจากหนังสือพิมพ์
3. ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. เว็บไซต์ จากอินเทอร์เน็ต
5. หนังสือหรือบทความทางวิชาการในห้องสมุด

แบบตอบคำถาม

ชื่อกลุ่ม

ชื่อ – สกุล สมาชิกในกลุ่ม

.....

.....

นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง “ จีน ” และแหล่งค้นคว้าตามที่ได้ระบุไว้ในสัญญาแล้ว ให้อธิบายบทบาทของจีนในปัจจุบันโดยตอบคำถามดังต่อไปนี้

“ การที่จีนเข้าเป็นสมาชิกในองค์การการค้าโลกส่งผลให้บทบาทของจีนเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้นโยบายของจีนต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ” ให้นักเรียนสรุปนโยบายของจีนตามหัวข้อต่อไปนี้

สภาพการณ์โดยทั่วไปของจีนในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง
ด้านสังคมมีการจัดระเบียบสังคมโดยยึดหลักการใด

.....

.....

ด้านการเมืองมีการจัดการปกครองประเทศ บนพื้นฐานในหลักการใด

.....

.....

นโยบายที่มีต่อไต้หวันคือ.....

.....

.....

นโยบายที่มีต่อสหรัฐอเมริกาคือ.....

.....

.....

ด้านเศรษฐกิจ กำหนดนโยบายเศรษฐกิจอย่างไร

.....

.....

แบบตอบคำถาม

ชื่อกลุ่ม

ชื่อสกุล - สมาชิกในกลุ่ม

.....

.....

.....

1. ให้นักเรียนเปรียบเทียบระหว่างจีนและสาธารณรัฐรัสเซียซึ่งเคยมีพื้นฐานทางด้านการเมืองการปกครองที่เหมือนกันถ้าสาธารณรัฐรัสเซียเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกแล้ว นักเรียนคิดว่าประเทศใดจะประสบความสำเร็จมากกว่ากัน

เหตุผล.....

.....

.....

.....

2. ถ้านักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปลงทุนที่ประเทศจีนนักเรียนคิดว่ากิจการใดบ้างที่น่าลงทุน

เหตุผล

.....

.....

.....

เอกสารหมายเลข 3

แบบสรุปสาระสำคัญตามจุดประสงค์ที่ 1 เรื่อง “จีน”
 “นักเรียนอธิบายบทบาทของจีนในปัจจุบันได้”

ชื่อกลุ่ม

ชื่อ - สกุลสมาชิก

.....

นักเรียนศึกษาจากการค้นคว้าตามแหล่งการเรียนรู้ตามที่ระบุในสัญญาการเรียน และเอกสารประกอบการเรียน ให้สรุปประเด็นสำคัญๆ จากการรายงานโดยเพื่อนร่วมชั้น ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นโยบายในประเทศของจีนทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มีดังนี้

.....

2. บทบาทของประเทศจีนที่มีต่อไต้หวันมีดังนี้

.....

3. ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมให้สังคมจีนพัฒนาประเทศไปสู่ความก้าวหน้าในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

.....

นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบเรื่อง “จีน” / “กวางซี” และแหล่งค้นคว้าตามที่ได้ระบุไว้ในสัญญาการเรียนแล้วให้อธิบายสภาพของสังคมจีนในปัจจุบันโดยตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของสังคมจีนมีสภาพเป็นอย่างไร

- 1.1 ลักษณะทางด้านการเมือง.....
-
- 1.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ.....
-
- 1.3 ลักษณะทางด้านสังคม.....
-

2. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสภาพของสังคมจีนได้แก่อะไรบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

3. ลักษณะของสังคมไทยและจีนเป็นอย่างไรในปัจจุบัน จงเปรียบเทียบลักษณะของสังคมไทยและสังคมจีนในเรื่องของความคล้ายคลึงและความแตกต่าง พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

สัมพันธภาพ ไทย - จีน

เอกสารหมายเลข 5

นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบเรื่อง “จีนกับองค์การค้าโลก” และแหล่งค้นคว้าตามที่ได้ระบุไว้ในสัญญาการเรียน แล้วให้ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายของจีนในการเข้าเป็นสมาชิกของ WTO คืออะไร ?

.....

.....

.....

2. การที่ จีน เข้าเป็นสมาชิกของ WTO นั้นประเทศจีนมีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของจีน ในการเข้าเป็นสมาชิกของ WTO

.....

.....

.....

3. เงื่อนไขอะไรบ้างที่จีนต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในการเข้าเป็นสมาชิกของ WTO

.....

.....

3.1 เงื่อนไขที่จีนต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในการเข้าเป็นสมาชิกของ WTO จะส่งผลอย่างไรบ้างต่อจีนและไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

.....

.....

4. ไทยควรปรับบทบาทอย่างไรให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ที่มีจีนเป็นมหาอำนาจทางสังคมนิยมและได้เข้ามาเป็นสมาชิกขององค์การค้าโลก WTO

4.1 ด้านการเมือง.....

.....

4.2 ด้านเศรษฐกิจ

.....

4.3 ด้านสังคม

.....

ร่วมด้วยช่วยกันนะครับ

แบบทดสอบย่อยเรื่อง บทบาทมหาอำนาจจีน

ให้นักเรียนจดตอบคำถามต่อไปนี้ โดยอธิบายอย่างละเอียด

1. ปัญหาสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนาในทวีปเอเชียได้แก่ปัญหาอะไรบ้าง

.....

2. ประเทศจีนมีปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพทางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือไม่ จงอธิบายอย่างละเอียด

.....

3. นักเรียนคิดว่าในอนาคตสังคมจีนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดบ้างจงอธิบายและยกเหตุผลประกอบ

.....

4. นักเรียนคิดว่าประเทศไทยและจีนสามารถส่งเสริมความมั่นคงทางด้านการติดต่อทางการค้าได้อย่างไรบ้าง มีปัจจัยอะไรบ้างที่จะส่งผลให้การติดต่อทางด้านการค้าระหว่างไทยและจีนประสบความสำเร็จ จงอธิบายอย่างละเอียด

.....

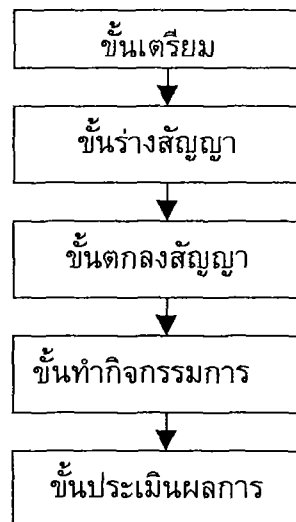
คู่มือการเรียนการสอนด้วยสัญญาการเรียน

ในวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส 0214

การเรียนการสอนด้วยสัญญาการเรียน เป็น วิธีการสอนซึ่งผู้สอนและผู้เรียนตกลงร่วมกัน เป็นลายลักษณ์อักษร ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การวางแผนในการเรียนรู้ การแสดงผลงาน การกำหนดแหล่งเรียนและระยะเวลาในการเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ กำหนดเนื้อหาที่จะเรียนและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนเป็นรายบุคคลหรือจับคู่เรียน หรือจัดกลุ่มเรียน ให้ผู้เรียนมีอิสระอย่างสมบูรณ์ในการเลือกสาระการเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองสนใจและระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนแต่ละเรื่องด้วยตนเองภายใต้ขอบเขตจุดประสงค์รายวิชาและคุณลักษณะของผู้สอน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจในสภาพการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มจากปัญหาสำคัญๆที่เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาคของโลกทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมได้
 2. มีความตระหนักในปัญหาพื้นฐานสำคัญของโลกในฐานะการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ถึงผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ
 3. มีความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญๆต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้
- ขั้นตอนในการเรียน มี 5 ขั้นตอนได้แก่

ระยะเวลาในการเรียน 16 คาบ

แนวทางในการเรียน ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย

แหล่งเรียน โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ตำราเรียน วารสารหนังสือพิมพ์ ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ

วิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนร่างสัญญา วางแผนการเรียน เลือกแหล่งการเรียน กำหนดการประเมิน ผลการเรียนภายในขอบเขตที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด แล้วจึงตกลงทำสัญญา การเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร

สาระการเรียนรู้

1. บทบาทของมหาอำนาจ (จีน) หลังสงครามเย็น
2. ความร่วมมือและความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆในโลกปัจจุบัน
3. รูปแบบของระบบระหว่างประเทศใหม่ในปัจจุบันและอนาคต

สัญญาการเรียน

ชื่อ (ผู้เรียน)

.....

เรื่อง (วิชา)

.....

จุดประสงค์

.....

.....

.....

กิจกรรม.....

.....

.....

.....

แหล่งเรียน

.....

.....

.....

.....

หลักฐานการเรียนและการประเมินการเรียน

.....

.....

.....

.....

(ลายเซ็นผู้เรียน)

.....

(ลายเซ็นผู้สอน)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางชีนทิพย์ อารีสมาน
วันเดือนปีเกิด	16 สิงหาคม 2501
สถานที่เกิด	เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	63 ซอยแมนไทย แขวงมหาราช เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร 10100
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญ แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500 โทรศัพท์ 6307111 – 25 ต่อ 144
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	ป.กศ.ต้น จากวิทยาลัยครูธนบุรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2524	กศ.บ. วิชาเอกสังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ. 2545	กศ.ม. วิชาเอกการมัธยมศึกษา การสอนสังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ